

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్ర వార పత్రిక

4 అణ్ణాలు
11-3-53

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEK

మిత్రలాభం

కర్మ... వివాత్మల నరసింహమూర్తి

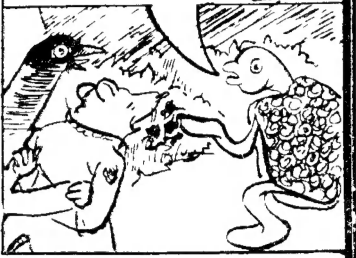

"చతురుడోయీ, చిత్రాంగా! - నీవన్నట్లు ఆర్థ త్రాణ ప-రాయణ శీలము కలిగిన వారికి- అక్కడ న్నీది లేదు సుమో! - మూలూ పాటగా మూలూ ఒకడుగ-యభేచ్ఛగా నీ వుండగవచ్చును"

అట్లేయని ఆ వారిణ కుమారుడు- అక్కడనే నివసించగ సాగెను - సాంఘిక తాత్విక చర్చలు చేస్తూ- ఇష్ట గొట్టి వివాదంచేస్తూ - నలుగురు మిత్రులు గడుపుతుండగా - ఒకరోజున పం జరిగిందంటే .

"మిత్రులారా! మన చిత్రాంగు డునే- డింతాలస్రము చేసినేలనో - నాకెందులకో దీగులుగనున్నది - పప్పుగరాహ్నోటకరచేనో - పప్పుగాయుంట్ చంపేవేచేనో"

"నేనె పోవుదమనుకొంటే ఈ-బండనేలపై నడచుట కష్టము. - మీరుపురిలో మరొకరు - పోయి వేగమే మిత్రుని వెదికి- సంగతి తెలుసుకు రండయ్యా!"

"కలవరపడకుము మంధరుడా! - గమనవేగమున న్నాకు సమానులు- లేరు కనుకనే లఘుపతనకుడని - నాకొ బిరుదము వచ్చినది - ఇదిగో యిప్పుడే పోతున్నా మన-మిత్రుని వెంటని వెంటబట్టుకొని-మనో వేగమున సురలి పడెదను"

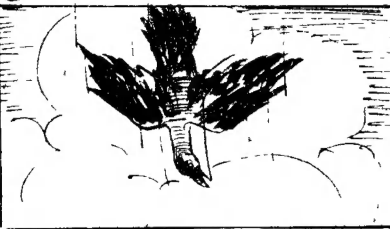
రెక్కలాల్పిలఘుపతన కుడెగిరి, - గగనమూ మున అడువియంతటా కలయవేడుకగా కడకొక తావున

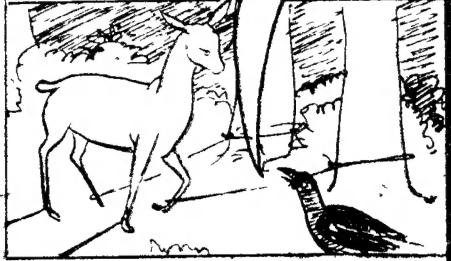
వలలోపల పది గిరిగిలమంటూ - చిత్రాంగుడు కనిపించాడు!

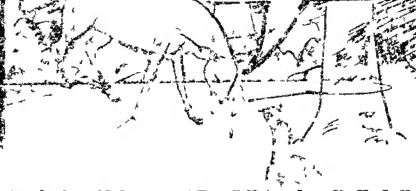
"మేళకోసమే వలలోపడనే, వాసము, పుసివాడూ, అయ్యో పాపము పుసివాడూ అని వెలపిస్తూ లఘుపతనకుడూ కందికి దిగి చిత్రాంగునిచూచే!"

"పురులసొమ్ము కాక పడవు, పురులహోలై కిగబోవు, ఈ వలలో ఎట్లు చిక్కి నావయ్యా చిత్రాంగా?"

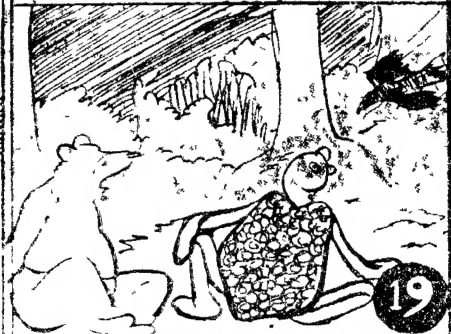
"ఇప్పుడెంతగా చింతించిననూ - లాభము లేదోయీ న్నీవోచుడా! - చూచువు ముగయుని రూపంలోన- న్నీ బిడ్డముగ బూదించి వేచినది - కావున నీవే వెనుకకు మరలే- నా తప్పుదోషులు మన్నించుగదని - మిత్రులతో నా మురిసిరిది శత్రు - వినపించుమునా కంటే బాలును!"

"దైత్యము వడకు చిత్రాంగా! నీ-మేలుకొరు మేముండగా- ఎంబుటికో నీకే బెంకా? ఇదిగో త్తబిలోమన పొరలుకుని తీసుకువస్తా: ఆతడు ఈవల కొరికితేసి నీను విడిపిస్తాడు!"

అనిలఘుపతనకుడెగిరి వేగమున లొంగిబడి తావుకు పోయాడు

సంవత్సర సంఖ్య
ర. 12-0-0
విడిపత్రిక 4 అ.

సంపుటము 45

సంచిక 28

11.3-53

స చిత్త వా ర ప త్రి క

Founder : K. NAGESWARA RAO

నందన పాల్గుణ బహుళ దశమి; బుధవారం

సోవియట్ రష్యా ప్రధానమంత్రి జనరలిసిమో స్టాలిన్
మార్చి 5-వ తేదీ రాత్రి 9-50 గంటలకు [మాస్కో ఫైమ్] మరణించాడు.

విషయానుక్రమణిక

ముఖచిత్రం : అరుణావారి

“గుమాస్తా”లో పండరీ బాయి

కాలక్షేపం—	2
అమావాశ్య, పున్నమి—	6
లోకం తీరు—	10
గోడమీద బొమ్మ—	11
కొత్తబడి—	20
కొత్త కాపరం—	28
ఋతురాజును స్వాగతం!—	28
సీతకోక చిలుక-బాలుడు—	30
జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు	31
బోయిన పెన్—	34
డాయింగ్ క్లబ్—	36
క్షీమలో మేలు—	37
విజ్ఞానసేద్యులు—	42
సినిమా—	44
ప్రశ్నలు—సమాధానాలు	49
లోకం—	56

రచయితలకు మనవి

మాకు కథలు, గేయాలు, చిత్రాలు, ఫోటోలు పంపేవారు వానిని తిప్పి పంపగోరినట్లయితే, రచనలూ చిత్రాలలోపాటు అవసరమైన స్థాంపులను గాని, స్థాంపులు అంటించి చిరు నామా వ్రాసిన పెద్దకవర్లనుగాని చేర్చి పంపవలసి ఉంది. మనవి. అలా పంపేవారికి మాత్రమే వారి రచనలను గాని, చిత్రాలనుగాని ప్రచురించే ముందు ప్రచురణ విషయమై తెలియ పరచగలము. మొదట స్థాంపులను చేర్చి పంపక, తరువాతి ఉత్తరాలు వ్రాసి స్థాంపులు పంపినట్లయితే, వతికి పంపడం కష్టమని రచయితలూ, చిత్రకారులూ గుర్తించివార్చిన. ఈ సందర్భములో రచయితలు, చిత్రకారులు మాకు సహకార వివ్యగలరని ఆశిస్తున్నాము.

“సాయంకాలే వనాంతే కుసుమితసమయే ఆసక్తి కలవాడును అధిక సుందర రూపుడును చంద్రికాయాం

త్రైలోక్యార్థజాం గం సురనరగణికా

మోహనాపాంగమూర్తిం

సేవ్యం శృంగారభావైర్మమరంభరితైర్గోపకన్యా సహస్రైః

రవ్యేహం రాసకేరీరత మతిసభగం

వశ్య గోపాలకృష్ణమ్,”

తా|| సాయంకాలే = సాయంకాలమందు; వనాంతే = తోటయందు; కుసుమితసమయే =

పుష్పములు పుష్పించేకాలమందు; ఆకలే =

ఇసుకతిన్నెయందు; చంద్రికాయాం =

చెన్నెలయందు; త్రైలోక్యార్థజాం గం =

మామలోకములను వశీకరణము చేయగల

(ఆకర్షించగల) ఆవయవ స్వరూపము గల

వాడును; సురనరగణికా మోహనాపాంగ

మూర్తిం = దేవతలయొక్కయు, మనుష్యుల

యొక్కయు వేశ్యలకు మోహమును

పుట్టించునట్లుంటి ఓరమాపుగల ఆకా

రుండును; సవరంభరితైః = తొమ్మిది విధము

లైన రసభావములతో నిండిన; గోపకన్యా

సహస్రైః = వేలకొలది గోపకన్యకలచేత;

శృంగారభావైః = శృంగార భావములతోడ;

సేవ్యం = సేవింపదగినవాడును; రాసకేరీరతం =

రాసక్రీడయందు అసక్తుడైనవాడును; అతి

సుభగం = మిక్కిలి సౌందర్యముగలవాడును;

వశ్య గోపాలకృష్ణం = అందరికిని వశ్యుడైన

గోపాలకృష్ణుని; అహం = నేను; వందే =

నమస్కరించుచున్నాను.

పుష్పించే కాలమందు (అనగా వసంత

ఋతువునందు) తోటలో సాయంకాల

మందు చెన్నెల గాయంచుండగా ఇసుక

తిన్నెలమీద దేవతావేశ్యలకును

మానవవేశ్యలకును మోహమును పుట్టించగల

ఓరమాపులుగల ఆకర్షణీయమూర్తి

యైనట్టియు, సవరంభరితలై శృంగారభావ

మును ప్రకటించెడి వేలకొలది గోపికలచేత

సేవింపబడువాడును, రాసక్రీడయందు

సర్వజన వశ్యుడైనట్టియు గోపాలకృష్ణునకు నేను నమస్కరించెదను.

అటువంటి శృంగారమూర్తియైన పరమ

పురుషునకు అనగా గోపాలకృష్ణమూర్తికి నమస్కరిస్తాను అని చెప్పడంలో తాను

ఉపాసనచేసేటటువంటి దైవమునందు శృంగారరసము మూర్తిభవించి యున్నదనే

భావం స్పష్టంగా స్ఫురిస్తోంది: భక్తుడు ఏరసమును, ఏ భావమును ఉత్కృష్టమైన

రసంగానూ, భావంగానూ ఆరాధిస్తున్నాడో ఆ శ్లోకంలో స్పష్టమౌతోంది. ఇంగ్లీషులో

ఒక సామెత ఉంది. “నీవెంటి తిరిగేటటువంటి ఆప్రమేతులు ఎవరో ఎటువంటి

వారో నాకు వివరించి చెప్పితే, నీవు ఎట్లాంటివాడవో నేను చెప్తాను” అని

ఆ సామెత యొక్క తాత్పర్యమై ఉంది. “నీన్నీహీతులను నీవు వివరించు నిన్ను

నేను వివరిస్తాను” అని ఆ ఇంగ్లీషు సామెతను తర్జుమా చేయవచ్చు. అదే విధంగా

నీవు ఆరాధించేది ఎవరినో వర్ణించిచెప్పితే, నీవృద్ధయం నేను శోధిస్తాను అని మరొక

సామెతను అదే ఫణితిగా తయారు చేయవచ్చు.

అయితే భగవంతుని ఆరాధన విషయంలో మాత్రము ఒక పెద్ద తేదీ వస్తుంది.

భగవంతుణ్ణి ఏయావంలో ఆరాధించివా చలామణీ అవుతుంది. ఎందుచేతనంటే,

అమృతానిరూపంలోనూ ఆరాధించవచ్చు. స్వామివారి రూపంలోనూ ఆరాధించవచ్చు.

లోకమతగా పూజించినా, లోకమితగా పూజించినా, ఆరాధనయొక్క పరమార్థం

చెడదు. జగత్తుకు అంతటికీ నాథుడుగా భావించి జగన్నాథుణ్ణి ఆరాధించవచ్చు.

త్యాగరాజులవారు ఒక కీర్తనలో శ్రీరామమూర్తిని సంబోధించి గానము చేస్తూ,

“నను పాలింప నడచివచ్చితివో నాప్రాణనాథ!” అని మోహనరాగంలో మధుర

శ్రీనివాస రావు

మాటగట్టునట్లుగా ఆలాపన చేశాడు. శ్రీరామమూర్తి తన ప్రాణానాధుడని చెప్పుకొన్నాడు. అయితే, త్యాగరాజుగారు సీతా అమ్మవారివలెనే, ఆ శ్రీరామచంద్రునకు భాగ్యవతుగా ప్రవర్తించారని ఎంచుకోవాలి. అయితే సీతా అమ్మవారికి పోటీగా ఆమె సమతల స్యామివారికి త్యాగయ్యగారు తయారైనారని మనము తెప్పు పట్టడానికి తయారుకాము. ఎందుచేతనంటే, భక్తి పారవశ్యంలో ఉన్న భక్తుడు భగవంతుని పాదపూజ చేస్తాడు. సంపూర్ణ శరణాగతుడై సహధర్మచారిణివలె ప్రవర్తిస్తాడు. శ్రీధర్మంలోకి శ్రీతత్వంలోకి దిగుతాడు. పాలముంచినా నీలముంచినా నీడే భారమని భార్యవలె, అర్ధాంగివలె, నిద్రనుపుతాడు. భగవంతునియందున్న భక్తి ప్రతిపత్తి పతిభక్తి కంటే పదిరెట్లు ఎక్కువైనది. భగవంతుడు ఆరగించిన తర్వాతనే తమ ఆరగిస్తాడు. అంటే కాదు. ఒక పర్యాయము రామకృష్ణ పరమహంస పూర్తిగా శ్రీవేదము చేసికొని తన్మయుడైనాడు. వివిధంగా భక్తి అనేది కేవలం శ్రీ ప్రవృత్తిగానే భక్తుల ఆరాధనవిధానంలో ప్రత్యక్షమవుతున్నది.

అందువల్ల భగవంతుడు సర్వజన వశకరుడని చెప్పడంలో అతిశయోక్తిగాని అసహజోక్తిగాని ఏమీ లేదు. “సర్వశక్తి స్వరూపుడు భగవంతుడు” అని అంగీకరించిన విమృశ మనవుడు అనేవాడు ఆ భగవంతుని మందర అల్పశక్తి స్వరూపై తీరాలి. కాని ఈ అసంతోష క్రిత్యంపన్నుడైన భగవంతుడు తన శక్తి తన బలమూ మనుష్యుల మీద చూపించి, మనుష్యులకు చావనోటి చితుకొట్టి హింసించి సంహరించి చిల్చి చెండాడుతాడా? లేక, యీ అల్ప ప్రాణులందరినీ యీ మహాశక్తి సంపన్నుడు తన బలంచేత కాపాడి రక్షించి, సుఖితుంగా సుఖంగా పరిల్లుతూ బ్రహ్మ నందంతో లేలియాడుతూ ఉండేట్లుగా చేస్తాడా?

అక్కడేవుంది మతభేదం - అక్కడేవుంది తత్వభేదం - అక్కడే వుంది దృష్టి భేదం - ఒక్క ఉదాహరణ చూడవచ్చు - కొబ్బరిచిప్ప అనేది ఉబ్బెత్తుగా ఉంటుందా? గుంటగా ఉంటుందా? గుట్టలాగున ఉంటుందా? గుళాలాగున ఉంటుందా? ఒకవైపును త్రిప్పిచూస్తే పల్లంగా, గొయ్యివలె ఉంటుంది. దానినే తిరుగవేసి త్రిప్పిచూస్తే మిట్టగా ఉంటుంది. ఒకవైపు గోళం - రెండోవైపు లిం - గార్డలాంతరు దీపం తెల్లగా ఉంటుందా? ఆకుపచ్చగా ఉంటుందా? ఎర్రగా ఉంటుందా? ఒక అద్దంలో అది తెల్లని దీపంగా ఉంటుంది. దానికే ఆకు

పచ్చ అద్దం మారినే ఈగార్డు దీపమే ఆకు పచ్చగా ఉంటుంది. దానికే ఎర్రని అద్దం ఎదురుగావచ్చేట్లు మిట్టనొక్కితే, ఆ గార్డుదీపమే ఎర్రగా ప్రకాశిస్తుంది. ఎర్రగా దీపం కన్పించినప్పుడు “అపాయకరము” అనే అద్దం స్ఫురిస్తుంది. ఆకుపచ్చ దీపం కన్పించినప్పుడు “నిరపాయకరము” - “సర్వం కళ్యం” (All clear) అనేభావం స్ఫురిస్తుంది.

అజేవిధంగా భగవంతుడు శృంగార మూర్తియా? రాద్రమూర్తియా? అని ప్రశ్నిస్తే చెప్పగలిగిన సమాధానం కూడా అంతే. భగవంతుని నిజతత్వం మనకు ఎట్లా తెలుస్తుంది? మనకంటికి కన్పించే జగత్తును పరికించి, పరికించి, తలపంకించి, యోచిస్తే గోచరిస్తుంది, కొంతవరకు. జగత్తును పరికిస్తే జగన్నాధుడై మనకంటి వాడో పరిశోధించవచ్చు నన్నాడు.

ఏజ్యేవాడికి “యీలోకమంతా నన్ను విడిచిపోయింది” అనే నమ్మకం కలుగుతోంది. భగవంతుడే యీవిధంగా విడిచిపెట్టాడని సిద్ధాంతీకరిస్తాడు. చెట్లనుంచి మంచు నీటి బిందువులు కిందకు రాలుతూవుంటే చెట్లు కూడా ఏడుస్తున్నాయన్నట్లుగా భావిస్తాడు. ఇది పాడుప్రపంచం అని తిట్టి, “సర్వం అనేది ఎక్కడైనా ఉన్నదా?” అని ప్రశ్నిస్తాడు. “కలకు కలం ఉన్నాడు వాడు కలడో లేడో” అని కూడా సంశయిస్తాడు. తనకు సంశయం కలిగిందంటే, భగవంతుడే మిథ్య అంటాడు. కాని, తమకు కనుపడకపోయినంత మాత్రంచేత గోపికలు వెంటనే “గోవిందుడు గోవిందా!” అని కేకలు వేయలేదు. “మల్లియలార మీపాదల చాటున లేడుగదయ్య చెప్పరే” - అతిని మల్లె చెట్టు చాటున కూడా వెలికి చూచాడు. భ్రమరగీతలు పాడి పరవసంలేనాడు.

యమునానదీ తీరమందున్న బృందావన మనే రమ్యమైన శృంగారవనప్రదేశము లలో నిశ్చలుడైన శ్రీకృష్ణభక్తుడు వెలికి చూస్తే ప్రత్యక్షం కావచ్చు ఆ పరమాత్మ లేజస్సు - “సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం, సస్యశ్యామలాం - సుభజ్యోత్సాన్ని పులకితయామినీ - వందే మాతరం” అని బంకించందు చట్టి తన మాతృదేశమైన భారతమాతను కీర్తించాడు. భారతమాత ఆ రసనిర్దునకు ఆ రూపంగా కన్పించింది. “కాటుకకంటి నీరు చనుకట్టుపయింబడి నేల యెడ్యెదో కైటభైత్య మర్థమని గాదిలి కోడలి! యోమదంబ! యో వాటిక గర్భు రాణి!” అని వ్రాసిన బమ్మెర పోతనా మాత్యనకు సరస్వతీదేవి కంట తడినెట్టి విడుచుచున్నట్లుగా కన్పించింది. ఆమెను

ఒకసారి వరదలు వచ్చి ఆ పూర్ణో కొన్ని యిట్లు కొట్టుకు పోయాయి. అలా యిట్లుపోయిన ఒక కుటుంబం వారు వారి ఏడేళ్ల కుర్రాణ్ణి, మల్లీ యిల్లా అదీ సరిచూసు కొనేదాక, అట్టే పెట్టుకోమని కోరుతూ, వాడి మేనత్తల పూరికి పంపించారు. కుర్రాడు ఫెల్లిన మూడో రోజునే ఆ మేనత్తల పూరి నుంచి వీరి కొక వుత్తరం వచ్చింది. అందులో యిలా వుంది. /

“ఆ వరదనే యిటు పంపించి మీ కుర్రాణ్ణి మీరు తీసుకుపోతే మేము చాలా నంతోషిస్తాము.”

ఊరడిస్తూ ఆవద్యం ఆమహనీయుడు చెప్పి, తన్ను తానే ఊరడించుకొన్నాడు. అయితే మన హృదయావేదన యావత్తూ జగత్తులోకూడా ప్రతిఫలిస్తున్నదని భావించడం కేవలం రసభ్రమ. తానెంతో జగత్తు అంత - ఆత్మవల్ల సర్వభూతాని అనే విషయం పెద్ద వేదాంత విషయం కాదు. అది సహజంగా ఉన్న మనుష్యస్వభావమే. కాని ఆవిధంగా ప్రవర్తించడం, భావించడం అజ్ఞానం అని కూడా వాదించవలసి వస్తుంది. బాగా చదువుకొన్న పండితుడే ఒక మంచి అమాయక బ్రాహ్మణుడు వుండేవాడు. ఆయన యింటికి ఎప్పుడూ బంధువులు, అతిథులు, అభ్యాగతులు వస్తూవుండేవారు. తనకుగల శక్తికొద్దీ వారికి భోజన సత్కారములు చేసి తన బంధు ప్రీతిన్నీ, ఆదరణాభిమానాలున్నూ చూపినా ఉండేవాడు. ఈ గృహస్థుడు యామధ్యకాలములో కరీరమందు జన్ము ప్రవేశించి మలబద్ధకము అజీర్ణమువగైరా అవలక్షణములు ఏర్పడ్డాయి. అందువల్ల, ఆయుర్వేద వైద్యుని సలహాప్రకారముగా, వేపపూవువేయించి అన్నములో కలుపుకొని తినడం ప్రారంభించాడు. ధనియములు, జీలకర్ర, వాము వేయించి, కరి వేపాకుతో బాగా కలిపి చూర్ణం

సినిమా తారకి జబ్బు చించి కొన్ని నిమిషాలపాటు చేసింది. డాక్టరు వచ్చాడు. నిశ్చయంగా వుండి పోయింది. వైద్యపరీక్షకు అవసరమైన డాక్టరుకి చిరాకు వేసింది అన్ని ప్రశ్నలూ వేస్తూ, “త్వరగా చెప్పేయండి. ఆ డాక్టరుగారు “మీ వయస్సంత?” అని అడిగాడు, అవిడను. “ఏటీ నలభై” అనేసింది ఆవిడ చెప్పటానికి నంకో ఆవిడ!

★ కాలక్షేపం ★

చేయించి ఆధనియాడి చూడమను కూడా అన్నములో వేసికొని తినుట ప్రారంభించాడు. వేపపూవు తగుమాత్రం వేసి కాచి నటవంటి చాగుకూడా అన్నములో కలుపుకొని తినుచున్నాడు. ఈవిధమైన పదార్థములతో అనుపానములతో అన్నము తినుచుండుట వలల అగ్ని మాంద్యం పోయి కరకరమని ఆకలి ఆపుతోంది. అన్నహితము కలిగింది. మల బద్దకముకూడా పోయింది. అందువల్ల అటువంటి ఆమృతతుల్యమైన పదార్థములను తాను ఒక్కడే భుజించుచుండు ఆయన తత్వం కాదు. తనకువిడ, అగోగ్యప్రదక్షైన్దో, సౌఖ్యదమై శ్రేయస్కరం గా ఉన్నదా అట్టదానిని పరమ రహస్యంగా దాచియుంచితానే అనుభవించుచుండు ఆయన మతం కాదు, అందువల్ల తన పంక్తిలో భోజనమునకు వచ్చి కూర్చుండిన బంధువులకు అతిథులకు అందరికీ, అత్యంతాదరణతో వారి అందరిమేలు కోరినవాడై ధనియాడి చూర్చి, వేయించిన వేపపూవు వడ్డించి వలసినదనిస్తూ, ప్రత్యేకంగా ఆ పదార్థములతో భోజనము పెట్టవలసినదనిస్తూ తన భార్యతో చెప్పి, అతిథులనందరిని ఆ పదార్థములతోనే ఆరగించి ఆయురారోగ్యములను పొంది సుఖించవలసినదని హెచ్చరించేవాడు. ఆ పదార్థములు చాలా మంచివే కావచ్చు. కాని తన శరీరతత్వం ఏ స్థితిలో ఉన్నదో, తన పంక్తిలో కూర్చుండి తన యింటికవచ్చి భోజనముచేసేది బంధుమిత్రులందరి శరీరతత్వమున్ను ఆ స్థితిలో ఉన్నదని భావించుచుండునకు చూపాల్సిందంగా కన్పిస్తుంది-కాని, “అతివితో సర్వధూతాని” అనే ధర్మోపదేశమును యివిధంగా అన్వయించి అమలు

జరుపవచ్చుననే అభిప్రాయంగల పండితులున్నారు. ఇంటికే వచ్చినటువంటి పదిమంది బంధువుల శరీర తత్వములున్నూ పరిపరివిధాలుగా ఉంటాయి. అందువల్ల వారి వారి శరీర తత్వాలను గ్రహించి అందరికీ అన్ని విధాలుగా వంటకములు వండి వడ్డించుచున్నామా? ఆ పని కూడా మనము పరిపాటిగా చేయగలిగింలేదు. విందు భోజనములు జరిగినప్పుడు, బాగా ప్రష్టిగా తిని జీర్ణం చేసుకోగలిగినవానికిన్నీ, భోజనసామర్థ్యం బాగా ఉన్నటువంటివానికిన్నీ వివిధమైన పక్వాన్నములు, పప్పు దినుసులు, పిండివంటలు ఉంటే భోజనము రసప్రుష్టిగా చెక్కులాగా కడుపునడుగా ఉంటుందో ఉహించి ఆవిధమైన పంచభిక్ష్య పరమాన్నములతో పాకకాస్త్రప్రావీణ్యం చూపించి విందులు చేసేటటువంటి గృహస్థును మెచ్చుకుంటున్నాము. రసప్రపంచంలో ఎప్పుడూ అంతే-ఈ జగత్తు అంతా రసమయం అని చెప్పక తప్పదు. ప్రపంచమైన తుపానులు భూకంపము బలప్రళయములు ఘోరమైన యుద్ధాలు, జనసంతోభములు జరుగుతూ ఉండగా వాటిని చూచినప్పుడు భగవంతుడు లయకొరుడుంటాము. ప్రపంచమైన భీభత్సరసం యీ మహావిలయంలో కన్పిస్తుంది. కాని వసంతముతువులో మామిడి చెట్టు చిగిరించి, మల్లెతీగలు పుష్పించి, కోయిల కూయని కూయచుండగా రమ్యమైన వసప్రదేశములను చూచినప్పుడు భగవంతుని సృష్టికార్యమంతా అతిమనోహరంగా ఉంటుంది. మనస్సును రంజింపజేస్తుంది. చక్కని పండువెన్నెలలో విహరించలేక విరహవేదన పడే వాళ్ళు కూడా ఉన్నారు. చంద్రుణ్ణి

తిట్టడంకూడా కలదు. చలనిగాలి వీస్తుంటే ప్రేయరాలు జ్ఞాపకం వస్తుంది. ఇటువంటి మనోహరమైనటువంటి మలయమారుతం మనస్సోద్రీపనం కలుగజేసేవారికి మనస్సోద్రీపనం చేస్తుంది. కాని, రుంగురూమాదుతం చండీశతాంఢవంగా రాద్రరసంతో రుద్రమూర్తిగా జగత్కర్తను స్ఫురింపజేస్తుంది. కాని, నిజతత్వం బాగా ఆలోచించి ఈ జగత్తు అంతా ఒక లీల అన్నార మహాగులు. భగవంతునకు యీ లోకములు, యీ గోళములు అన్నీ ఆటవస్తువులవంటివే. ఈ జగత్తు యావత్తు లీలావిలాసంగా తిరుగుతోంది. లయబద్ధంగా ఆవంతయినా గతులు తప్పకుండా అనంతమైన ఆకాశంలో సూర్యుని చుట్టూ, గ్రహాలు గిరిగిర తిరుగుతూ వున్నాయి. ఇదంతా చూస్తే ఒక రాసక్రీడలాగున ఉంది. సూర్యుని చుట్టూ భూమి తిరుగుతోంది. ఈ భూమికి సూర్యుడు వెల్తురు వేడిమి యిస్తున్నాడు. ఆ సూర్యుని చుట్టూ అంగారకుడు తిరుగుతున్నాడు. ఈ అంగారకునకు కూడా సూర్యుడు వెల్తురు వేడిమి యిస్తున్నాడు. అదేవిధంగా బృహస్పతి, శుక్రుడు కూడా తిరుగుతున్నాయి. వాటికి కూడా సూర్యుడు వెంట ఉన్నటుగా అండగా వున్నాడు. ఒక్కొక్క గోళికకు ఒక్కొక్క కృష్ణుడు వెలిసినట్లయింది. “అంగనా మంగనా మంతిరే మాధవం.” అంగనకూ అంగనకూ మధ్య ఒక్కొక్క కృష్ణుడు కన్పించాడు రాసక్రీడలో. ఈ గ్రహాలన్నీ ఆ సూర్యుని చుట్టూ ఏగో ఒక బాగ్యండు స్వరానికి లయబద్ధంగా ద్యాన్ను చేస్తున్నట్లుగా తిరిగి, రాసక్రీడ చేస్తున్నాయి. మధ్యలో సూర్యుడున్నాడు. ఈవిధంగా బ్రహ్మాండమైన జగత్తులో ఆకాశంలోని గ్రహాలు మొదలుకొని అణువులవరకు నిరంతరం పరిభ్రమిస్తున్నాయి. ప్రతి అణువులోను పరమాణువులున్నాయి. వీటినే ఆధునిక శాస్త్రవేత్తలు ఎలెక్ట్రానులంటారు. ఈపరమాణువులకూటం కూడా సూర్య కుటుంబంలోని సూర్యుని చుట్టూ గ్రహాలకూటం తిరిగినట్లుగా ప్రదక్షిణాలు చేస్తున్నాయి. ఈపరమాణువుల పరిభ్రమణ ప్రదక్షిణాలు చూస్తే ప్రతి అణువులోను లయతప్పకుండా రాసక్రీడ జరుగుతున్నట్లుగా సాక్షాత్కారమవుతుంది. జగత్తులో జరిగే మార్పులకు సృష్టి స్థితి లయం అనే మాడు శేధుపెట్టి మనము నామకరణాలు చేశాము. కాని, విత్తులోనుంచి మొక్క వచ్చినప్పుడు విత్తు నశించింది. అది లయం-మొక్క పుట్టింది, అది సృష్టి - ఒక విధంగా చూస్తే యీ పరిణామమే లయం - ఈపరిణామమే సృష్టి - కొబ్బరి చిప్ప గోళం

ప్రత్యక్ష కల్పవృక్షం

ఈ వృక్షము పేరు దేవదారు-
“దేవదారువు” అంటే “దేవ
తరువు” అనగా దేవతా వృక్షము-
అని పేరు. కాని దీనియొక్క
ఉపయోగము మనకు తెలిసిన
దేమంటే, దేవదారుపలకలను
చెక్కలను కోయించి పెట్టెలుగా
చేయించడం మాత్రమే. ఇటు
వంటి దేవతా వృక్షము యంత
కంటే మరొక విధంగా ఉపయో
గించక పోవుట చూడగా
“బాగులకై కల్పతరువు బాడిచిన
రీతిన్” ఉన్నది.

కాని, యీ దేవదారు
వృక్షము యొక్క ఆకులను
కూరగా వండి తినవచ్చును-
చాలా రుచికరంగా ఉంటుంది-
ఈకూరలో లెంకాయ [తురిమి
చెక్కిన పొట్టువంటిది] కలిపి
సెనగపప్పు వేసి మిరపకాయ
వగైరా వేసి వండినయెడల ఆకూర
ఎక్కువ రుచికరంగా ఉంటుంది.
జహ్వరుచి భేదమును బట్టి
బెల్లము కూడా వేయవచ్చును.
ఇది మలభంగా జీర్ణమై, జీర్ణశక్తిని

మరింత వృద్ధిచేయును - ఇతర
భోజనము అనగా అన్నము
లేకుండా ప్రత్యేకముగా యీ
కూరను మాత్రమే కడుపునిండ
భోజనముచేసి ఎన్ని సంవత్సరము
లైనను నుఖముగా జీవించ
వచ్చును. ఈ ఆకులను ఎండబెట్టి
వరుగుగా [పొట్టుగా] నిల్వచేసి
ఉంచుకొని, సంవత్సర మంతయు
వాడుకొన వచ్చును. ఈ ఆకునే
వృక్షక ఆహారముగా తిని పర్వత
ప్రాంతవాసులు చాలా మంది
బలముగా పుష్టిగా జీవించు
చున్నారు. ఈ ఆకు గోరింట
చెట్టు ఆకువలె ఉండును. ఈ చెట్టు
పెద్ద మ్రానుగా నేరేడు చింత
చెట్టవలె లావుగా ఎత్తుగా
పెరుగును. దీనిపండ్లు ఎర్రగా
గురివిందగింజలవలె ఉండును. ఈ
విత్తనములను తెచ్చి మన పెర
టిలో కూడా ఆ వృక్షములను
పెంచవచ్చును.

ఆకులనే ప్రత్యేక ఆహార
ముగా భుజించుట వల్ల శరీర
మునకు కలిగెడి చెడుపు ఏమిన్నీ

లేదు-అంతగాక “స్త్రీల ప్రద
రము” అనే వ్యాధిని అత్యద్భుత
ముగా నిర్మూలించగల దివ్యా
షధమిది-మద్రాసు రాజధానిలో
తిరువతి, మదనపల్లి, హైదరా
బాదు రాష్ట్రములో నల్గొండ
జిల్లా మొదలైన ప్రాంతముల
పర్వత ప్రదేశములందు లభించ
గల వృక్షమిది-ఆయా అరణ్య
ప్రాంతములందు పర్వత
ప్రాంతములందును జీవించు
చున్న వివిధ జాతులవారిని
చాలామందిని శ్రీ బాలరాజు
మహర్షిగారు కలిసికొని, ఆయా
మూలికల ప్రభావములను వరి
కోధించి యీ విషయములను
వివరించుచున్నారు ఆ నాగరికు
లైన కొండజాతులవారికి
అత్యంత పరిశీతములై నాగరిక
లోకమునకు అజ్ఞాతములైన
అమూల్య మూలికా వరిశో
ధనలు బాలరాజు మహర్షిగారు
ఇంకను అనేకము చేయు
చున్నారు.

గానూ, గుల్గానూ ఉంది. గార్లు దీపం ఆకు
వచ్చుగానూ, ఎర్రగానూ ఉంది. ఇప్పుడు
మరణించినదానికి మరొక జన్మకలుగుతోంది
అని నట్లయితే, మరణమే జననం - జననమే
మరణం. భగవంతుని ప్రకృతి పరిణామ
ప్రభావం భూకంపంలో ఎంత చిత్రంగా
వున్నదో, ప్రవృత్తికాండలో కూడా అంత
చిత్రంగానే వుంది. భూకంపం మనం
మాచి భరించలేకపోయినామనే కారణం
చేత అది ఒక విచిత్రమైన మనోహరమైన
ప్రకృతిపరిణామం కాదని చెప్పగలమా?
త్రాచుపామును మాచి మనము (మరణభీతి

చేత) భయపడికుండా చూడగల మనస్తే
రగ్గము యోగసాధకమనల్ల సంపాదించిన
ట్లయితే, ఆ త్రాచుపామును మాచి దాని
యొక్క మనోహరాకృతిని చూచి అనం
దించగలం.

మరణభీతిని త్యజించిట్లయితే, మనకి
జగత్తులో భీభత్సరసం అనేది
కన్పించనే కన్పించదు. అంతా క్లింగాగ
మయమవుతుంది. ఎక్కడెక్కడా చిన్నా,
అండపిండి ప్రహ్వంములన్నియు గణాలు
తప్పక లయబద్ధంగా జేబుగోపాలాని

మధుర నివాదములకు మనోహరమైన రాస
క్రీడలు చేయుచున్నవనే ప్రకృతి వరమార్గ
మును గ్రహించిన పరమయోగి “సాయా
కాలసమయే, చంద్ర కాయా
కుసుమిత సమయే, వైకృతే”,
ప్రహ్వనింది రసానుభవం పొందు
తాడు. భగవంతుడంటే పర్వలోక వర్షికు
లైన “స్వంగారం రంజితరావు” అని వర్ణి
స్తాడు. అని వర్ణిస్తాడు. ఇనంత ఇంత కన్నా
మృతంగా వర్ణించగల “వరయోగి విరాగి
యెట్లుగుచు?” అనువంటి లీలాశుకయోగికి కే?

అపహవాశ్యపున్నయ

1

భూమి బీటలు వారి పోయింది.

అయ్యప్పగారి పెద్దయ్య, మంచెల కన్నయ్య వచ్చి, పేడమట్టి అరుగు మీద చతికిలబడి కూచోన్నారు. మామూలుగా, కన్నయ్యను చూడగానే బొడ్డోకి చేయ్యి పోనిచ్చి పొగాకుకాడ తీసి యిచ్చే, జానికి రామన్న గూడా అటు తిరిగి, ఎండి చెట్టలు కలిపి చెఱువువంక చూస్తున్నాడు. భూమి బీటలువారింది. భూదేవి కోపం, దాగి దాగి, ఈనాటికి ప్రళయ సమయంలో పొంగినట్లుగా - బీటలనుండి అగ్నిగాలి లేచి అరుగుమీది వయసు మల్లిన మనుషులకు తగులుతున్నది. సాయంత్రమయింది. తుమ్మల్లో ఎఱ్ఱగా కాలు తున్నాడు నూరుగ్గుడు. ఆ కాళం మీద గూళ్ళకు చేరే పిట్టలేవు. చివరకు తుమ్మల అకులైనా పచ్చగాలేవు.

కన్నయ్య తనకు దగ్గరగా వున్న ముసలి పెద్దయ్యకు చుట్ట అందించాడు. పెద్దయ్య చూడకుండానే అందుకొన్నాడు. ఎవ్వరూ మట్టపెళ్ళులు లేరు. చివరకు తనవిన ఒక భావినీళ్ళకోసం కేక లేకుంట్టున్న జనం కట్టమీదగా ముగ్గులు యిళ్ల ముఖం పట్టేడు. మళ్ళీ నిశ్శబ్దం.

ఉండి వుండి పెద్దయ్య అన్నాడు, ఎవరివంకా చూడకుండానే - "పాలిచ్చే గేద ఎండిపోయింది."

కన్నయ్య చుట్ట కాలుస్తూనేవున్నాడు. జానికిరామన్న యిటు తిరగలేదు. పెద్దయ్య ఆరిపోయిన చుట్ట వెలిగించటానికి నిప్పురాయి కొట్టాడు.

జానికి రామన్న మాట్లాడకుండానే, తూర్పుగా తిరిగి ఆకాళంవంక చూసి, మళ్ళీ ఆ కళ్ళనే కన్నయ్యవంకకు పరిచాడు. కన్నయ్యకు ఏమీ తోచనట్లుగా చిరిగిన వుత్తరీయం ఎడమ భుజాన్నుండి కుడిభుజం మీదికి విసిరివేసుకొని - 'ఇంకక్కడి వాదలే' - అని తనలో శాసుగా గొణు కొన్నాడు. ఆ మాటలు మిగతా యిద్దరూ విన్నారో లేదో.

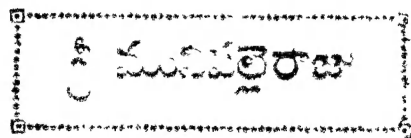
మళ్ళీ కొంచెంసేపుగా నిశ్శబ్దం. తుమ్మల్లో

నూరుగ్గుడు మాయమైపోయాడు. అగ్నిగాలి ఆగలేదు.

"ఈ ఏటికి మొక్కజొన్నా అంటేలే."

పెద్దయ్య మాటలు వినకుండానే ఆ యిద్దరూ ఆకాళంవంక చూస్తున్నారు. భయంతో, సిగ్గుతో నక్షత్రాలు తొంగి చూస్తున్నవి. ముసలి పెద్దయ్య అరుగుమీది నుంచి లేచి "జానికిరామన్నా! యింటికి కంపగొట్టి మేమంతా కడప బోతున్నాం.. కాస్తంత కనిపెట్టుండు" అని అంటూనే నడక పొగించాడు. పెద్దయ్య నడుస్తుంటే గాలికి కదిలినట్లు ముగుబుట్టతల కదులు తున్నది. చెప్పలు లేగి, కిర్రంతా పోయి, మొండి ఆకారం పడ్డవి.

ఇద్దరూ పెద్దయ్యవంక హఠాత్తుగా చూశారు. తరవాత ఒకళ్ళ నొకళ్ళు చూసు

కొన్నారు. అభాలు, శుభాలు ఏమొచ్చినా జానికిరామన్న తోతల గలపండ్ల, ఏవనీ తల పెట్టలేని పెద్దయ్య, తరతరాలు పుట్టి మెట్టిన ప్రాచీన గ్రామాన్ని వదిలి, ఇంటికి కంపగొట్టి పోతున్నాడా? ఆ మాటల్లోని అద్దంలో ప్రతిబింబంగా కఠినమైన సత్యం, ఎండి గడ్డి మొలక గూడా లేని చెలువంతటి దుఃఖం - సమగ్రత కన్నయ్య జానికిరామన్న వంక మరోసారి చూశాడు.

అవును, రాయలసీమ బీటలు వారింది.

నిశ్శబ్దం. గుంపులు గుంపులుగా ఆకాళంలో ఒంటరి చుక్కలు కూడుతున్నవి. అరుగుమీద కన్నయ్య కదిలాడు.

"అసంతయ్య ఎల్ల గిత్తనీ, పుల్లెద్దనీ కడప నాయిబులికి తోలాట్ట."

జానికిరామన్న ఆ మాటకు గూడా సమాధానం చెప్పలేదు. జవాబు లేని ప్రశ్నలకు సమాధానం ఏమిటన్నట్లుగా పూరుకొన్నాడు. కన్నయ్య చుట్ట పొరేసి తల గొక్కిన్నాడు. జవాబు రాలేదు జానికి రామన్ననుండి.

మళ్ళీ కన్నయ్య కదిల్చాడు. పేడమట్టి

అరుగు మొగదలరాయి కదిలి, వూడి కింద బడింది.

"రాము లేడే జానికయ్యన్నా?" ఈ ప్రశ్నకు కామలా జానికిరామన్న యిటు తిరిగిచూసింది. చీకట్లో కన్నయ్య ఆ కళ్ళను చూడలేదు.

"అ...అ.....రాములా? మాదిగపల్లె పోయాడు."

"ఏం?"

కొంచెం ఆగి - "చూడావు పొద్దు వచ్చింది."

"బసవమ్మ?!"

"చచ్చిపోయింది."

కన్నయ్య చీకట్లో తలగొక్కున్నాడు. "అవును...మేలే లేక..." అన్నాడు గద్గడికంగా.

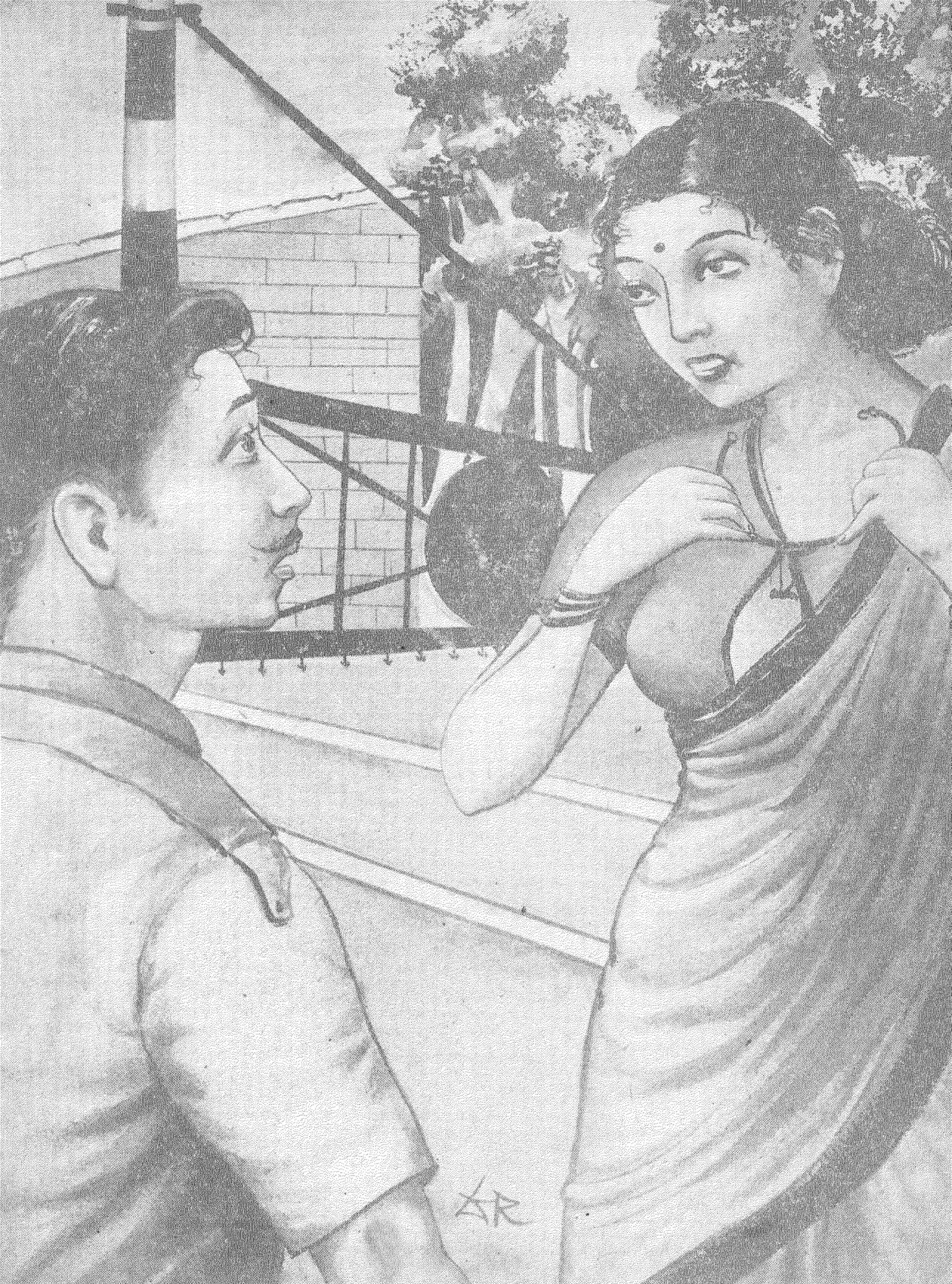
బాగా చీకటి కమ్మింది. జానికిరామన్న తనకు తానుగా అన్నాడు. "మన చీని తోటలో బావి గూడా ఎండినట్టేరా, కన్నయ్యా"

ఈ మాటలు కన్నయ్య మాట్లాడలేదు. మాట్లాడక అరుగుమీదినుంచిలేవబోయాడు. మళ్ళీ మట్టిపెళ్ళులు రాలి, రాళ్ళు జారి పోయినవి.

అవును, భూమి బీటలు వారింది. వసంత కాలంలో రాయలసీమ నవ్వి చిగిర్చలేదు. చిగిర్చక ఆకాళం వైపు నిస్సహాయత తో చూసింది. చేతులు ముడిచి ప్రార్థనలు చేసింది. మొక్కజొన్న పండలేదు. పాడి గేదెలు తన్నినవి. చూడి ఆవులు చచ్చి పోయినాయి. జానికిరామన్న సెలవయ్యి యింటి కాడనిలిచి, ఆకాళంవంక చూశాడు. సెంచయ్య బయటకు వచ్చి ముఖం చూశాడు. పెద్దయ్యా, కన్నయ్యా జానికిరామన్న అరుగుమీద చతికిలబడి వెల్లిపోయారు. పూజారి నంది క్షిప్రమార్గాన మంటపంమీదకూచొని, గుళ్ళో ఆరిపోతున్న దీపం వంక చూశాడు. అగ్రహారంనుండి వచ్చిన శాస్త్రుర్లుగారు - "అమ్మాయి పెళ్ళి ఈ యేటికి గూడా లేదా?" అన్నాడు. మాలపల్లెలో కుక్కలు చచ్చి గబ్బువాసం లేచింది.

పాసకాలు తూర్పున వైగా చూశా

★ అనూవాశ్య పున్నమి ★

“అదేమిటంటావే... ఆ ఆ నలుపు? ముట్టులేనంటావా పరంబ్రాయమావా? పైరు గాలి దిరిగింది, మరి పరమాత్ముడి దయ” అనుకుంటూనే వెళ్లిపోయాడు. మనుషులు మాట్లాడుకొంటున్నారు. కాని ఒకళ్ళనుభూలు తేరొకళ్ళు చూచుకునే ధైర్యంతో గారు.

అవును భూమి బీటలు వారింది. ప్రకృతి కాపంచలే రాయల సీమ బీళ్ళు జేరింది. రాయలేన రత్నాల సీమ, చీని తోటల నల్లభూమి, బంగారుగడ్డ, మాసీమ. ఆకలితో లోకం వంక చూసింది, ఆకాశపు కోపం ధిరిగలేక.

2

జానికి రామన్న ఎదురుమాతాడు - ఝామరాత్రి చాకా. రాములు తిరిగి రాలేదు.

“అమ్మా, మాలచ్చీ! బావ బాడ నీకే మైశా రెలసా?” అని మాతురు నడిగాడు.

“మాదిగవల్లె బోతనన్నే” అన్నది మాలచ్చి. మనీబారిన పాతలాంతరు చేబట్టి జానికిరామన్న వెతకబోయినాడు. మాదిగ వల్లె వెళ్ళినమాట నిజమే గాని, చీనితోట వెనక బసవమ్మకు పూడ్చింది తర్వాత, రాములు బాడ వాళ్ళవరూ యెరుకలే వన్నారు.

జానికిరామన్న యాద్యుకుంటూ చీని తోటకు చారి తీశాడు. చీకట్లో బావురు నుంటూ తోట, పాడుబడి కేలిరిస్తున్న ఏతామూ, ఎండి నలిగి రాలిపోయాన్న కొత్త కంచె. “రాములూ!” రాములు పలక లేదు. దయ్యాల ప్రతిస్పందించినట్లు తిరిగి తోక విసవచ్చింది. ఎన్నయో, ఎక్కయో, ఎందుకూ భయపడని జానికిరామన్న వెను దిరిగి వచ్చాడు. రాములు కనబడలేదు. మాలచ్చి ఏడ్చింది. పాతలాంతరు గూడా చమురు లేక అరిపోయింది.

కన్నయ్య పొడుక్కో అరుగునూడ కూర్చోని వున్నాడు.

“రాములు చాలే” అన్నాడు లోనలి రించి వచ్చిన జానికిరామన్న.

“హా! ఏడవ బోయినట్లు?”

పెద్దయ్య, కొడుకు వరద రాజా, కొడలు పార్వతమ్మ, మనలమ్మ సుబ్బమ్మ, యెద్దరు మనుమ రాళ్ళు అంతా నెత్తిమీద చిన్న చిన్న మాటలు గట్టుకొని, జానికిరామన్న యింటిమీదిగా కడవ బోతున్నాడు. పెద్దయ్య అగాడు. “నీ యింటికొచ్చిన వ ర్యా యేంలేదు

పెద్దయ్య” అన్నాడు ముందుకువచ్చి జానికిరామన్న. పెద్దయ్య కళ్ళుమాసి తిరిగి తేరిచాడు. చెప్పుచేలి ముసలికళ్ళ ముందును నమ్మలేక దుఃఖిస్తున్నాయి. ముసలి పెద్దయ్య నడిచివెళ్ళాడు.

మాలచ్చి పరుగెత్తుకుంటూ వెళ్లి పార్వతమ్మ బుజాన చెయ్యి వేసి - “అమ్మా! మల్లెపప్పుదొచ్చేది?” అని కళ్ళల్లోకి చూసింది. పార్వతమ్మ ఆకాశం వేపు చేతులు చూపింది.

“మా బావ గనబట్టలేదు రాత్రికాడ నింటి. కడవలో జాన్నే యింటికి బంపండి పెద్దామా.”

సుబ్బమ్మ పెద్దమ్మ, పార్వతమ్మ, వరద రాజులు మాలచ్చి వేపు చూశారు. తిరిగి ప్రయాణం సాగింది.

3

మాడు నెలలు. నాలుగు. ఆరునెల్లు. రాములు తిరిగి రాలేదు.

వానలు కురిసినట్లే కురిసి తిరిగి కోపం వహించినవి. జానికిరామన్న శ్రీశైలం చేవు డికి మొక్కుకొన్నాడు. మాలచ్చిని కన్నయ్య పెళ్ళాం గ్రామదేవతకు చట్టి పెట్టుమన్నది. కాని జానికిరామన్న చీని తోట దిగాలుమంటూనే వుంది. మాల ప్పంతా కడుపు చేతబట్టుకొని కోస్తా జిల్లాలు చేరబోయింది. పట్నంనించి మిల్లరీ యంజనీర్లు వచ్చి తోటలో నయ్యజూచి పెడిమలు విరిచి వెళ్లిపోయారు. రాములు లేని తోట యింకేం తోట? మాలచ్చి చిక్కి నగమైపోయింది. నిద్రలో నడచినట్లుగా నడుస్తున్నది. “బువ్వ మొకం గొట్టినట్లుగా” ఒంటిపూటగూడా గంజమట్టుటలేదు. వరద రాజులు వుత్తరం రాయించాడు. ముసలి పెద్దయ్య లేదులతో చచ్చిపోయాడని. ఇంటికి గొట్టిన కంవకు నురించే కలవరించాట్ట. కన్నయ్య చానల్ని నమ్మి జోన్నలు చల్లాడు - ఒంటినున్నతోనే అరకడున్న.

అగ్రవారంనుంచి కాస్తున్న గారు వంశం గం చంకలో పెట్టుకొనివచ్చి “జానికయ్యా, యీ ఏడైనా పిల్ల పెళ్ళి తల పే డా వా? యిది వరుణదేవికి వయ గలిగిందిలే.”

జానికిరామన్న నుంకం మీదినించి లేచి కింద గూర్చోని - “రా..ము..లూ?” అన్నాడు. కన్నయ్యవచ్చి కాస్తున్నారికి నంగతి తెప్పాడు. కాస్తున్న గారు లేచి వెళ్ళా - “ధాతకరుపూ, తోక్కలకరుపూ నయం జానికయ్యా, అమ్మడు పూట్ల పాడు బడలేడు” అన్నాడు.

రాములు ఎందుకుబోయినట్లు? ఎక్కడకు బోయినట్లు? జానికి రామన్న ప్రశ్ని అడుగుదామని లేచి నవాడల్లా కళ్ళనీళ్ళు దిరిగి తిరిగి కూలబడ్డాడు. మాలచ్చి వచ్చి భుజంమీద వారి వెక్కి వెక్కి యేడ్చింది. చీనితోటంతా తా నేయి చిందులుతోక్క, ఏతాం లాగి, నీళ్ళుదావలు గట్టి, బత్తాకాయలకు సంచులుగట్టి, కొత్త మొక్కలకు ఎటువు వేసి, మాలచ్చితో మల్లికార్జునడి మీద పదాలుగట్టి పంచె ఎగడట్టి, పట్నం నుంచి బొంబాయి చేవుకు బోయే మెయిలు బండికి లగూదీసి, చీని నారింజలు పెట్టెలో అమ్మి...రాములు చెయ్యి నివ నేమంది? “నాకంచం తిరగవద్ది. నా కళ్ళు బోయి నైరా కన్నయ్యా!” అని జానికిరామన్న ఏడ్చాడు. కరువొచ్చి పెళ్లి వాగాలు పడ్డంతా యేడని, ఆ యేడని, వచ్చే ఏడని, వెనచ్చే ఏడని, రామ లనేవాడు - “నా పెళ్ళాం నా యింటానే వుండి, కన్నయ్య బాబూ!”. కన్నయ్య నవ్వి “అరి నీ చిగ్గియ్య గండ్రా! ఆ మాడు ముళ్ళు బంపి మాలచ్చిని పెళ్ళం గిళ్ళం అనేవు గనక. తిరగ మాతగరిటే గాలిందాకా మా పిల్ల అంటే న్నది.” అని భయపెట్టే వాడు. తోటకాడి కొచ్చిన పళ్ళసాయి బులు వందకు పావలా ఎక్కువినామన్నా, రాములు వినిపించుకోక, పెద్దగంప నెత్తి నేసుకొని మెయిలు వేళ్ళకు చట్టిబువ్వ దిని పరుగులు దీసేవాడు. “మావా! చేత్త రైల్లో వుద్దొగమే తెయ్యలే” అనుకొంటూ జేబులు గలగల్లాడించుకొంటూ యిల్లు కేరే వాడు. “నవ్వు జదివిన చదువుకంట్రా” అని జానికయ్య.

“ఓస్సి. యింకేను నడిపేంతుకేం సతు కులూ.”

మాలచ్చి మామ అల్లుళ్ళవరకు విని నవ్వు కొనేది. అమ్మా నాన్న కరుతైన రాములూ తల్లి లేని మాలచ్చి - నవ్వు చిలకంటే, నవ్వు చిలకని పెరిగారు.

* * * కరువు ముదిరి, చీనితోట చింతలపాలు కాగానే రాములు కాసు విరిగిపోయి. రైలుచాకా బోయి ఒట్టి కళ్ళతో బొంబాయినించి వచ్చి బోయే ప్రయాణీకుల్ని చూస్తూ, తిరిగి యింటికొచ్చి, కాళ్ళు నిలవక తోటదాకా బోయి, బారిలో తొంగి చూచి, నిప్పుచాతో ఏతాం పూసి జూచి, మంటపం దగ్గర దిగులు కబురు విని...ఏమిటి జీవితం? ఈ బతుక్క ఎదురి అర్థం? తిరిగి మురిగి విగిరిన జోన్నలు మూడు వందలకు దిగడినై. జానికిరామన్న

వంక రాములు ఒకటి రోండుసార్లు మాశాడు.

“కడపలో ముత్యాలకు పని దొరికిందట”

“ఏం పని?” అని తిరిగిమాశాడు జాని కయ్య.

“పేర్లీలో.”

“నమ్మకురా”

“జొన్న లయిపోతున్నై...మామా!”

“అందుకని పుట్టినగడప వదిలిపెట్టా మంటా...రాములూ?”

“సద్దామంటావా?...?”

“దచ్చేదెందుకు? ఎన్నికరువులు నూడే దురా, రాములూ? మా తాత జొక్కల కరువులో జచ్చాడు. మా అయ్య ధాత కరువులో జచ్చాడు. అందుకని నమ్మకొన్న సేలవా వదిలేడి?”

“సంటూరు బోయన జనం వుబ్బి గంజీ తాగి బదకటం లేదంటే?”

“ఘామి బోయింతర్యాతనం బరా బరుకు రాములూ? బలుసాకు తిని బదకటం బదకటమేనా? ఈ బరుకు ఏమన్నా వుంటే ఈ సేలో వుండి. ఈ సేలకోసం వుటాం. ఈ సేలను నమ్మం. నమ్మిన వాళ్ళకు నాశనంలేదు.”

“మీ తాత? మీ అయ్య...”

“వార్ల మనుషులు.”

ఆమాట తర్వాత రాములు నోరు మెదప లేదు. దిగులుగా కూచున్నాడు. ఆ పొద్దు రోట్లో మాలచిక్కి సాయదాగా జొన్నలో పోటువేశాడు. బనవమ్మ మేలేలేక చావ గానే, మాదిగపల్లెకు బోలెసని పోయాడు. బోయేటప్పడు - మాలచిక్కి, బావగడ్డం వుంటే - “కోపమా?” అంది. “ఉహూ...” అన్నాడు పిల్లాడు. మాలచిక్కినవ్యుకొంది. రాములు నవ్వలేదు. తిరిగి కనబడనూలేదు. అతని నెల్లయింది.

4

కొండలమీద వానలుగురిసి వాసులోకి, యానాలుగేళ్ళకుగాను మొదటి సారిగా కొత్తనీళ్ళు వచ్చినై పాత జమ్మి, దుబ్బుగడ్డి, ఎండు తాటివిత్తులూ, నలకరాళ్ళూ కొత్త నీళ్ళతో కొట్టుకువచ్చినై. కన్నయ్య చెరువుకు గండిగొట్టి వాగునీళ్ళు నింపేందుకు వదిమిందిన పోగుజెయ్యలూనికి వూళ్ళోకి పోయాడు. కన్నయ్య చిన్నకొడుకు గండికొట్టే చోట చొక్కాతేకుండా నిల బడి వాసులో ఒండ్రునీళ్ళనుండి దుబ్బు గడ్డి లాగుతున్నాడు.

“ఉన్న...రాములన్న!”

కట్టమీదికెక్కి, కొత్త సైపంజి ఏళ్ళా డేసుకొని నవ్వుకుంటూ నడుస్తున్న సన్న కొరు మనిషి రాములు.

కన్నయ్యకొడుకు నాగేంద్రం, చేతిలో తడి దుబ్బు వాగునీళ్ళలో పారేసి, కొత్తగా వచ్చిన బలంతో జానికి రామన్న యింటికి బరిగెత్తి, గుక్కది ప్పుకోకుండానే “వచ్చాడు మావా! నిజం! సత్యం! వచ్చాడు! నేం జాన్నే!” అని దబాయించ సాగాడు.

అప్పటికి జానికిరామన్న మంచాన బడి సేలదాటిపోయింది. కొంచెం మూలిగి జాని కయ్య “ఎవరా, నాగేంద్రం” అని అన గలిగాడు.

“ఎవరేండే? రాములన్నైలే.”

మాలచిక్కి యీ మాటలు వినబడి పెట పర్దుకొంటూ పరుగుదీసింది. ఆ మాట లంటుండగానే పెద్ద అంగల్లో రాము లొచ్చాడు - పెళ్ళీలు విరిగిన అరుగులు జాన్నూ. మాలచిక్కి మార్పు వచ్చినంత యింది. కన్నయ్య కొడుకు నాగేంద్రంకు అణా “బజీసు”లు దొరికినై. ఊరంతా గప్పుమంది.

* * *

కాపురుగా రొచ్చి లగ్గం అన్నాడు. కన్నయ్యన్నట్లుగా మూడు ముళ్ళు వేస్తూ నన్నాడు రాములు. తంతే గారెలుబట్టలో బడ్డాడు రాములు.

ఆరి చిచిందిగా! కలురు లేకండా బోయినావ్! మీ ఘావ జచ్చినంత పన యిందిగండా” అని కన్నయ్య సంతోషంతో కసిరాడు రాముల్ని.

“రైలో గేటుకాడ పన యిండే, చిన్నయ్య”

“అనుకొంటి నే అనుకొంటి నా! యాదా చెప్పినావు గాదు.”

“పట్నంకాడ కొత్త సిమెంటు పాకర్ గడుతుండ్రే అడనే, గేటుకాడ.”

“జీతం మాట.”

“నలకై”

“నీ రిసాపిడియ్య.”

రాములికి పెళ్ళయింది. మాలచిక్కి మూడు ముళ్ళేసుకొని రాముల్ని కాసి తోలగిపో తున్నది పిల్ల. “జానికిరామయ్య - “యీ యేటిగూడా చితికినట్టే. వచ్చేనాటికి” అన్నాడు మొదట్లో. “డబ్బుకు జాడదే మావా” అని సంచీ మాపించాడు రాములు.

“తొందర” అన్నాడు జానికయ్య. “వుడ్లోగం బోద్ది” అని రాములు. రాములికి పెళ్ళయింది. వాగునీరు చెరువుకు చెల్లారు. కన్నయ్య మళ్ళీ జొన్నలు జల్లాడు. ఘామి మీద బీటలు మూసుకున్నై. అగ్గిగారి చల్లారింది. రాయలసీమ గూడా నవ్వింది.

“చెలవైపోయింది” అని రాములంటుండ గానే, జానికిరామన్న, చిక్కి, భేరుల్లో నగమై, కల్లలో ప్రాణం చెట్టుకొన్నవాడు.

కొయ్యబారిపోయాడు. “చీనితోట... రా...ము...లూ” అంటూ ప్రాణం బోయింది. కన్నయ్య వచ్చి తలకింద దీపం చెట్టాడు.

పెద్దదినం అయిపోగానే, చీనితోటను తేరానికి చెట్టినాడు రాములు. “దమ్మిడి రాదు. పాడుబడింది. చుద్ద దండగ” అంటూనే కోమటి సీతయ్య తోటను నాలుగో వంతుకు కట్టుకొన్నాడు. తోటనమ్మి, జానికిరామన్న దినం అయిపోగానే రాములు, పట్నం బయట కొత్త సిమెంటు పేకర్ గి దగ్గర్లో, రైలు క్రాసింగు మీద గేటుమాసి, లారీలను, జనాన్ని, గేదల్ని పల్లెటూరి బళ్ళనూ, రైళ్ళకింద బడకుండా రక్షించను చేలిపోయాడు. కొత్త మాలచిక్కి వుడ్లోగడ్డుడి భార్యగా వూరు విడిచింది. తండ్రి, తోట లేని వూరు.

5

వంకరు తిరిగి తిరిగి పట్నంకోడు రైలు పట్టాలకడ్డం వచ్చింది. ఆ రైలుకోడు క్రాసింగు దగ్గరే రాములు గేటు. గేటుకు తూర్పుగా ఆరఫరాంసులోనే గుజ రాతు మార్వారి సేపు కట్టించిన కొత్త సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ. రైలుపట్టాలకు పది గజాలానే రాములు-రైలుయిల్లు. కొంచెం తలెత్తితే పట్నంలో మేడలు, కొద్దులు, సినిమాలు - మాలచిక్కిగూడా కనబడేవి ఒక పక్కనుంచి, ఇంకోపక్కన మిల్లు కూలీలు గట్టుకొన్న ఎగుడుదిగుడు గుడి సెలు, పాకలు, రిక్షావాళ్ళు అడ్డవూరి కొంపలు. దూరంగా ఒక్క జావ్విచెట్టు, యింజెన్నుంచి పొగబొగ్గువసి, కోడుమీది నుంచి కొద్దు, లారీల దుమ్ము - మాలచిక్కి కావలసినంత చాకిరి, రాత్రిం బవలు సందడి.

రైలింట్లో కొత్తగా కాపరం చెట్టినకోజన, కొత్తకుండ పొయ్యిమీద చెట్టాండగా మాలచిక్కి, గేటుమీది గంటగంటకా విసిరిచ్చింది. రాములు ఆదరా బాదరాలేచి, నీలి చొక్కా తగిలించుకొని, పచ్చకెండా ఎర్రకెండా చంకలో చెట్టుకొని, ఉప్పె

(52-వ పేజీ చూడండి)

పరిణామశూల లకు ప్రత్యేక ప్రబలుమెంటు చేయబడును. మీ లక్షణములను వ్రాసిపంపండి.

వివరములకు :

తోలేటి ఆంజనేయులు & సన్

మారు తెలుగు :: ప. గో. జిల్లా.

వాక్యం పైరు

“అయినా మీకందుకండి ఈ ప్రేమ?!”—హాయిగా ఇంటిదగ్గర కూర్చోక, తగుదునమ్మా అని వయస్సు మల్లినా ఇలా ఇంటిడి చాకిరి చేస్తూ, ఆఖరికి నీళ్లుకూడా మొయ్యవలసే కర్మం!” అం దొకావిడ, బిందె తెస్తూ తెస్తూ కాలు తారి పడిపోయిన శీతమ్మను లేవనెత్తుతూ.

“మరి కర్మ కాక పోతే మరేమిటి దంతా?!” — ఎనుబోతులాంటి కోడలు ఇంట్లో ఉండీకూడా ఇలా పడుతూ లేస్తూ చాకిరి చెయ్యటం!.. అయినా మీ రొట్టి అమాయకులు సుమం డీ. ఈ రోజుల్లో అనూయకత్వం తుంటవ్వం కాదు!” అంది మరొకావిడ దొర్లిపోయిన బిందె తెస్తూ.

“నన్నేమీ తెగల్గేదు కదా!.. అయినా ఇదంతా పూర్వ జన్మకర్మ ఫలితం!— అందుకే అలాంటి కోడలు దొరికింది. నేను కాపరానికి వచ్చినప్పటినుంచీ, ఇప్పటి వరకూ ఒక్కమరయినా మా అత్తిగారిని

శ్రీ ఆకుండి
నారాయణమూర్తి

కాలు కదపనివ్వలేదు. ఇంకెదు చాకిరి నేనే చేస్తూఉంటాను.” తన ప్రయోజకత్వాన్ని తెలుబడి చేసుకొనే అందుకు అదే సమయమని అందొ కామె.

“అర!...నీకూ ఈ శీతమ్మగారి లాంటి అల్లిగారే నొరికుంటే మహాచేస్తేవు చాకిరి. ము కర్మకాలి మరకు బ్రహ్మరాక్షసు ల్లాంటి అల్లిలు లభ్యమయ్యారు. చాకిరి చెయ్యకపోతే వీపు పెట్టకొడతారని భయ పడి చేస్తున్నాను. అంతే!—ఇంతకీ శీతమ్మ గారు మంచిగా ఉండడం మంచిదే కానీ, ఇంతలా ఆరి మంచి పనికిరాదు.” అని అత్తి పెట్టేబాధలు సహించే అందుకు సహనం తప్పిర ఒకావి డంది.

అప్పటికే కొంచెం తేరువంది శీతమ్మ. “ఎందుకమ్మా అలా తిరి కే ఆసోస్తున్నాను!—విదొ కాలుజారి పడ్డాను. అంతేగా!” అంది.

“బాగుంది. కేమిడి దయవల్ల వి పెద్ద

దబ్బాతగల్గేదు గానీ లేకపోతే, ఈ మసిలి తనంలో పడితే ఏ కాలో చెయ్యొ విరిగి పొడం తప్పిస్తే ఇంకేముంది—జొనండి!.. పోనీ ఇంట్లో పని మీరు చేస్తున్నారంటే బాగుంది. కనీసం కొళాయిదగ్గరనుంచి

నీళ్లయినా తీసుకురాలేదేమిటి మీ కోడలు? ఇంతిదేమిటండీ?” అందొకావిడ.

“చిన్నపిల్ల!—దా స్నెందుకు బాధ పెట్టడం తెద్దూ!” అంది శీతమ్మ సొట్టలా

(51-వ పేజీ చూడండి)

“తండ్రుగారూ! మీరు కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకోండి”

గోడ మీద బొమ్మ

శ్రీ బలివాడ కాంత రావు (చిన్ననవల)

(గతనంచిక తరువాయి)

14

హా లా లమావాస్య వెళ్ళిన తొమ్మిదో రోజు వచ్చింది. రామంకు గడచిన పదిదినాలు పరిశ్రాసమయంగానే పరిణమించాయి. జీవితంమీద విరక్తి కలిగి మనస్సు పరిపరివిధాలుగా పోయేది. ఇంటికి రావటం అంటే ఏదో బెంగ అవరించేది. ఉదయం అనగా ఆసీసుకుపోయి సాయంత్రం యింటికి చేరుకోనేసరికి కర్తకజోరమైన మాటలు వినగానే హృదయం కంపించేది. ఒక చెబ్బ దినగలకుగానీ ఒక్కమాట వడటం అంటే ఎంతకష్టం! ఆ చెబ్బవలన ఎముక విరిగినా అతుక్కుంటుంది కాని మాటలవల్ల మనస్సు విరిగితే అతుక్కోవటం కష్టం.

సాయంత్రం వేళ యింటికి వెళ్ళటం సాధారణంగా మానివేశాడు. ఒక్కొక్క రోజు రాత్రి ఆలస్యంగా యింటికి వెళ్ళి సరికి తన భోజనం వరండాలో చక్కా మూతపెట్టి యెడరికి వారే నిద్రపోయేవారు. తన భోజనం చెయ్యకపోయినా తెల్లవారే సరికి అత్తగారి మూతి విరుపులతో కష్టపడవలసిందే!

ఇంట్లో యెవ్వరూ తనతో మాట్లాడరు. మాట్లాడబోయే బుచ్చిగాడిని దగ్గరకు చేరవనియ్యరు. పెద్దవాడు ఎప్పుడో ఒకరోజు కాఫీకి పిలుస్తే పిలుస్తాడు లేదా అంటే లేదు. జానకి ప్రవర్తన ఇంత వేగిరంగా ఇలా మారటంతోనే తన హృదయం చివుళ్ళు ముడి. తన చెల్లెలను గురించి ఆరాటపడే ఊహలూ భార్య దగ్గర చేరి ప్రకాంతమైన నవ్వుతో కొంత మనస్సును కొంతవరచేది. తన మంచినీ ఆమె అర్థంచేసుకుంటుందని, తనంటే ఆమె కొంత గౌరవము, ప్రేమాభిమానాలు నిర్ధారించుకున్న మనస్సును ఆమె యీ రోజుల్లోని ప్రవర్తన బలంగా గాఢపరచింది.

అటు వెంకట్రావు మాటలనుబట్టి చూస్తే

పార్వతి చిక్కి సగమయింది. ఆమెను చూస్తుంటే వెంకట్రావుకే జాలి కలిగింది. ఇటు సుందరమృ మాటలకు అడు ఆపులేకుండాపోయింది. నీచ త్వమంతే ఆమెలో మూర్తిభవించిందని ఆమెను సంస్కరించటం బ్రహ్మతరంకాదని, ఒక వేళ ఆమె స్వోలో నోరుపెడితే ఒక్క ఊణం ఆ ఇంట్లో వుండలేదని అనుకున్నాడు. ఇరుగుపొరుగువాళ్ళతో ఇంటి విషయాలు చెప్పుకుని ఆమె సాధించుకున్నదేమో, ఆమె మూర్ఖత్వాన్ని అర్థం చేసుకోలేకపోయాడు. ఈ గుట్టు యీ నోటా ఆ నోటా పడి యెంత ఆప్రతిష్ట తెస్తుందో ఆమె అలోచించటం లేదు. ఈవిషయమే చెప్తామని చాల సార్లు ప్రయత్నించాడు. ఆమె దగ్గరగావెళ్ళటానికి తన మనస్సు జంకింది. అల్లుడు యింటిపనులేమీ చూడడని అందరితో చెప్తుంది. అంత అధికారమే తనకు నిజంగా ఉన్నదే తనకు కావలసిందేమిటి? సంతోషంగా బజారునుండి కూరలసంచి మొయ్యి మన్నామోస్తాడు. ఆ పనిచేస్తామన్నా సనే మిర్రా వద్దంటుంది.

“అల్లుడిని కొందనుంటే చీమ, మీదనుంటే దోమ కరుస్తుందని చూడటం నాకు తెలిదమ్మా! నాకిల్లలు కన్నానా - ఏదుంటే అది తినటం లేక పోతే వస్తుండక యేం చేస్తాం!”

ఈ మాటల న లా ని కి యీ యింటికి వచ్చాక తను వంట మీద, కూరలమీద యెటువంటి ఆక్షేపణ భార్యతోనైనా చెప్పలేదు.

మాపులు తిండి బియ్యం వండేటప్పుడు కూడా సంతోషంగా తిన్నాడు. ఇలా అబద్ధాలపుల్లను సృష్టించి పరుగురిలో పరుపుతీసికోవటమే అత్తగారి పన్నేతే తన యింటిలోవుండి ప్రయోజనమేమని విచారించేవాడు. ఎక్కడికైనా పోదామని ఒక్కొక్కసారి అనుకునేవాడు. అధికారాన్ని ఆమె ఆకలికొద్దీ దుర్వినియోగం చేస్తోంది. ఎప్పుడో ఒకనాడు ఆమెకు

పరాజయం తథ్యమనే విశ్వాసం కూడా మనసులో ఒక మూల ఆకాశ్యాతిగా వెలిగేది.

అనాటిరాత్రి భోజనానికే వెళ్ళేసరికి యింట్లో అంతా తెలివిగానే వున్నారు. సుందరమృ వడ్డించింది మూలుగుతూనే. ఈ మూలుగు ములుకుల్లా మనస్సుకు నాటి పోవటంవల్ల ఒక్కొక్క మెతుకు గాజా ముక్కల్లా కనిపించింది. ఈ విషయపరిస్థితిని దాటాలంటే తన మావయ్య యెదురుగా నిలబడి, తన కష్టములన్నీ చెప్పుకుని, తన భాగం అడగాలి. తనెందుకు అడగ కూడదు? భోజనం అయిందనిపించి చేతులు కడుగుకున్నాక మళ్ళీ మనస్సు వెనుకకు లాగింది. అంత పెద్ద మనిషిని ఏమని అడుగుతాను! తన మార్పుకు ఆయన మనసులో ఎంతగా బాధపడతారో? ముసలాయన యిచ్చేవరకూ ఆగాడు కాదని, ముక్కుమీద గుడ్డి మరీ అడ్డీ పుచ్చుకున్నాడని యెందరో అనుకుంటుంటే విని ఎలా సహించగలకు? తన్నింతగా తయారచేసినందుకు తనిలా ద్రోహం తలపెట్టతూ? ఆయన ఎలాను యిస్తారు. అలాట పుచ్చుకు నోరువిప్పి అడుగగలనా?

మేడమీదకు వెళ్ళి కుర్చీమీద కూలబడ్డాడు. జానకి వచ్చి మామూలుగా వేరే మంచముపై పడుకుంది. జానకితో తన విషయమంతా చెప్తామనుకున్నాడు. “నాకు మాత్రం డబ్బు అంటే ఆకలేదా? మామయ్య తప్పకుండా సగం ఆస్తి నాకు యిస్తారు. నాకా మాత్రం నన్ను కంటే ఎక్కువ అంటే. అంతవరకు ఆటం మంచించిందా!” అని, “కానీ తనమావయ్యగారి చిత్తగుడ్డిని కొంకించిన సుందరమృ కామాటలు రుచించవని వూరుకున్నాడు.

అట్లోబరు పడోనేదిన పోలాలమావాస్య వెళ్ళిన పదరోజుది. వెంకట్రావు ఆశీసు నుంచి వస్తూంటే విడిపోయే ముందు వ్యాఖ్యానించాడు. ప్రపంచం తలక్రిందులవుతోందని, స్త్రీపురుషులకు సంబంధ బాంధవ్యాలు కొమమహమల దృష్టికే

గోతమ బుద్ధుడు:

(శ్రీ) సి. హెచ్. సి. వెంకట్రావు, గుంటూరు.

గబగబ యింటిపేపు నడిచాడు.

బట్టలుమార్చి మెట్లు దిగుతున్నాడు. చీకటి నలుమూలలా అలముకుంటూంది. అత్తగారు ఏవగింపుతో రాల్చుతున్న మాటలతో కన్నులు మురింత చీకటిక్రమ్మి ముందుకు సాగిపోలేక నిల్చుండిపోయాడు.

కూతురుమీద విరుచుకపడ్డట్లు నటిస్తూ ఆ ముద్దుముఖంలోని కోపం యీ ప్రశాంత విహీనుడైన అల్లునిమీద అస్త్రమలా ప్రయోగిస్తోంది. “సంసారం గట్టిచెయ్యటం ఎప్పుడో నేర్చుకుంటావా? ఎవరిబాగు వారు చూసుకుంటుంటే మనయింట్లో అందరూ సన్యాసులమై కూర్చుంటే ఎలా జోతుంది? ఈవేళ జోసన్న పెద్దమనుష్యులే రేపు కాదంటారు. కన్నవాళ్ళు గనకనా అభిమానాలెప్పుడూ వుండిపోదానికి? రేపు కాదంటే కోర్కెలెక్కతమా? కోర్కెలెక్కినవాడు గాడిద నెక్కిన వాడూ ఒక్కటే అంటారు.”

గోతుకథాటి అంతికంతకు హెచ్చింది. మానంతో ఎదుర్కొంటున్న అల్లునిచూచి, కుపితురాలై, “వూరుతున్న వాళ్ళతో వూరంతా చాలరు! నా మాటల శీనాడు ఎదురుతిరిగేవారు వచ్చారు. నా కర్మ! నేరక చేసుకున్నాను!”

ఈ భారీమనిషి మాటలతోచేసిన ఆవమానంతో హృదయక్లేశం ద్వీగుణీకృతమై కోపంగా మారిపోయింది. “నీ కూతుర్ని నీయింట్లో పెట్టుకుని పూజించు” అని నావిక చివరవరకు వచ్చింది. కాని చప్పున గోడమీదబొమ్మ మనఃఫలకముపై మెరుపు తీగలా తలపుకువచ్చింది. బలమంతా వుపయోగించి పెదాలు నొక్కిపట్టి ఉవ్వెత్తుగా వచ్చిని కోపాన్ని అణచుకుంటూ, “మనిషి-మనిషి” అని వుచ్చారగచేస్తూ రొప్పుకుంటూ నిలిచిపోయాడు.

కోడుమీదకు వచ్చేసరికి తూర్తిగా కాంతుడై మళ్ళీ విమర్శనలోనికి దిగాడు. తన బ్రతుకంతా ఏమిటి? తనకు తల్లి, తండ్రి కాని, వారివంక బంధువులుకాని ఎవ్వరూలేరు. తల్లిదండ్రులకన్న గారాబంగా పెంచిన వారయందున్న అపరిమిత మైన గౌరవంతో వాళ్ళనుమాని కొలిచి పొందాలనుకున్న ఆ సందానికీ తానే కోరుకోలేదు. వాళ్ళు మనస్సు త్రిగా చూపించిన అభిమానాన్ని కూడా తన స్వీకరించలేదు.

చల్లగాలికి అప్పుడే మంత్రబిప్పించాకింటి బట్టలు రెపరెపలాగుతున్నాయి. దండ్రుడు ముసగా వెలుగుతున్నాడు. సముద్రం హోతమని శబ్దంచేస్తోంది. ఆ సముద్రతీరాన్ని

★ గోడమీద బొమ్మ ★

విడిచి, న్యాయాన్యాయనిర్ణయం చేసుకోవటం యీ తరంవాళ్ళకు పరిపాటయిందని, దీనికి కారణం కుళ్ళునరుకు అనేక రూపాలతో దిగబడి ముఖ్యంగా యువకుల్ని శక్తివిహీనులుగా చేస్తోందని ఔత్సాహిక రోజుల్లో నిజాయితీగల అన్నాచెల్లెనా లోకంకోసం దూరదూరంగా వుండి

టమే మంచిదని అన్నాడు.

ఒంటరిగా నడుస్తున్న రాసుం విస్మయంతో వూరికే చూస్తూ నిల్చుండిపోయాడు. వ్యాకులపడుతున్న మనస్సులో పెద్దపెట్టున వింతవంత ఆలోచనలు బొట్టాడుకుంటున్నాయి. వేసుకున్న తన బట్టలే తనకు పురిత్రాడులా కనిపించాయి.

“ర దా కృష్ణ”

శ్రీ వెల్లూటూరి పూర్ణానందశర్మ, వెల్లూటూరు

ప్రశ్న

ఈ మొగ్గ వికసించునో
ఇట్లులే నశియించునో
విరిసి మధు కెగజమ్మునో
క్రిదిలి నేలకు రాలునో.
ఈనదమ్మిటు సాగునో
ఈయెడారి నె యాగునో
సాగి కడలిని గ్రుంతునో
ఆగి కడకిట యింతునో.
ఈమురళి రవళించునో
ఈమాన మెడలించునో
విశ్వగీతము వినుచునో
విలయగానము నింతునో.
ఈతనకు ఫలియించునో
ఈతనకు తేజరిలునో
ఈమనికి సార్థమానో
ఈతనికి వర్తిధమానో.

—నవ్యసాచి

గోడమీద బొమ్మ

ఈ క్షరదీపిగా ఎకా ఎక నమము పోతున్నాడు.

దమ్మికోసం అక్షరగారు మానవత్వం మరచి పోయింది. ఆమెను కలంకుమంటుంటే భయంతో పాటు దుఃఖం పెంచేసుకొన్నట్లుంది. ఏభార్య అందాన్ని అమాయకత్వాన్ని అమితంగా ప్రేమించాడో ఆమె తన యాకల్లోనికి మరింత కారకురాలైంది. మనిషి ఎంత గుఱుమార మైనదో మననూ అంతే! ఆ వెన్నముద్ద లాంటి మనస్సులో వంచదార కలవచ్చును, విడమైనా కలవవచ్చు! ఆమెకు ఆ తల్లికి వదనోళ్ళే సంబంధం. ఆమె తన ముఖం చూసి సంవత్సరమైనాకాలేదు. ఆ బలమైన సంబంధాన్ని విడదీయటానికి బలమైన ముహూర్తంకాలి.

చల్లని నీటికుంపరలు శరీరంపై వడి గిరిగింతలు పెడుతున్నాయి. మెరుగక్కని చందమామలానే తన మననూ వుంది. నిరాశ తనను కొండ చిలువలా మ్రొంగటానికి

వ్రయల్ని పోంది. ముఖం వెల వెల చాలి దొక్క పీకపోతుంది. ఎక్కడలేని ఆరాటం తనను ఆవరించుకోవటం మూలాన్న యింటివద్ద సరిగా భోజనమే చేయుటలేదు. ఎదురుగా రాత్తు నులా నిగుట్ట కని పిస్తోంది. పైకెగసిన కెరటాలు ఆ గుట్టకు డికోని పెద్ద శబ్దం చేస్తున్నాయి. మనస్సు విమోచనార్థం కాగా, అడ్డు ఆపు లేక వడి వడిగా నడిచినకాళ్ళు శక్తిచాలక ఆగాయి. నిర్మానుష్యమైన ఆ ప్రదేశంలో మట్టా మనీ తనవైచాకసారి చూచుకున్నాడు. గాలి హోరున వీస్తూ తన చెదరిన జాతును ఎగురవేస్తోంది. రోడ్డుప్రక్కన మెట్టపల్లా లో అక్కడక్కడ శ్రమంతుల బంగళాలు మానంగా నిద్రపోతున్నాయి. యిల్లా వదలి చూడుమెళ్ళుచుగా నడిచాడు. పాతా త్తుగా తన ప్రక్కన ఎవరో నిల్చున్నట్లు గ్రహపడ్డాడు. వెంకట్రావు తనను నీడలా వెన్నాడుతున్నాడేమో, వినరాని వలల వడిగా వల్చుతున్నట్లు భ్రమించి వెదురు వెదురుగా చూస్తూ వెళ్ళుట చూచు పున్నాడు!

తన కెల్లా! ఈతలంపు ఒక్కసారి కళ్ళ వెంట జాట జాట కన్నీరు వ్రాల్సింది. ఆ యిసుకపై ఆలా హల బడి పోయాడు. ప్రపంచమంతా పోయ మయినదిగా, సాంఘిక జీవనానికి వనికిరానిదిగా కనిపించింది! వెంకట్రావు ఏదోకారణం మనస్సులో లేకపోలే అలా చూట్టాడుతాడా? లేనిపోని ఆలోచనలతో మనస్సులో మహా తరంగాలు వుబురుతున్నాయి. తనకు తోబుట్టువులు లేని లోటు యే కెల్లా తీర్చిందో ఆ కెల్లాల్ని చూసినంత అభిమానంగా ఎవరినీ చూడలేదు. ఒక్కరోజైనా ఆ కెల్లాల్ని చూడనిది వుండలేనివాడివున్నాడు, ఆమె వదులుతున్న కష్టాలను వింటూ చూడ మనస్సు నంధాన వరచుకోవటం తోనే శక్తి వినియోగిస్తున్నాడు.

నిముషనిమిషానికి వ్యాకులత పొచ్చి పోతోంది. గుండె నిప్పురం యిసుమంతైనా లేని మనిషిగా మారిపోతున్నాడు. స్వార్థం, డబ్బు, కామం, మోహం యిదే యా ప్రపంచం! ఈలోకంలో బ్రతికి నే నవరిని వుద్ధరించాలి?

అచ్చటకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం ఎంతో దూరం లేదు. గవర్నమెంటు వారి పిచ్చి ఆసుకత్రి మాడ చాల దగ్గర లోనే వుంది. సముద్రపు గాలికి కొబ్బరి కొమ్మలు తూగుతున్నాయి. నిర్మానుష్యంగా వున్న ఆ స్థలంలో రామం వొక దెయ్యంలా ఇసుకలో తూర్పున్నాడు. చంద్రుని పొగమప్పులు మరింత కళా విహీనం చేశాయి. కెరటాలు కొండ చలన

వల్లా కదులుతున్నాయి. సముద్రగర్భంలో సగం పాతుకపోయిన మెట్ట వుండేవుండే పైకెగసినట్లు భీకరంగా కనిపిస్తోంది.

ఈ లోకంలో ప్రేమకూ, బ్రతుకుకూ అర్థంలేదు! అలాంటిపుడు మనిషి బ్రతికి చేసే దేమీ లేదు. ఈ నైశ్యూర్మి, బాధని కళ్ళారా చూడకుండా వుండటమే మంచిది. నెమ్మదిగా లేచి నిల్చున్నాడు. మానవ మంతా దుఃఖాంధకారంతోను, జగిలిగి తోను నిండిపోయింది. మంచి ఆలోచనలకు చోటులేని మనస్సు కల్లోలమై ప్రకాంతత కోసం ప్రాశులాడింది.

తోరుమని కట్టంచేస్తున్న కెరటాలను త్రోసుకుంటూ ముడుపులవరకూ నీరు వచ్చేలా నడిచాడు. ఫడెడ ఫడెడమని తరంగాలు గుట్టను కొద్దుంటే తననుఎవరో లెంపలు వేస్తున్నట్లు అనిపించేది. గంభీర భీకర సముద్రంలో యెంత ప్రకాంతత! ఆ భీకరత్వం మనస్సును భయపెట్టి, ఆత్మను మేలుకొల్పింది. ఆ మేలుకొలుపు మన నులో చూడుమెళ్ళ దూరంలోవున్న ఒక కంపు సందులోని పాడుగోడమీద పొత్తును జ్ఞప్తికి తెచ్చింది.

కెరటము పొదాలక్రింద గోలిని చేసిపోయింది. ఇంకో కెరటం వచ్చేసరికి ఒప్పు మీద కాంతిచిత్తుడై నడుస్తున్నాడు. ఇంత వరకూ ఇదంతా ఒక పాడుకలలా అనిపించింది. ఎకా ఎక కాదంబరవారి వీధిలోనికి వెళ్ళాడు. మళ్ళుకాలన కంపు బ్రహ్మాండంగా వుంది. ఆ పాడువడిన గోడ, వెనుక వడిపోయిన ఇల్లు, తుప్పలు మొక్కలు బరిసీపున్నాయి. దయ్యంలా ఒక బొప్పాయి పట్టు ఆ గోడప్రక్కనే వుంది. మని బొప్పాయి అడ్డవంకరలతో గోడమీద గీచిన ఆ బొమ్మవేపు ప్రకాంతిచిత్తుడై, భక్తితో చూశాడు. గడిచిపోయిన నిరాశాయోక్త నిమిషాలను నెక్కిరించుకుంటూ, వత్సం తమముతుంటూ ఇంటిముఖం వట్టాడు.

ఆరాత్రి జానకి మేడమీదకు వచ్చేసరికి రాగన్ను నిద్దరవట్టింది. తెలివ వచ్చేసరికి తన పొదాలదగ్గర నిల్వోవటం లీలగా చూశాడు. భర్త కదలాటం చూసి తన వరువు మీదికి వెళ్లిపోయింది.

కొంతసేపయ్యాక రామం లేచాడు. ఒంటిగంట దాటింది. పేటిలమీద చూత మెట్టబడివున్న పొలగ్గాను తీసుకున్నాడు. పొలుత్రాగాడు. ఇంతవరకూ జానకి నిద్రపో తున్నట్లే నటించింది. రెండువేళలా కీటికి క్రింది రెక్కలు చూసి చేసి కుర్చీమీద ఒక్క డీకం తూర్పున్నాడు. మల్లివెల్లి వరువుమీద వదులుకున్నాడు.

తెల్లవారింది. స్నానంచేసి వస్త్రాంటే రామాన్ని పెద్ద రావమరిది కాఫీకి పిలవ

డానికి వచ్చాడు. మీ అక్కను ఒకసారి రమ్మంటున్నానని మెల్లగా వెల్లడిచెప్ప మన్నాడు. కొద్దినిమిషాలలోనే జానకి మేడ మీదికి వచ్చింది.

“ఈవేళనుంచి కాఫీత్రాగను. ఇప్పటి నుండి మా ని వెయ్యలని నిర్ధారణకు వచ్చాను.”

జానకి మాట్లాడలేదు. తలదించి తలుపుకు చారబడి అలానే నిల్చుంది. రామం జానకి దగ్గరగా వచ్చి ఆమె చెయ్యిపట్టుకుని, రెండవచేయి ఆమెభుజంమీద వేస్తూ గదిలో ఒకమూలకు తీసుకవెళ్ళాడు. వంచిన ఆమె ముఖంపై స్వగంధాన్ని కళ్ళలోనికి చూస్తూ, “కోపం అంతా నా మీదనే చూపించాలా?” అంటూ ఆమెను దగ్గరగా తీసుకుని కొగలించుకున్నాడు. జానకి అలసిపోయి అతనివత్తుముపై వ్రాలిపోయింది. కన్నీరు ఆమె చెక్కిళ్ళపైనుండి జలజల ముత్యాలుగా రాలిపోతున్నాయి. రామం ఒకక్షణం పెదాలు విగపట్టి ఆ ముఖంపై చూసి కన్నీరుతుడుస్తూ, “పిచ్చిదానా! నేనుమాత్రం మనిషికాను? ఆ అస్థిమీద నేనుమాత్రం తక్కువ ఆశపెట్టుకున్నావా? అటు వాళ్ళపరిస్థితి కూడ చూడాలా?”

మనస్సుకు హత్తుకపోయేటట్లు భర్త చెప్తూంటే, జానకి బెదురుచూపులు రాను రాను పోయి ముఖం తేజోవంతమయింది.

15

సుందరమ్మ ఆ మరుచటిరోజు సాయంత్రం కాలుకాలిన పిల్లలకావటం అల్లుడు గుర్తించి, చడిచప్పును చెయ్యకండా మేడ మీదకు వెళ్ళిపోయాడు. జానకి యీవేళ కాఫీ మేడమీదకే తెచ్చింది. ఇద్దరి మనోభావాలు మానంగానే వున్నాయి. అల్లుడు బయటకు వెళ్ళిపోతున్నప్పుడు అటువేపు కన్నీటిమాడకండా అత్తగారు వ్రాల్చిన పదములను పొల్లుపదములుగానే స్వీకరించాడు.

దీపావళి వచ్చింది. ఈ మధ్యను జానకి బహుళ: తల్లిమాటను కాదనలేక మూడుసార్లు ఆస్తివిషయమై ప్రస్తావన తెచ్చింది. రామం తెల్లముఖంవేసి చూశాడు. అంతే.

ఆనాడు నెలవై నాయితీవద్ద లేడు. సుందరమ్మ వీడివంటలు తోరుగానే తయారుచేసి అల్లుడుకోసం కాళ్ళు చాచుకుని అంగటిగదిలో కూర్చుంది. రామం చీకటిపడ్డాక వచ్చాడు. ఆ భారీకేరెన్నితేలిగా ఎత్తి నిల్చుని, “పండగపూటైనా యింట్లో వుండడా నాయనా!” అంది. వంటకాలు స్వంతంగా యెదురుగాపెట్టి, అల్లుడు పీటమీదనుండి రేచేవరకూ శ్రమ అనకండా నిల్చునే వుంది.

రామం మేడమీదకు వెళ్ళాడు. డాబా

అంతా దీపాలమయమై వుంది. రూప లావణ్యసుందరి, గోడకు చారబడి నిల్చున్న భర్తపై పొంగిపొరలే ఆనందంతో పుల్లాసంగా కూనిరాగం తీస్తూ చూసింది. రామం అక్కడ నిల్చున్నాను మనస్సు అక్కడ లేదు. జానకి యౌవనగర్వంతో సుకుమారత్యాన్నంతా మూర్తిభవింప చేసి కుని, చేతిలో వెలుగుతున్న కాకరపువ్వుల్లినీ గిరగిరత్తిపుతూ భర్తయెదురుగా నిల్చుని క్రీగంట చూసింది. ప్రియమైన ఆలే

నగవు భర్తపెదాలమీద ప్రసరించక పోవటంతో చిన్న పువ్వుకుని కాలుతున్న కాకర పువ్వుల్లినీ క్రింద పడవేసి, ముఖం ముడుచుకుని నిల్చుంది. బుచ్చిగాడు పరుగున వచ్చి క్రింద కాలుతున్న కాకరపువ్వుల్లినీ పట్టుకుని వెళ్ళిపోయాడు.

రామం అక్కడ నిల్చులేదు. మనస్సులో కేగిన గత స్మృతులు నిల్చిడానికి

తెల్లగా ఉతుకబడినవి

ప్రకాశవంతముగా ఉతుకబడినవి

ఇందుకు సన్ లైట్ సబ్బు కారణము

SUNLIGHT SOAP

బాదకుండగనే బట్టలను తెల్లగాను, ప్రకాశవంతముగాను ఉతుకును!

★ గోడమీద బొమ్మ ★

కత్తినియలేదు. గదిలోనికి వెళ్లి కుర్చీమీద కూర్చున్నాడు.

1945-వ సంవత్సరంనాటివిషయం. జూలై నెల పదవ తేదీన రంగయ్యగారు రాజమండ్రి చుట్టూంటికి వెళ్లారు. ఇన్నీసు సేటల్ ఆయింగ్స్ యొక్క చుట్టూలతో యింకో కుటుంబంవారు కూడ రెండో

భాగంలో వుండేవారు. ఆరెండోయింటా విడగయ్యగారి. ఆవిడ కొట్టిసా, రిట్టిసాపి అప్పటికి తొమ్మిదేళ్ల పిల్ల పార్వతి నానాచాకిరీ చేస్తూ, సహించటం, అప్పుడప్పుడు తలుపుచాటున చేరి గట్టిగా ఏడిస్తే మేనత్తకు యొక్కడ పిని, ముందనో మెల్లగా మూలుగుతూ, కన్నీరు

గండు అరిచిది ఇంపుగా, పొంపుగా, కళకళలాడుతూ ఉండేందుకు మీరు అధారపడదగినది రెమి స్టో, టాయిలెట్ పౌడర్. ఇది చర్మమునకు, మృదుత్వము నిచ్చును, మనోహరమైన సువాసన గలది.

రెమి

స్టో / టాయిలెట్ పౌడర్

Manufactured by:
A. V. R. A. & CO.
MADRAS-1 & BOMBAY-2

కార్పటం రంగయ్యగారూ రెండోజూలో కూకారు. అభిమానం పెట్టుచికి ఆ పిల్ల విషయం భోగట్టాచేవారు. పార్వతి కడుపులో వుండగానే తండ్రి చనిపోయాడట. అన్నయ్యయింటికి చేరుకున్న తల్లి బల్ల విడో ఏటపోయింది. రంగయ్యగారి మనస్సు కరిగి యిటువంటి మంచిపిల్ల తన కోరికపై కొడుకు నకు అనుకూల పార్వతి అవుతుందని ఆయింటి వారికి యెన్నోవిధాల నచ్చనెప్పి వారు అభ్యంతరపెట్టే ఆ సంవత్సరమేపెల్లీ కూడా చేస్తానని చెప్పి పార్వతిని తనవెంట తీసికొని వచ్చారు. ఇంట్లోకొలుపెట్టగానే, “ఇదిగో బాబూ! నీ చెల్లెలును తెచ్చాను. ఇక నీ యివం! ఎంత విజ్ఞానవంతురాలిగా చేస్తాడో” అన్నారు.

క్రిందటి దీపావళికి వెళ్లెరి యొక్క మృదులమైన మనస్సుంతా వింత వింత ఆలోచనలతోనూ, కోరికలతోను నింపుకుంది. ఉత్సాహంతో వండగను వైభవంగా జరిపింది. ఆనందం వెల్లివిరయగా తనకూ, రావకూ మధ్యనిల్పుని అంది. “వచ్చేయేటికి ఆత్మరింటికి వెళ్లాలేకాబోలన్నయ్య! మామయ్యతో చెప్పి మరీ ఆపేస్తాను. వదిలా నేనూ అంతా కలసి యిక్కడే బాగా వండగ చేసుకుందాం!” అప్పటికింకా యీ గంబంధం నిర్ణయంకాలేదు. కాని ముసలాయన రామం పెల్లి వెంటనే కావాలని బలవంతం చేస్తున్నారు. ఈ దీపావళికి అంతా మారిపోయింది! ఆ ఇంటిలో మెసలిన అందరి మృదయాల్లోనూ అమావాస్య చీకట్టు ఆవరించుకున్నాయి. తన ఏనాడూ ఆయిల్లు కదులుతానని కలలోనైనా అనుకోలేదు. తన యిల్లనే మమకారం తనకేనాటికిపోదు. మామయ్య అనేవారు. “బాబూ అండీ! మూలానత్తుత్రంలో వుట్టిసా దండ్రహాసుడిలాంటి అదృష్టవాలకుడండీ! వాడిని యింటికి తెచ్చాను—వా రోజూ లు బాగువ్వాలి. ఆ రెండో యేటనే భద్రం వుట్టాడు.”

ఆ మాటలు వింటున్నప్పుడల్లా తన సిగ్గు పడుతూనే మనసులో ఎంతగానో పొంగి పోయేవాడు! బావ సరిగ్గా చదవకండా, కొట్టో కూర్చుని పీలయినప్పడు డబ్బులు కాజేసి, యింట్లో వుంటే తల్లిని అల్లరిపెట్టి, సినిమాలకు, సిగరెట్లకు విపరీతంగా డబ్బు పోస్తూంటే మామయ్య కలుగజేసి కుని “వాడ్ని మానైనా బుద్ధితెచ్చుకోరా” అని మందలిస్తుంటే అదొకవిశ్మయకరమైన మనసులో చొచ్చుకపోయేది.

ఒక పవిత్రమైనవస్తువునుగానీ, మనిషిని గానీ చూచినా తలచినా లేక తాకినా, ఒక సుజనునిలో కలిశే నిర్మలానందాను భూతి మామయ్యగార్ని గురించి తలచు

కున్నప్పుడు, చూచినప్పుడు అట్టి అనుభూతి పొందుతూ వుంటాడు. మూడువంతులు పండిన జాతుతో, వసుపురాసుకోవటంవల్ల ఆర ముగిన మామిడి పండుచాయ శరీరవర్ణంతో, అమాయకం ముఖాన మూర్తి భవించిన అభిమానవతి మేనత్త. అరమరికలు లేక అంతులేని అభిమానంతో ఆదరించే షాల్చి - బిళ్లందరి ప్రేమ వెలుగులా వుంటుంటే - తమ జీవితంలో దారిలోనం తడుముకోనఖరలేనట్లే బ్రతికాడు. అటువంటి ప్రమాదమైన వాతావరణంలో ఒక్కసారి మేను తుఫాను లేని తనను బలవంతాన మిరపకాయలు పొగపెట్టిన గదిలోనికి ప్రోసివేసి నన్ను అత్తవారిల్లు వుంది. అర్థాంగి దగ్గరగావున్న యిన్నాకు యీ వాతావరణం అలవాటు పడకపోవటంవల్ల వుక్కిరిబిక్కిరి మనస్సు పట్టు తప్పింది. ఇప్పుడిప్పుడే కొద్ది కొద్దిగా యీ పరిసరాలకు అలవాటుపడటంవల్ల అత్తగారి మాటలు అక్కడే విడిచిపెట్టడం నేర్చుకుంటున్నాడు.

గతస్మృతులు జుష్టికి తెచ్చుకొని అలా వాలు కుర్చీమీద కూర్చుని వుంటే సుందరమృకపంపిద మెలైగ బ్రాకి వచ్చింది. అల్లుడివేపు చూచి ముందుకుసాగి చూచేసరికి యిద్దరు పిల్లలు ఒకరినొకరు వేసుకుంటున్నారు. తిట్లని చూడగానే బుచ్చిగాడు పరుగునవచ్చి ఏవటానికి వువ్వకమించాడు. పెద్దవాడు తమ్మునివద్ద లాగుకున్న మతాబా వెలిగించేశాడు. దానితో బుచ్చిగాడి ఏడపు హెచ్చిపోయింది. సుందరమృకాంతంగా కొడుకును ఓదారుస్తూ, "మీ బావ రేపు యిన్ని మతాబాలు తెచ్చి యిస్తాడల్లే, చువతినాడు నవ్వాక్కిడివే కాల్చుకుందువుగాని - నన్నడిగితే నేనెక్కడ తెస్తాను. మీకేం కావాలన్నా బావ నడగండి." అంటూనే,

"భోజనం చేద్దవుగాని నడు" అంటూ కొడుకుని తీసికొనిపోతూంటే వాడు వీడున్నూనే బావగారిపై చూశాడు. వాడి వెనుకనే పెద్దవాడు వెళ్ళిపోయాడు.

అత్తగారి మాటలకు తృప్తిపొందిన రామం లేచి జానకి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. "తెర్రస్ పండుటవేపు గోడకు చూరబడి జానకి చీకట్లో కూర్చుంది. అటువేపున్న దీపాలు ఆరిపోయాయి గాలికి. రామం దగ్గరగా పట్టి డాబా పిట్టగోడకు చూరబడినిల్చుని, మింటిలో చుక్కల మిళమిళనలవేపు చూస్తున్నాడు. సముద్రముపైనుండి చల్లని గాలి జోరుగా వస్తోంది. జాపున మీదకులేచిన తారాజవ్వలు ఒక్కసారి క్రిందికి తేలిపోయి జూరూరూ చూస్తూ, బహుశా అత్తగారి

అలానే కాబోతున్నారా అన్న ప్రశ్న తట్టింది. ముందుకో ఆమె పొరుగు ముగులమ్మతో అంటున్న మాటలుకూడ తనిలా అనుకోటానికి కారణమాతున్నాయి. ఆమె అన్నది, "నేను వుట్టికట్టుకుని యెప్పుడూ ఇలా వూగులాడుతావా? అల్లుడు యీ రోజు కాకపోతే, రేపేనా యీ భారమంతా మొయ్యిడా? ఆ సైపాస్తులా - ఎలా జరగాలని జేముడు ప్రాణాడో అలాగ జరగక ఏమవుతుంది?" ఈ విషయం తల్లుకొనేప్పుడు తారాజవ్వ మీదకులేచి రంగురంగుల పువ్వులను దిగజార్చింది. విడలింపబడిన రంగుపూవులు మెల్లగా గాలికి తూగినలాడుతూ దిగుతూంటే కళ్ళప్పగించి చూస్తున్నాడు. తరవాత వెంటనే భార్యముఖం వైపు చూశాడు. ఆమెనక వెలుగులో ఆమె కంటినిరు తళకుమని మెరసింది. చప్పున వంగిని ఆమె ప్రక్కన డాబాకు చూరబడి కూర్చుని, ఆమె భుజం పట్టుకుని దగ్గరగా చేరదీసుకున్నాడు. కళ్ళకుపుకుని ముఖాన్ని తన వక్షం ఎదురుగా వంచిన భార్య భుజం మీద గడ్డం ఆన్చి ఆమె చెంపకు తన చెంప

నాన్చి నిమిరుతూ, మాటలు రాక మరీ కాళ్ళ దగ్గరగా లాగుకున్నాడు. తులకరించిన ఇరువురి జేహాలు ఏకమయ్యాయి!

చుట్టుప్రక్కలవున్న శ్రమిద అన్నిటిలోని దీపాలు ఆరిపోయినాయి. దట్టమైన చీకటి నలుమూలలా ఆవరించింది. అంతవరకు విజృంభించిన దీపావళి తిరుగుముఖం పట్టింది. ఆ దగ్గరగానే డాబాకు వాయవ్య మూలలో పెద్దగోలెంలో క్రోటన్న మొక్కకు అలముకున్న నన్నజాబల తివ్వగాలికి ఆడుతోంది!

తిరిగి సైతన్యానికివచ్చాక జానకి నిష్ఠూర వాక్యాలు మొదలుపెట్టింది. పండగపూటైనా ఇంట్లోలేకండా, రోజుకు రోజూ ఇంట్లో చుట్టంలా మెసలటం గురించి నితనిస్తూ చివరకు అస్థివిషయం తెచ్చింది. రంగయ్యగారి ఇంట్లో అందరూ తనను మర్చిపోతూంటే యింక అభిమానా లేకడవుంటాయి - యీ మేడ ఆ సైఅంతా తమ్ముడిని అమ్మ చెప్పిందని జానకి అంటుంటే రామం మనసులో మళ్ళీ పెంకట్రాపు శ్రత్యక్షమయ్యాయి. తరవాత కాంత

పిల్లలకూ పెద్దవారికీ

మలబద్ధకాన్ని ఒక్కరాత్రిలో పోగాదుతుంది

ఏజెంట్లు:
ఓరియంటల్ మెర్కెంటైల్ ఏజెన్సీ.
 99- ఆర్మినియన్ ఏజ్, మద్రాసు - 1.

★ గోడ మీద బొమ్మ ★

గంభీర స్వరంతో భార్యవేపు చూడకండానే అన్నాడు. “ఇక మీరంతా ఇంత పట్టుదలతో వుంటే బహుశా నేను ఇల్లు కదలవలసి వుంటుంది.” జానకి ముఖంలోనికి చూస్తూ నిమ్మరసంగా, “నేను కావలసి వుంటే నాతో వస్తావు.”

తరువాత ఆమెను లేవనెత్తి చేయిచేయి

కలిపి గదిలోనికి తీసుకపోయాడు. బట్టలు మారుస్తూండగా జానకి ఎంతోరహస్యం నివేదించినట్లుగా, “అమ్మ అస్థి యివ్వడట! వాళ్ళూ యివ్వకపోతే జీతం చాలుతుంది! అమ్మ మన మంచికేకదా చెప్తాంది!”

రామం అప్రయత్నంగా నవ్వేశాడు. భార్యయందు జాలివేసి చచ్చిన ఆమె

ముక్కుపట్టుకుని వెక్కిరిస్తూ, “నిన్ను యింతకన్నా మంచిమేడలో మహారాణిలా వుస్తానే!”

ఆమరుచటిరోజు వుదయం బుచ్చిగాడి చేతికి సంఘియిచ్చి బావతో బజారుకు వెళ్ళి నాయనా అంది. రామం యింత సదుద్దేశంతో అత్తగారు మెసలటంతో కలుగజేసికుని, “ఏం తెమ్మంటారు?” అంటూ సంచీలాగుకున్నాడు. సుందరమ్మ జానకిపై పులిరిగి, “ఏంకావాలో చెప్పమ్మా” అని అక్కడనుంచి తప్పుకుంది.

జానకి నవ్వుతూ, “బజారంతా కానాలి” అంది.

తను యీ యింటికి వచ్చాక యింటి బాధ్యత తీసుకోవటం యిదే మొదటిసారి. ఉత్సాహంతో వున్న మనసులో మాటి మాటికి మామయ్యగారు వచ్చేమందు అన్న మాటలు కదులుతూనే వున్నాయి.

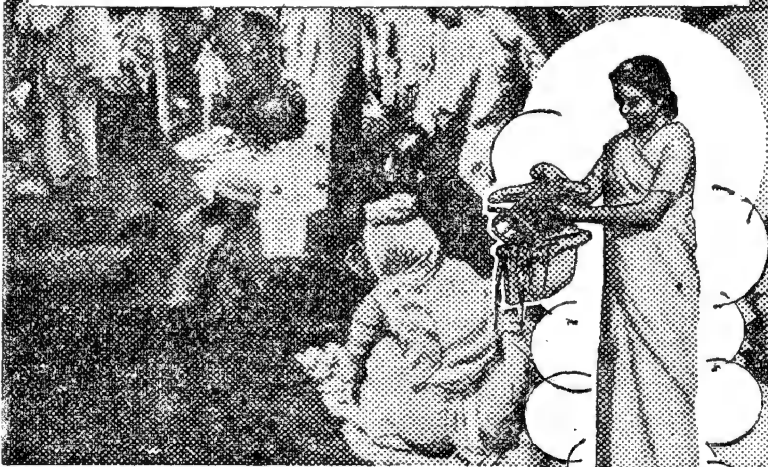
రెండోరోజురాత్రి కొడుకు లిద్దర్ని బ్రతిమాలుతోంది దీపం వెలిగించగానే బావ దగ్గర చదువుకోమని. ఈ మాటలు విన్న రామం గదిబయటకు వచ్చి చదువు చెప్పటానికి వున్నకమించాడు.

ఇంకోరోజు అల్లుడు ఆఫీసు నుండి రావటం కిటికీలోనుండి గమనించి, కూతురితో అంటూంది. “నివ్వేమీ అనకమ్మా! ఇన్నాళ్ళూ తెలియక ఏదో అనేకాం! మనస్సు విరిస్తే మనకే నష్టంగా!” అల్లుడు యీ మాటలు వింటూ తలుపు త్రోసుకు వచ్చాడు.

రోజుకిరోజు యింటిబాధ్యతలు అత్తగారు తనకు ఒప్పచెప్తూంటే రామం సంతోషంగా స్వీకరిస్తున్నాడు. అస్తి పాస్తుల విషయంకూడే చెప్తూంది. పెట్టిలోవున్న పద్దులు తీసి చూపించింది. “ఈ ఇద్దరుపిల్లలూ యిప్పుడే చెప్పినమాట వినకున్నారకదా పెద్దయితే, నా ఒకేఒక కూతురుకు అన్యాయం చెయ్యరూ? ఇదంతా దానిదే!” అని ఒక చిన్న పెట్టిలోని బంగారుపస్తువులను చూపించింది. రామం మామయ్యగారింట్లోను యింతబంగారం చూడలేదు.

ఇంతమార్పుకు కారణమేమిటాయనిరామం అలోచించకపోలేదు. తను లోతుగా అలోచించకపోవటానికి కూడా కారణం లేకపోలేదు. మర్నాడు జానకి చెప్పింది. నాన్న అమ్మకు కలలో కనబడి అల్లడ్ని సరిగా చూడటం నేర్చుకోమని కోపగించాడు! అత్తగారికి భర్తమీద వుండే భక్తి యీ

ప్రతిదిన మలినములోని క్రిములనుండి మీ ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనండి

లైఫ్ బాయ్ యొక్క

రక్షకమైన నురుగుతో!

మీ రెండు జాగ్రత్తగానున్నప్పటికీ మలినములోని క్రిములనుండి ప్రతిదినము అంటురోగమును పొందుటకు అవకాశమున్నది. వైదొదాదు నమ్మితో తరచు స్నానముచేసి మీ ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనండి. దాని రక్షకమైన నురుగు మలినములోని క్రిములను తరిమివేసి రోజంతా మిమ్ములను హాయిగానుండును.

లైఫ్ బాయ్ సబు

L 223-50 TL

నూర్పుకు కొరకై మైపుంటుందని అనుకున్నాడు.

సుందరమ్మ అనుకున్నట్లే పులకర్షిస్తుంది వుత్తరం వచ్చింది. ఆ వుత్తరం అట్లునిచే చదివించాక, “ఉత్తరాలలో నే యీ విషయాలు, యీ విషయాలు. ఈ రైతులు క్రిందటి నుం వత్తురం సరిగ్గా ధాన్యం యిచ్చారా? వాళ్ళే యిచ్చివుంటే మనం గొడ్డు తినని వియ్యం తినవలసిన ఖర్చు మేముచ్చింది? ఆడముండవని వాళ్ళకి నీర సంగా వుంటుంది.”

అత్తగారు యింత అని తనను కల్లమంటుందేమో అని అనుకున్నాడు రామం. కానీ ఆమె నోటివెంట ఆ మాట ఆ రోజు వారేదు. సుందరమ్మకు ఎలమంచిలి దగ్గర యీ పులకర్షిగామంలో ఆ దగ్గరగావున్న వద్దరాజుపాలెంలోనూ భూములున్నాయి. ఈ భూములు పాలుభూములు. కోతలు జరిగే వదిపేను రోజుల్లోనూ, వార్షికారేవరైనా మడిగట్టున వుండాలి.

రామంకు నిజానికి పెళ్ళాలనే వుంది. వదిపేను రోజులపాటు వాతావరణంలో కొంతవూర్పు వుంటుందని, అదిగాక తను యింటి బాధ్యతను తూర్తిగా స్వీకరించా అనే భూమిపాలవడుతున్నాడు. కనుక తను పెళ్ళానని అత్తగారితో అందాడునుకుంటే ఆ మరువటిరోజు ఆమె అడిగింది.

“కలవు దొరుకుతుందా, వాయవా?”

రామం వుత్తానంతో, “దొరుకుతుంది” అన్నాడు. సుందరమ్మ తనతో ఆ నెల (నవంబరు) యిరవయ్యో తేదీ వుదయం బండిలో రామంను తీసికొనిపెళ్ళి రైతు అందరికీ వదిపేనుంటే రాత్రిసరికి తిరిగివచ్చేట నని నిర్ణయించుకుంది. ఆ వదిపేనురోజులు పులకర్షిలో వున్న కాస్త దూరపు బంధువుల యింట్లో భోజనవడుపాయం ఏర్పాటు చేస్తానంది.

కవు ప్రయాణమవుతూ తనగా ముందు వాటి సాయంత్రం వెంకట్రావు సుందరమ్మ యింటికి వచ్చాడు. రామంను కూచి, “వావా! నాకు నైట్ డ్యూటీ తగలడింది. దివ్య వృష్టిలో కూచి నా నువ్వొక్కడా కన వడడం లేదే?” అన్నాడు.

రామం క్షుప్తంగానే, “మరిక్కడికే ఎగిరిపోలేదులే వావా!” అన్నాడు. సుందరమ్మ యింతలో అప్పుడే తయారుచేసిన కాఫీఫలహారములమర్పింది. “సాయంత్రం నేను వుత్తకాఫీయై త్రాగుతానండి. టిఫిను వద్దలిలేదు” అన్నాడు వెంకట్రావు. సుందరమ్మ బలవంతం చేసింది.

వెంకట్రావు తందనగా అన్నాడు. “ప్రిన్స్ పుల్కరేని మనుష్యులెందుకండి! మహామహులంతా నూరేట్లు బ్రతికారంటే వాల్ల పాప గురుగా వున్న పం. నుం

తిన్నారో, ప్రిన్స్ అయ్యాక అదే తిన్నారు. ఈరోజు వున్నదని వందభక్త్యు పరమాన్నములు తిని కేపు తనని అంబలి త్రాగవాడిది బ్రతుకే!”

టిఫిను ముట్టుకోకండా కాఫీ నేవిస్తున్న బావవేపు రామంమాసి చిరునవ్వుతో, అత్తగారితో అన్నాడు. “ఆవకాయముక్క, కాస్త మంచినీరు యివ్వలేకపోయారా?”

వెంకట్రావు ఆ మాటలు క్రిందవడనీయకండానే “నీకేం తెలుసువావా! ఆవకాయలోవున్న పారం! ఆ దొరలకాలంలో ఫిఫ్ జస్టిస్ పని చేసిన వేపా రామేశంగారూ ఆవకాయలేనిదే అన్నం ముట్టుకోరట! జర్మనులు కమికల్ ఎనాలిసిస్ చేసి ఆవకాయ తాలూకు జొన్నత్యామ్ని ప్రవంచానికి చాటారు.”

రామం ఫికలుమన్నాడు. వెంకట్రావు విమూలం మారకండా ఆ పోజులోనే, ఆ ఫోరజితోనే తలవంకిస్తూ, “వట్టభద్రుడివి—నేను విడదీసి చెప్పవలసివచ్చింది కదాయని విచారిస్తున్నా! వాడేం పెరి పెధవలకారు. మనిషి భుక్త్యాననా శాస్త్రమెంటయిన చెయ్యాలంటే, రోజుకి రెండున్నర జొన్నలైనా వుప్పుతినాలి. ఆవకాయలింటేగాని యింకో విధంగా వుప్పు తరిరంలోనికి వెళ్ళు.”

అందరూ ముసిముసిగా నవ్వుకుంటుంటే వెంకట్రావు కంతో ఆనందం చేసింది. ఒకరు తనను పొడుచుకున్నారంటే అది తాటాకులు కట్టబడుతున్నాయన లేకయిత్రం పూసొందడు. అదే ఆయన నుగళాల్లో విశిష్టమైనది. ఇంక తన ప్రతాపం చూపించడానికి యిది వాడమైన వాతావరణం. “వావా!” అన్నాడు. కాఫీ చివరికొన్న నోటిలో పోసుకున్నాక, “నాకు వద్దవది నేనుడు దూరదృష్టి యిందు కిచ్చావా అని విచారిస్తుంటాను. నీకు వ్వానేకండా ఆ రోజు పింఛపాకో!”

వెంకట్రావు చెప్పినది ఆయన మురీ పిదో ముక్క అందిస్తేగాని రామానికి జ్ఞప్తికి రాదు.

“మీ వావో, ఆ వట్టబ్రద్రవెధవకి వున్న సంబంధం! వాగా ఉబ్బుగుంజోడోయ్! కాక పోతే వాడి జన్మలో ఆ పిల్లల తల్లిలా వున్న మామరికి పెరి పెయ్యగలదూ?” “సంతోషమైన వార్త చెప్పావు వావా?” అన్నాడు రామం. వెంకట్రావు ఎలక్కణలో ఓసిపోయిన మంత్రివర్యునిలా కబురాడాడు.

“నలుగురినోటి బుకాయంపు నమ్మి నువ్వెలా అనేకావు వావా! వాస్తవం నీకు తెలీదు. అదే నీకు తెలిసుంటే యింగిత వ్వానం వున్నవారిలా నివ్వా వాకు బ్రహ్మరథం పట్టేవాడివి. పెంట్ పరపెంటు నిజం పెరిస్తేగాని నే నేమాటా ఆడను. వానివా

“ఏమే అమ్మాయ్! మీ కొత్తకావరం ఏలా వుందే?” “వంక పెట్టటానికి వీల్లేదే అమ్మా!”

“అదేమిట. మీ అత్తగారేమో కొంచెం గడుమరకం మనిషి అన్నట్లుగా మీనాన్న గారు వాతో అన్నారే!”

“వంక పెట్టటానికి వీల్లేదే అమ్మా!”

“అదేమిట - విచిత్రంగా మూట్లాడుతావు?”

“నామాట నమ్మకం లేకపోతే, అక్కడికొకసారి వచ్చి వంక పెట్టి చూడు. తెలుస్తుంది!”

లన్ని కోతలని వాదించ చెప్పులులాంటి మాటలు విసిర్చే అనాంటివాల్లింకా అబ్బావంలో వున్నారని విచారిస్తుంటాను.

సుందరమ్మ కలగజేసుకుని, “మనిషి విలువ మాట చెప్తుందండీ! మీ మర్యాదా మంచి యింకొకరికి వస్తాయా? కిట్టినా క్లెప్పి అనుకోరియండి మీకే!”

వెంకట్రావు చరికాలంలో నేనవి క్రాక్ నయ్యించుకున్న తల ముదరేంకాయలా వుంది. ఒకసారి తల తడుము నంటూ ఆవులింతిసి, “ఈనేక సాయంత్రం రాయపూరంబండిలో ఆ తుర్రపెధవని కొట్టాకెట్టి ఆ కిత్తయ్య మీ వావా విషయ వగరం సంబంధంకోసం నేంచేకారోయ్ వావా!”

రామం యామాటం వెంకట్రావు నిర్వక్తంగా అంటున్న యింతో సంతోషంగా స్వీకరించాడు. ఈ మాటలు వికగానే వున్నపాటున, “వావా! చూట్లాడు తూడు. ఒక స్నేహితుని దగ్గరకు వస్తానన్నాను; చెప్పి మరీ వచ్చేస్తాను.” అని బయటకు వెళ్ళిపోయాడు. వదిపేను రోజులు తను పూర్ణ వ్రందవని మామయ్య గారితో చెప్పాలనే భూమిపాలం, అందరినీ ఒకసారి చూడాలనే భ్రాంతి తనకు రెండు గోబాల్ల కొట్టాడుతూనే వుంది. ఇటువంటి

(-వ వేదే చూడండి;

మా

పాఠశాలలో కూర్చుంటే పైభాగం తప్ప అప్పదిక్కు లందుకొనే అకాశం దొరటోపి అంచులా కనుపిస్తుంది. మా తలలపై కూడా సూర్యుని చేతులు రూపాయిల్లా, నైజాం పాత అర్థ జాలంతగా వచ్చేసి నా ట్యం చేస్తుంటాయి. పాటిదుమ్ముదేవరమాత్రం పావు గంట కోసారిగాని, దయవస్తే యింకా త్వరత్వరగానే అల్లీబల్లిగా ఆడుకొంటూ వచ్చి, మా కండ్లు మూసి, దాగుడుమూత లాడుతుంటుంది. ఒక్కొక్కసారి ఆమెకు కోపం రావడంకూడ సహజమే. అప్పుడామె బడివసారాలో పుల్లలన్నింటిని చదువుకోమని చెప్పి, వాటిని బల్లోకి రాని పిల్లాణ్ణి లాక్కొచ్చినట్లు తీసుకవచ్చి పుస్తకాలపై పడవేస్తుంది. అప్పటికి పుస్తకాల పైకాగితాలలో వుండే రసజ్ఞతంతా పిలీరికా కణజాలంతో సహా ఆస్వాదించాల్సిందే! స్కూల్ యిన్ స్పెక్టర్లకైగా జారి కలుగుతుంది గాని ఈ సంద్రదేవరకు మాత్రం కనికారమనేది ఏకాక్షానలేదు. పని గట్టు కొన్నట్లు విజిల్లుతే విజిల్లుచేస్తూ మా తల కాయలను దిమ్మెక్కించడమే ఆ తల్లి ఆదర్శం.

ఈమెకు తోడు మా పాఠశాల గడియారాలు. భుక్తాయాసపు మహిమవాహనంలా పనిచేస్తుంటాయి. అందులో మా ఉపాధ్యాయుల కళ్లెప్పుడూ వాటిపైనే వుంటాయ్ కాబట్టి, మమ్ము చెక్కిరిస్తున్నట్లు యింకా మందగమనంతో నడుస్తుంటాయి. జిల్లాబోధువారు ఇద్దరు ఉపాధ్యాయులకు సరిపడే కొయ్యసామాను సప్తయిచేశారు. క్రొత్తగా స్థాపించబడిన పాఠశాల కాబట్టి, మా ఇద్దరకూ పనికి తరుగులేదు—కాని, వసతి మాత్రం వర్ధించినదిగాదు. గ్రామస్థులంతా ముండప్పడో మంచి యిల్లు కట్టారని వినికిడి—అలానే మేమిద్దరం చెరి ఒక తాలూకా నుండివచ్చి కాలక్షేపం చేస్తున్నాం.

* * *
మేమిద్దరం క్రొత్తగా ట్రైనింగు స్కూల్ నుండి బయటపడ్డవాళ్ళం. మెధున్లు ప్రకారం, టిచింగు చేయడం, పైకలాజి కల్, పద్ధతిని అనుసరించడం జరుగుతోంది. కాని మేము స్కూలు ప్రారంభించిన నాటికి పిల్లలవద్ద సుమతి శతకా

ల్లాంటి పుస్తకాలు, తలా ఒకటి మాత్రమే వున్నాయి. లోగడవాళ్ళకు చెప్పిన అయ్య వారు వీనినే క్లాసు బుక్సుగా పెట్టారట. ఈ విషయంగురించి కొందరి తల్లిదండ్రులతో అవి పనికిరావని చెప్పాను. కాని ఎవ్వరూ ఇతర పుస్తకాలు తెప్పించలేదు. ఈ విషయం గురించి కొందరకు అసంతృప్తిగా వున్నదని పిల్లలద్వారా తెలిసింది. ఇదేమిటంటే ‘వీటిలో ఏమంది? ఆవుకు నాలుగు కాళ్ళు; కోడికి రెండు కాళ్ళు—యితే వుంటాయ్—యీ పుస్తకాలు చదివితే వున్న తెలివికూడా పోతుంది’ అని కొందరంటున్నారు. అయినా యితరవరకు మమ్మల్ని బయటకుపిల్చి ఎవ్వరూ అడుగలేదు.

కాని, సెలవుల విషయం మాత్రం కొందరు ముఖంమీదే అడిగేస్తున్నారు. “శనివారం ఒక పూటంటండీ? ఆదివారం

శనివారం ఒక పూటంటండీ? ఆదివారం

ఆదివారం సెలవెందుకండీ?” అని ఒకరు— “యదివరకు చెప్పిన మా ఆచారాలు గారు ముప్పుటలా చెప్పేవారు. అమానకు, వున్నానికే గాని సెలవిచ్చేవారు గారు.” అని మరొకరు—యిలా అంటుంటే వీదో సర్ది చెప్పి తప్పకొంటూ తిగేవాళ్ళం—

“అన్నిటికంటే గొప్పవిషయం ఏమిటంటే! చాలామంది గ్రామ పెద్దలు జానకు జానకు పారచుట్టల ధూమంతో పాఠశాల పాఠం నింపేవారు. కొందరిని మెల్లగా కదిలించాం. బల్లో పాగ్రతాగరాదని. కాని, ‘ఏలేమాల్లేండి! యిప్పుడేం పరీక్ష పంతులుగారు రాటంటేదా!’ అనేవాళ్ళు. యిలానే భరిస్తూ జీవయాత్ర సాగిస్తున్నాం.

ఒకనాడు యధాప్రకారంగా మా బడి దినకృత్యాలు నిర్వహిస్తుండగా ఎనిమిది వస్తేంది. ఇంతలో వీరభద్రయ్యగారు వచ్చారు. ఈయన చిన్నప్పడు నాలుగో తరగతి వరకు చదివాడట. యిప్పుడు వీరికి నలభైవిదు దాటాయనుకొంటాను. కొంచెం కటాపిటగా మాట్లాడేమనిషి—

‘రాగానే పాఠశాలలో గౌరవంగా

కుర్చీమీద కూర్చోపెట్టాను. కూర్చున్న మహాశయుడు కూర్చోక, పక్కజేబులో నుంచి ఆరంగురాల చుట్టతీసి వెలిగించాడు. అలవాటు ప్రకారం, మర్యాదగా నేను,

“బాబూ! బల్లో పాగ్రతాగరా దండీ?” అన్నాను.

“ఏం! నువ్వు కాల్పటల్లా!”

“నేను బల్లో కాల్పడం లేదుకదండీ! కనీసం పిల్లలముందైనా కాల్పనే!”

“కాలితే ఏం పోయిందయ్యా! అన్నీ రూల్చుగాని.”

“ఎవరైనా ఆఫీసర్లు చూస్తే నా పరువు పోతుంది బాబూ!”

“అంత తెలివి తక్కువోడు ఎవుడు ఈ కాలంలో! అంతలోకే నలిపి పారయ్యమే?”

“ఆఫీసర్లు కాకపోయినా అసలు చదువంటే సరస్వతి గదా! అటువంటి సరస్వతి ముందు చుట్టలు కాల్పడం ఎంత పారపాటండీ! అంటే! మీలాంటివారు కొంచెం కోపంలేకుండా మెల్లిగా ఆలోచించాలి. అసలు ఎవరైనా కౌలుస్తుంటే మీబోటి పెద్దలు కాల్పకుండా ఆపుచేయాలి?...” అని కొంచెం సమ్రతగా మాట్లాడాను.

ఇంత మాత్రానికే వీరభద్రయ్యగారు నిజంగా వీరభద్రదావతారం ఎత్తారు!

“ఏం! నువ్వేనా పంతులువి? యిటు వంటి పంతుళ్లను సాలమందిని చూశా!” అని కుర్చీలో నుంచి లేచాడు.

“చూస్తే చూడొచ్చు బాబూ! కాని నేను మాట్లాడిందాంట్లో ఏం తప్పుందో చెప్పండి?”

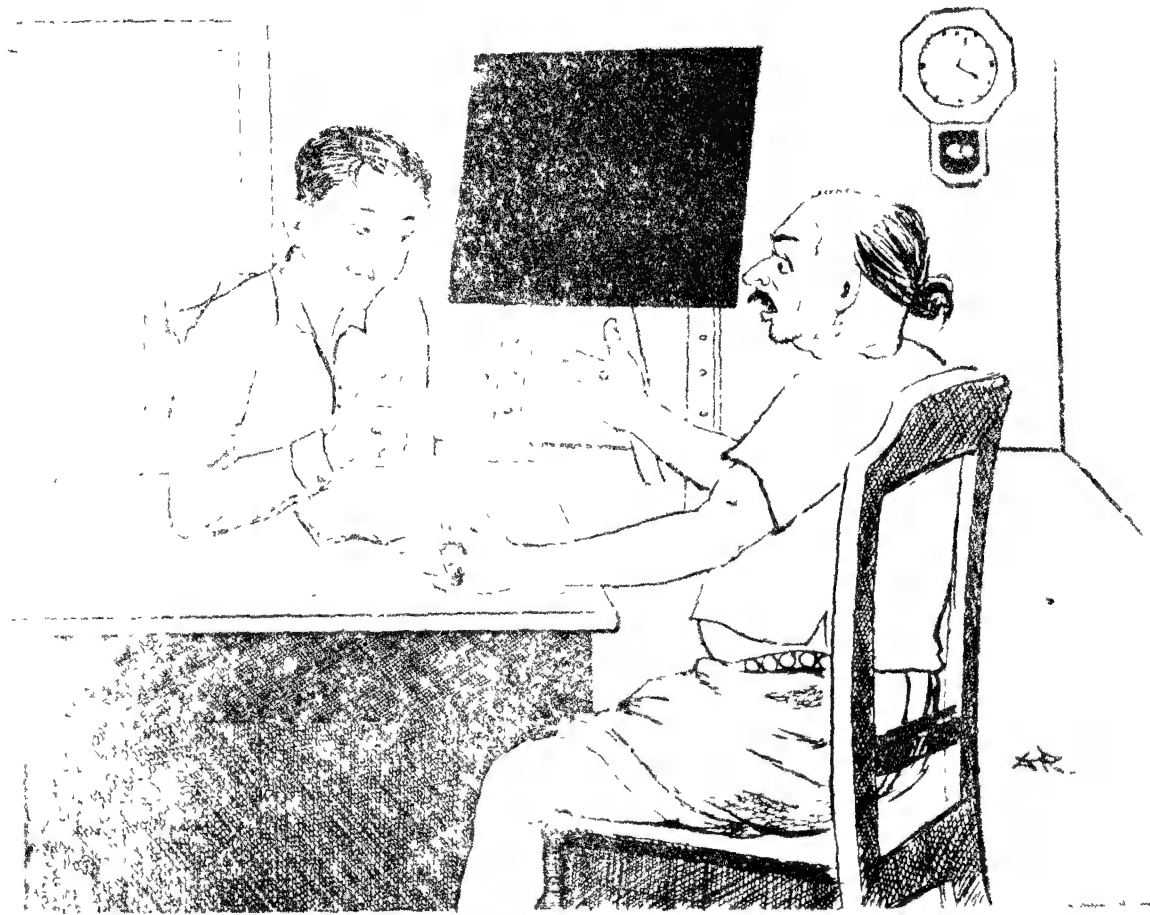
“తప్పేంటయ్యా! మా ఆచార్యుగారి బల్లో కట్టాపోయినా ఏమనేవాడు కాదు గాని, మానీతులు చెప్పాస్తన్నా వేంటయ్యా! మరి... మొవగాడిలా.”

ఇంతలోనే ఇంకో పెద్దమనిషి ముల్లు గ్రుర్రతో పిల్లాణ్ణి బాదుకొంటూ లాక్కొచ్చాడు. వచ్చీ రావడంతోనే—

“ఏం పంతులువయ్యా నీవు? బల్లోకి పిల్లాడు వచ్చింది రాంది అంటే కనుక్కొత్తా? నీకు గార్న మెంటు యిచ్చేడబ్బు ఎక్కువైందట్టుండే! అన్నాడు.”

నేను ఏదో సంజాయిషీ చెప్పబోయే శరీరకలా వీరభద్రయ్యగారు అందుకొన్నారు.

“గార్న మెంటు డబ్బిచ్చే చేంది

సుబ్బయ్య! అసలు మనూరొచ్చినోళ్ళకల్లా తలదిరుగుద్దిలే! మనూరి నీళ్ళేటువంటి యనుకున్నావా?”

“ఏంజరిగిందిరాయారబద్దరం?” అన్నాడు సుబ్బయ్య.

“ఏంజరిగిందేంటి? బల్లోకే రాగూడదంట! సుట్టలు కాల్చగూడదంట! మరిమరి రూల్సు మాట్లాడతన్నాడు యిందాకణ్ణించి”

“అంతదాక వచ్చిందీ! తన్నదియ్య! మా పిల్లాడు యియ్యల్లికి మూడురోజులు నుంచి బల్లోకి రాలే! అంతేకనుక్కొక పోయే! బారెకు పొద్దెక్కాక బడిపెడతాడాయ్! గొడ్డాలకే వదులతాడాయ్! మల్లీ మాపిలెంతల పొంటరకలుకట్టెవలకు పెసెతాడు! గొడ్డు పూలోకి రాకమునుపే వదుల్తాడాయ్! ఏంసదువు — నా బొంద మీద సదువు”

అప్పటికి కొంచెం జోక్యం కలిగించుకొని నేను “సుబ్బయ్యగారూ! మీ అబ్బాయికి యింకా పుస్తకాలే కొనిపెట్టలేదు! నన్ను ఏం చెప్పమంటారండీ” — అన్నాను.

“ఏంపుత్తకాలయ్యా! ఆ నరసిమ్మకేతకం లేదు. అది చాలదేం? మాకొద్దు బాబు నీ జాగరఫీలు — చరిత్రలు. మాకెందుకు అరకదున్ను కొనేవార్లకి. మాకింత నోటు, పత్తరం, కార్త పుత్తరం ముక్క, చనక్కాయ పద్దులు, యితమాత్రం రాసుకుంటే చాలే!”

దీనికి ఏం జవాబు చెప్పాలో ఆలోచిస్తున్నాను. ఇంతలోనే వీరభద్రంగారు అందుకోనే అందుకొన్నారు —

“ఏం సదువులే సుబ్బయ్యా! మన ఆచార్యగారే బాగ చెప్తున్నారు. తలోరూపా యేసుకొని, మల్లీ ఆయన్నే పెట్టుకొంటే బాగుంటది. మనక్కావలసిన రైతాంగపు చదువు చెప్పాడు. ఇదంతా డబ్బు లేనోళ్ళకి — కిరస్తానోళ్ళకిగాని, మన రైతాంగానికేమాత్రం కుదురదు —”

ఇంతలోనే ఒకామె పిల్లాణ్ణి చేయి పట్టుకొని, లాక్కొచ్చి —

“ఏడి! ఆపంతులు! ఏంసదువయ్యా! పిల్లాళ్ళకి బయమే లేదాయ్! ఈడి పలకజాడు! ఎట్టవగలగొట్టుకున్నాడో! కొని పది

రోజులైనా కాదాయ్! మొదంటి పలక — ఆ ఆచార్యగారు చెప్పేటప్పుడు ఇట్టనే చెప్పిండా! ఆయన్ని చూస్తే అందరు గజగజవణికి నిద్రల్లో కూడా కలవరించేవోళ్ళు — ఈసదువేందో నా కర్తం గావట్టల్లా” — అని పువన్యాసం మొదలుపెట్టింది —

ఇంతలోనే వీరభద్రంగారి వంత అందుకుంది.

“ఈబల్లో పదేళ్ళు సదివినా చనక్కాయ పద్దులైన యెయ్యాలేలేనర్నమ్మక్కా! మనం పదిమందిం కలిసి మల్లీ తలా యింతేసుకొని ఆ ఆచార్యగారి నే పెట్టుకొందాం — ఎందుకు పిల్లాణ్ణి తీసుకుపో! యెదవసదువు. యిది సదివినా ఒకటే! మనం సదువుకోకపోయినా ఒకటే —”

“అయ్యో! కర్కమా. పిటిస్సమీద పిటిస్స రాసి తెప్పించుకొన్న సర్కారుబడికి యిటువంటి పంతుళ్ళ నేకారేం — యిటువంటి మాయదారోళ్ళకి సర్కారు సామ్యు ఎట్టవంటబట్టుద్దంట” అని మొదలు పెట్టింది నర్నమ్మగారు —

క్రొత్తగా బదిలీఅయిన మా సహాయోపా

★ కొత్తబడి ★

ధ్యాయము యీ వింత చూస్తూ తెల్లబోయి కూర్చున్నాడు. నేనేదన్నా సమాఖాన మిద్దామన్నా మూడు రోకళ్ళతో వక్లు దంచి నట్లు ముగ్గురూ ఉదన్యాసా లిస్తున్నారు.

ఇక శ్రీలిమించి రాగాన పడుతున్నది. ఏమైతే అదే అవుతుందని, కొంచెం దైర్య తెచ్చుకొన్నాను.

“బాబూ! మీమాటలే మీరుగాని, నా ప్రార్థన ఒకటి వివండి. ఇప్పుడు కాలం రోజుకు రోజూ ఎలా మారిపోతోందో గమనించారా! చూడండి! దేశం ఏమూల చూచినా నాగరికత రోజుకు రోజు ఎలా మారిపోతోందో!”

“అందుకనే అయ్య! రెండు చేతుల్లో బువ్వ తింటున్నాం—” అని వీరభద్రంగారు కళ్ళెర్రజేశారు!

“నామాట కొంచెం వినండి బాబూ! ఈనాడు ఏదేశంలో ప్రజలు ఎలా జీవిస్తున్నారో! మనం అభివృద్ధిలోకి ఎలా రావాలో! దేశంలో ఎలా మసలుకోవాలో! ఏది మంతో, ఏది చెడో, తెలుసుకోవా లంటే, చదువుకంటే ముందు విజ్ఞానం అవసరం—చూడండి! బంగారం వున్నదంటే బానిసి రకరకాల సామ్యులుగా తయారు

చేయ్యచ్చు. ఈ మాసిదాంతం ప్రకారం పిల్లలకు చదువు చెప్పామంటే ఒక శతకర్కాయ పద్ధతీ కాదు. ఏ తెల్లైనా, ఏ ఉత్తరమైనా, ఏ పేపరైనా, చదివి, అందరికీ తెలిసిపట్టు చెప్పగలుగుతారు” అని కొంచెం ఉపన్యాసధోరణిలో మాట్లాడాను. వీరభద్రంగారు ఎట్టున్నా మిగతా యిద్దరు కొంచెం చల్లబడ్డారు. ఇది గ్రహించి “వీరభద్రయ్యగారూ! చూడండి. మీరు చిన్నప్పుడు కొంతవరకు చదివారా! ఇప్పుడు మీకు ఎంతవరకు జ్ఞాపక మున్నదండీ” అన్నాను.

“ఏం! నాయింటికి కావలసినవరకు నాకు బాగానే జ్ఞాపకం వుంది” అన్నాడు.

“అయితే చూడండి. యీ చిన్న తెల్ల చేసిపెట్టండి. యిద్దరన్నదమ్ములు. ఒక రూపాయిపంచుకొన్నారు. పంచుకోడంలో అన్నకు అణా ఎక్కువొచ్చింది. తమ్మునకు అణా తక్కువచ్చింది. చెప్పండి. ఇద్దరికీ ఎంతెంత వచ్చిందో?”

కొంచెం ఆలోచించి “పెద్దోడికి తొమ్మిదణాలు, చిన్నోడికి ఏణాలు. యింతమాత్రం తెల్ల రాదనుకున్నావా!” అన్నాడు.

“కాంచడీ... అన్నాడు.

“ఎట్టనయ్య. చెర్ర పంచుకొంటే ఒకణా పెద్దోడికి నే ఆడికి తొమ్మిది, ఈడి కేడు. నన్నేదో మా డోంగు వుచ్చు

తున్నావే—” అన్నాడు.

“అదికాదండీ. చూడండి. రూపాయిలో ముందు అణా పెద్దవాడికి యివ్వండి, ఇంకెంతుంది... పదిపానణాలు. చెరిసగం పంచండి. తెరి ఏడణాలన్నర. పెద్దవాడికి అణా కలిసిందిగా! అంటే అతనికి అర్థ రూపాయి అర్థణా, చిన్నవాడికి ఏడణాలన్నర. అంతేనా! అణాయేగా ఎక్కువచ్చింది! మీరు చెప్పిన తెక్కప్రకారం వేడా ఎక్కువొచ్చింది” అన్నాను.

నివ్వరపోయాడు పాపం! కొంచెం తగాదు. కాని ముఖాన్ని బట్టి చూస్తే! అోవల ఈర్ష్యతో మండుకుపోతున్నట్లు కనిపిస్తుంది. ఇది గ్రహించి, మళ్ళీ మొదలు పెట్టాను.

“చూడండి వీరభద్రయ్యగారూ! విజ్ఞానమంటే ఒక్క తెల్లల్లోనే కాదు. ప్రతి దాంట్లో వుంటుంది. పూర్వం చదువుకు యిప్పటి చదువుకు గజమశకం తేడావుంది. అంటే పూర్వపుచదువు చెడ్డదనటల్లాగే కాని పద్ధతులుమాత్రం వేరు. పూర్వం పంతుళ్లు పిల్లలకు కొరడాలుతో కొట్టేవాళ్లు. ఇప్పుడు చూడండి. ఆటలద్వారానే నేర్పమంటున్నారు గవర్నమెంటు. మీరు నాయందు దయయించి, నే చెప్పినట్లు మీ పిల్లలకు పుస్తకాలు తెప్పించి శ్రద్ధగా చదివించండి. ఒకనెలలోనే గ్రహిస్తారు. తర్వాత మీ పిల్లలు ఆభివృద్ధికి రాకపోతే మీ రెన్నిమాటలన్నా పడతాను. ఎవరైనా మంచికోసం పాటుబడి మంచి అలవాటు, గౌరవం, మర్యాద, సంపాదించాలి” అని చెప్పేసరికి చల్లబడి మెల్లిగా బయలుదేరి వెళ్లారు.

మా అస్తిసెంటు టీచరు “చూడు!”... అని... “చూడారూ! ఈ పూర్వో పిల్లలకంటే పెద్దలకే టీచింగు చేయాలండీ...” అన్నారు...

బుర్ర కడక్కి ఆలోచిస్తున్నా! ఇంతలోనే సైకిలుమీద మా పరిశోధకారి నురుగులు గ్రమ్మకుంటూ వచ్చాడు. గౌరవ పూర్వకంగా సావగతంయిచ్చాము. కొంచెం మంచినీళ్ళ ఉపకేమనం అయ్యాక... రికార్డు అంతా చూసి, “పిల్లలకు అన్నీ క్లాసు పుస్తకాలున్నాయా” అన్నాడు.

నాకు నవ్వాలో — ఏద్యాలో మాదా తెలియలేదు — అన్నీ చూసి ఇకన్నకే పుస్తకం పైకి తమకలాన్ని పోనిచ్చి,

“పడినసతి అనుకుంటుంటే రుదు, పిల్లలకు క్లాసుపుస్తకాలు లేవు.....” అని వ్రాశారు. టెంబింది! తెర కొట్టాను. పిల్లలందరూ రాతిమీద కొట్టికే నీసా పెంకులరే వరుగతారు. పరిశోధకారికి విడ్డూరిచ్చి, మొదలైన బయలుదేరాం —... మా రమణీయ స్వయంపాకసాధాలకు...★

కుమ్మదం
పండి పోలిన దీర్ఘ
విసిం మంతలాంకు రోడు

కేశవర్ధని కూడా

కాడితే
ముఖ సౌందర్యానికి

నమగ్నత

చేపూరుకుంకి

శిరోజవృద్ధికి

దీనినే వాడండి

కేశవర్ధని అ. 14; పాంపూ అ. 14 అందరు దీర్ఘవర్ధులవిస్తాయి.
రీక సౌత్ ఇండియా కెమికల్స్, బ్రాన్కడ రోడ్, కోయంబూరుకు వ్రాయండి.

కొత్త కాపరం

ఆనందమూర్తి కళాశాలలో చదువుకొంటున్న రోజులలో మధుర జీవితం గురించి కలలు కన్నాడు. జీవిత మే ఆనందిం, ప్రియాంగనయే మధుభాండం, సంసారమే అమృత సరోవరం అనే ఊహలో కాన్ని సృష్టించుకొన్నాడు.

అసలీ చదువు పూర్తయింది.

తండ్రి చదువును చుక్కనిచూసి కొడుక్కి ముడిపెట్టేడు.

ఆనందమూర్తికి రాజమహేంద్రవరం సబ్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసులో గుమాస్తా ఉద్యోగం వచ్చింది. ఏదో ఒక అద్దె ఇల్లు

చూశాడు. అందులో సామానుల పడవేశాడు.

లోలాక్షీ కాపరానికి వచ్చింది. ఆమెకు ఆ ఇల్లు నచ్చలేదు. ఏవేవో కోరికలు

శ్రీ బేకుమళ్ల కామేశ్వరరావు

కోరింది. అవంతెమట్టుకు సాగ్యమో ఆనందమూర్తికి తెలియలేదు. అయినా భార్యమాట ఎందుకు తీసివేయాలని ఇంటికొసం వెతి

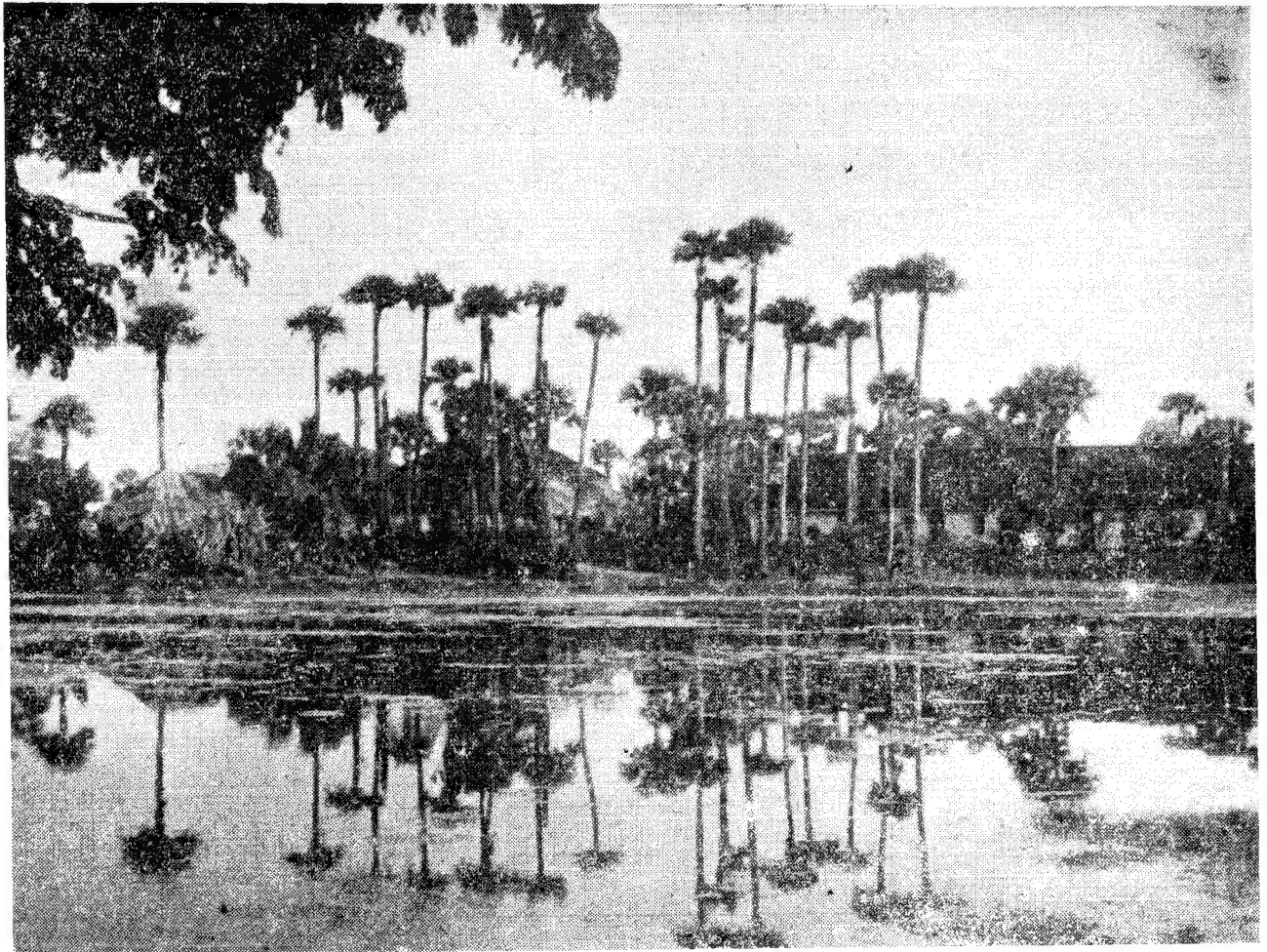
కేను. కేటాయింపుగా ఉన్న వాటా ఒకటి దొరికింది. ఎంతో సంతోషించేను. అందులోకి మారేను.

వారు సంసారంపెట్టి వారంలోజాలయింది. ఇద్దరూ హోటలులో భోంచేసి వస్తున్నారు. ఆనందమూర్తికి అజేమీ అర్థం కాలేదు. ఆ విషయమై భార్యతో ఏమోస్తరుగా ప్రసంగం తేవాలో బోధపడలేదు. ఒకవైపు డబ్బుబాధ! మనస్సులో బాధ! మాటలు వాటంతటవే బెటపడాయి.

లోలాక్షీ "టిఫిన్ కార్యుక్ కోని తెంకి. దానితో తెప్పించుకొందాం!" అంది.

నీటిలో నీడలు

ఫోటో: శ్రీ జి. యన్. భూషణ్

★ కొత్త కాపరం

అతడు అందుబాటులోకి వచ్చి అలూకా మినియస్ టిఫిన్ కారియర్ కోసం తెచ్చేడు. హోటలునుంచి టిఫిన్ కారియర్ తో భోజనం యింటికి వస్తుంది ఇద్దరూ విశ్రాంతి పొందుతారు. భోజనం చేసి తిరిగిపోతారు. తనిమనిషి తచ్చివచ్చును కుర్చీం చేస్తుంది. ఒక నెల గడిచింది. ఆనందమూర్తి గడగడ పడుతున్నాడు. ఏమీ తోచడంలేదు.

సంసారం బాధగా పరిణమించింది. "నీకు వంటచెయ్యడం వచ్చా?" అని భార్యని మర్యాదగా ప్రశ్నించేడు. "అబ్బబ్బా! నేను చదువుకోలేదబ్బా! ఇంబర్లో ఆ సబ్బక్లేదు" అంది. ఆ జవాబుతో అతను అణగారేడు. పొద్దున్న టిఫిన్, మధ్యాహ్నం టిఫిన్ హోటలునుంచి వస్తాయి.

దినదినమునకు ఇంక మృదువైనటువంటియు, ఇంక మనోహరమైనటువంటియునైన చర్మము

రెక్సానా క్రీమ్ తో ఈ అద్భుతమైన మార్పును మీరు తెచ్చుకొంటారు. రెక్సానా టెడిల్ గూడుకొన్న మరుగును మీ చర్మముమీద బాగా దద్ది తరువాత కడిగివేయండి. మీ చర్మము దినదినమునకు ఇంక మృదువుగాను, ఇంక స్వచ్ఛముగాను అగుటను చూస్తారు.

రెక్సానా క్రీమ్ తో గూడిన సబ్బు

చర్మమును పొడించేటటువంటియు, చర్మమును మెత్తగా చేయటమంటియునైన సూనెం ఒక ప్రత్యేక మిశ్రమమువలన రిజిస్టర్ చేయబడినది.

లోలాక్షి పొద్దున్నే లేచి బొట్టుపెట్ట దగ్గర పెట్టుకొని జడ వేసుకొని, తలపెట్టు పెట్టుకొని, సబ్బు తో తోము కొని, మొహం పొడి అద్దుకొని, లిప్ స్టిక్ పూసు కొంటుంది. ఇంటికి తమల పాకులు, పువ్వులు వాడుకగా వస్తాయి. ఆమె ఏదో పుస్తకం తీసుకొని కూర్చుంటుంది. ఇంత టిలో వార్తాపత్రికల కుర్రవాడు కిటికీ లోంచి పత్రిక పడవేసి పోతాడు. దానిని ముందు పెట్టుకొని కూర్చుంటుంది. అంత టిలో ఫలహారం రాగా, పుచ్చుకొని ఆమెలు పార్వేసి, గ్లాసు పక్కన పడ వేస్తుంది. మళ్ళీ పుస్తకం తీసుకొని కూర్చుంటుంది. అతడు ఏమన గలడు? ఊరికి మధనడతాడు. మాటలు పెకెరావు.

చదువుకోన్న ఇల్లాలు గృహలోకరణం, అంటే సుమ్మం తెరలు, కొన్ని కొన్ని రకాల అలీకలు అలగలదని అతను తల పోతాడు. కాని లోలాక్షికి వాటిని కళా కాలలో నేర్పలేదట! కాబట్టి రావు. సాయంత్రం పూట ఇద్దరూ షికారు వెళ్లడంలేదని లోలాక్షి గునిసింది.

కాని ఆపేచీ ఉద్యోగమే తీర్చింది. అతను పొద్దుపోయిగాని ఆఫీసు నుంచి ఇంటికి రాడు. ఒక్క ఆదివారమే అతని వశంలో ఉంది. ఆ రోజున ఇద్దరూ సినీమా చూడడానికి పోతారు. కాబట్టి షికారులు దూరమై పోయేయి.

'మీ కాపరం ఎట్లాగుం దో తెలియ జేయ్యవలసింది. అంటూ తండ్రి ఉత్తరం రాతాడు. నిండుగా మురిగితే చలే లేదు అన్న సామెత ప్రకారం ఆనంద మూర్తి 'అంతా బాగానే ఉంది' అని సమాధాన. రాతాడు. తండ్రి పరమ సంతోషంపడ్డాడు. ఆనందమూర్తి ఇంటిదగ్గర తన తల్లి కమ్మ గాచేసి పెట్టగా తిన్న రోజులు స్మృతికి తెచ్చుకొని లాటలు వేశాడు.

లోలాక్షి బట్టల వెర్రి కొక మితమున్నట్టుగా అతనికి తోచలేదు. పెగా ఇప్పుడున్న చాలలేదు. ఆమె అతనితో బజారుకి వెళ్ళి మరికొన్ని సుడలు - కొత్త కొత్త రకాలు - కొని తెచ్చుకొంది. వాటిలో తక్కువ ఖరీదుది ఒక్కటి లేదు. ఏమంటాడు? కళ్ళప్పగించి చూతాడు.

"ఈ సంసారంలో పొదుపు ఎలాగు? అదీ అతని సమస్య! "పోనీ నేను వంట చేసి చూడనా, పోలేపోయింది! పొద్దున్న లేచి ఆఫీసుకి వెళ్ళేదాక నేను పడేపాలు ఏముంది కనక! కాబట్టి నంట చేసి చూస్తాను!" అని నిర్ణయించుకొన్నాడు. కాని భార్య కి మాత్రం చెప్పలేదు. అడితికి వెళ్లి కట్టెలు, బొగ్గులు

[41 వ పేజీ చూడండి]

★ గోడమీద బొమ్మ ★

(19-వ పేజీ తరువాయి)

అదను దొరకడంతో గబగబ రంగయ్యగారింటి వేపు నడిచాడు.

అప్పుడే వీధిదీపాలు వెలిగిన్నాయి. తలుపు తట్టగానే తీసిన నరసమ్మ లోనికి వచ్చిన మేనల్లుని చూసి చీకటిలో ఒక్కసారి వెలిగి ఆరినజ్యోతిలా మనసై గట్టిగా పట్టుకుని బొలబాలా ఏడ్చేస్తోంది. మనిషి చాల చిక్కిపోయినట్లునిపించి దామెకు. ఆ తుణుంలోనే వంటయింటి గుమ్మం దగ్గరకు వచ్చి మూస పార్వతి కన్నీటితో లోనికి మళ్ళీ వెళ్ళిపోయింది. రామం కంటి రెప్పలు చెప్పుగోల్చి రానురాను కంటిలో నీరు అలముకొని రెండు కన్నీటి బిందువులు మేనల్తనైన వ్రాలాయి. మేనమీదనుంచి వాకిట నిల్చున్న మేనల్లుని చూచిన రంగయ్యగారు దగ్గుతూ, మూలుగుతూనే కర్ర వూత చేసికని మేడదిగారు. మామయ్యగారి పరిస్థితికి దిగులుగా చూస్తుంటే నరసమ్మ మేనల్లునివరండాలో మంచంమీద కూర్చోబెట్టింది. రంగయ్యగారు యెగురుగా స్తంభానికి ఆనుకుని కూర్చుంటూనే, “వచ్చావా బాబూ! ఆతండ్రి దయవల్ల అంతా క్షేమం కదా నాయనా!” ఆ మాటలు అంటూనే దగ్గరు. మంచానికి రెండోప్రక్క దిగువ వరసమ్మ కూర్చుంది.

రంగయ్యగారి ఆనందం మళ్ళీ మాటలో వ్యక్తమయింది. “అమ్మా! బాబు వచ్చాడే!” అంటూనే గట్టిగా పిలిచి మళ్ళీ ప్రసన్నంగా, “నాయనా! ఏంటోరా—రామ రామ ఆకలి పోయిపోయాంది. ఇంత ఆకలి ఒంటికి జచ్చేనురా! నామాటకేం గానీ—ఏంటో నీవు కనబడితే ఎంతో చెప్పుకుందా మనుకున్నాను.”

రామం యితనేపూ ఒళ్లంతా గన రాట్లు చెందటంవల్ల మాట్లాడలేకపోతున్నాడు. బాబు వచ్చాడన్నా చెల్లెలు యిటు వేపు కన్నెత్తి మాడలేకపోవటం మనసులో మరింత బాధగా వుంది. తను ఏమైతే చెప్పామని వచ్చాడో అది మరచిపోయాడు.

ముసలాయన మాట్లాడకండా వున్న వున్నమంటున్నారు. కొంతసేటికి రామం తన ప్రయాణం సంగతి చెప్పాడు. ముసలాయన యింటిబాధ్యత తన మీద పడినందుకు సంతోషించి, “మంచిదే నాయనా!” అన్నారు. మరికొంతసేపటికి మేనమీదకు వెళ్ళిపోదామని లేచి వెళ్ళిపోతిరిగి; “నాయనా! ఎందుకైనా మంచిది. నీపైనిలాసం కోడలు చేతికిచ్చి మకీ వెళ్ళి మరచిపోయి” అన్నారు.

రామం తర్వాత చెల్లెలువద్దకు వంటయింటికి వెళ్ళేసరికి చెల్లెలు కళ్ళు కప్పుకుని కూర్చుంది. అన్నయ్యరావటం గుర్తించి లేచింది. కన్నులు చిమ్మచీకట్లు కమ్మినట్లు వటంచేత ఇద్దరిగొంతుకలు పెగలేదు. మూగినాళ్ళలా మనసులోనే మాట్లాడుకుంటున్నాడు. అనుకోకండా, “వస్తానమ్మా!” అన్నాడు. పార్వతి కళ్ళెత్తి ఒకసారి చూసి దుఃఖాన్ని ఆపుకోబానికి ప్రయత్నిస్తూ; “ఇన్నాన్నా రాలేదేమన్నయ్యా!” “అబ్బే ఏమీలేదు—ఇప్పుడొచ్చానుగా!” పార్వతి చప్పున “అక్కడెలావుంటున్నావన్నయ్యా!” అంటూ గొంతుక సరిచేసుకోబోయింది.

“బాగానే వుంటున్నానమ్మా! రేపు పూరికి వెళ్ళున్నా ఎడ్రసు మామయ్యగారి మున్నాడు—” అంటూ తిరిగివస్తూంటే పార్వతి వెనుకనే వచ్చింది.

ఎడ్రసు వ్రాసి యిచ్చావు మేనమీదకు వెళ్ళి మామయ్యగారివద్ద సెలవు తీసుకున్నాడు. ఆ గంభీరవిగ్రహంవేపు అదేంటో పడేపడే చూడాలని మనసు పుట్టింది. శలవు తీసుకున్నాక గుమ్మం దాటాక, ఆగి మరీ చూచి ఆప్రయత్నంగా నమస్కరించాడు.

రామం వెళ్ళిపోతున్నప్పుడు అత్రా కోడండ్లు గుమ్మంవరకూ సాగనంపారు. నరసమ్మ మేనల్లుని విడిచిపెట్టలేకపోయింది. పార్వతి తలదించి చీరకొంసతో కన్నులు ఒత్తుకుంటోంది. ఇదంతా చూచి వ్యాకుల పడుతున్న మనిషి ఒక్క నిమిషంపాటు మనస్సు మార్చుకుని ముందుకు కదిలి పోయాడు.

16

రామంవెళ్ళిన రెండోరోజు సాయంత్రం రంగయ్యగారు డగ్గుతూ ట్రెన్ మీదకు చీరుకోడానికి వచ్చారు. దూరాన్నుంచి వెంకట్రావు న్యూస్ పేపరు చుట్టి చేపను తీసుకరావటం చూచారు. రంగయ్యగారు డగ్గరకువచ్చిన వెంకట్రావుని, “అదేంచేప నాయనా!” అని ప్రశ్నించారు. వెంకట్రావు చేపను ముసిస్తూ “ములవాడచేప. బాగా ముడిరింది లెండి. మీకు చాల యిష్టమని విన్నాను. కొవరిస్తే ఉంచండి” అన్నాడు.

రంగయ్యగారు మెల్లగా మెట్టుదిగుతూ “తీసుకరా నాయనా!” అన్నాడు. వంటయింటిదగ్గరకు వెళ్ళి కోడలితో తన అభీష్టాన్ని చెప్పారు. “చేపకొయ్యటం అడ్డంగా జాగ్రత్తగా కొయ్యమ్మా! చిక్కటి

చింతకాయ పులుసుపెట్టావంటే దానిమీద నున్న భ్రమపోతుంది!”

“దగ్గుతున్నారా!”

“అబ్బే! ఫరవాలేదమ్మా! మాంశి జ్వరంలో తిన్నా నాకేం చెయ్యదు!”

పార్వతి మరుమాటాడలేదు. ముసలాయన మేనమీదకు వెళ్ళిపోయారు.

ఆరాత్రి భోజనం చేస్తూండగా కోడలితో “మరికొద్దిగా అన్నం, పులుసు చెయ్యమ్మా!” అన్నారు. పార్వతికి యిష్టం లేకపోయినా కొద్దిగా పులుసువేసింది. ముసలాయన లింటూ, “ఈ ఆకలి—ఎంతతిన్నా తినమంటుంది. అమితాకలి మంచిది కాదమ్మా ఒంటికి జచ్చే” అన్నారు.

పార్వతి జవాబుచెప్పలేదు. రంగయ్యగారు సెలరోజులనుంచి కడుపుపెద్దది చేసుకోవటం నిజంకాబట్టి.

రాత్రి పన్నెండుగంటలయింది. రంగయ్యగారు తప్పించి యిష్టం మిగతావాళ్ళందరూ నిద్రపోతున్నారు. చలివేస్తున్నా రంగయ్యగారు గది తలుపులు మూయలేదు. కొద్దిసేపు గుండెలో కొద్దిగా గిరిగింఠలు పెట్టినట్లువుతోంది. కష్టంమీద లేచి తలుపు చారవేశారు. మంచం మెల్లగా యెక్కి ఎడమప్రక్కకు తిరిగి పడుకున్నారు. నిద్ర పట్టలేదు. రానురాను మూలుగు ఆపుదా మన్నా ఆపలేకపోతున్నారు. వికారం, గుండెబరుపు రానురాను హెచ్చుతోంది.

గోడగడియారం ఒక్కొక్క గంట చొప్పున మూడుసార్లు కొట్టడం విన్నాడు. తరువాత మోగన్ను నిద్ర పట్టినట్లయింది. ఎంతసేపాకాకుండానే, చప్పున మంచం దిగి, “అమ్మా అమ్మా” అంటూ రెండుకేకలు వేసి మంచం దండె

కేశ సంపదకు

రీటా

హిందూ దేశ మంత్రబా దారకును

★ గోడమీద బొమ్మ ★

పట్టుకుని తల మీదకెత్తి పూపిరి ఆడక పోవటంవల్ల తికమకపడుతున్నారు. పక్క గదినుంచి పార్వతి పరుగెత్తుకొచ్చి లైట్ వేసింది. మావగారు పూపిరాడక బ్రహ్మాండంగా గింజుకోవటం చూచి, “రండి! రండి!” అని కేకలువేసింది. భద్రం ప్రక్క గదినుంచి వచ్చాడు. “డాక్టరును పిలుచు కొన్నానుండు” అంటూ గబగబ మెట్లు దిగుతుంటే వీధితలుపు చప్పుడోతోంది. తలుపు తీసేసరికి, వెంకట్రావు తొందరగా, “నే డాక్టరుదగ్గరకు పోతారే. నివ్వు మంట వేసి నూనె గుండెమీద వ్రాసి కాచుకూండు” అని భద్రంతో చెప్పి వెలిపోయాడు.

భద్రం తిరిగి మేడమెట్లెగబ్రాతేసరికి తండ్రి బాధ కళ్లారా చూశాడు. నరసమ్మ యింత కోలాహలమయ్యాక యిప్పుడు లేచింది. భద్రం సరుగుకు పుల్లలతో మంట చేశాడు. నూనెతో నరసమ్మ కాపడం చేస్తోంది. ఇంతలో డాక్టరు వచ్చి సైత పోస్టుతో గుండె పరీక్ష చేస్తూంటే, రంగయ్యగారు వద్దన్నట్లుగా తల వూపుతున్నారు. వెంకట్రావు డాక్టరు అమృత రామయ్య చెవిలో యేదో చెప్పాడు. డాక్టరు వెంటనే సిరంజిలోనికి మందు యొక్కిస్తూంటే, ముసలాయన యేడబలానికి మొదలెట్టారు.

డాక్టరుకు ఇంజక్షను యివ్వడానికి పీలుగాని, అవకాశంగాని యివ్వకపోవటంతో మంటెత్తుకొచ్చింది. గబగబ వెలిపోవటానికి సన్నద్ధుడవుతుంటే వెంకట్రావు డాక్టరును ఆపి, రంగయ్యగారితో గట్టిగా నచ్చు చెప్పాడు. ముసలాయన తల మెత్తుకున్నారు. ఆయన జన్మగోళం ఇంజక్షను అంటే యెరగదు. వాటిమీద ఆ మందులమీద బారికి యెందుకో తీరని ద్వేషం వుంది. పార్వతి యెదురుగా నిలబడి కళ్లలో నీరు తెచ్చుకోవటం బాధపడుతూనే చూచాడు. మూగ భార్య యేడుస్తోంది. కొడుకు ముఖం ధుమధుమలాడుతోంది. కళ్లుగట్టిగా మూసుకుని దండ వైకలైరు. డాక్టరు ఇంజక్షను యిస్తున్నప్పుడు పళ్లు విగబట్టి చచ్చినట్లు అయినారు.

“తేవు తిరిగి దర్శనం చేసుకుంటా” నంటూ డాక్టరు దిగువకు రాగానే వెంకట్రావు ఆయనను రిక్షా ఎక్కించి పంపించి తిరిగి మేడమీదకు వచ్చాడు.

రంగయ్యగారు కుర్చీ దగ్గరగా లాగి కూర్చునేసరికి మళ్లీ గుండెలో భారం పొచ్చింది. చలుక్కున లేచి నిల్చుని, ఉండి ఉండి “రామ...” అంటున్నారు.

వెంకట్రావు యీ పరిస్థితి అంతా చూచి, ఈ పెద్ద మంచం లాభం లేదని చిన్న మంచంవేసి ఒత్తుగా పరుపు వేయించాడు. రంగయ్యగారు పడుకోడానికి స్థిమితంలేక పరుపుకు చారబడ్డారు. కాని బాధ అమితంగా వున్నది. మంచంపై పట్టుకుని నిటారుగా నిల్చుని ముఖం పైకెత్తుకునే వున్నారు.

ఒక గంటసేపటికి కంటిరెప్పలు కొద్దిగా బరువెక్కుతున్నాయి. అందరినీ వెలిపోవలసి నదిగా నైగచేశారు. అంతవరకు గదిబయట నిల్చుని చూస్తున్న భద్రం వెంటనే తనగది లోనికి వెలిపోయాడు. వెంకట్రావు వెలిపోతూ, నాలుగుదేర్చుమైన కబుర్లు చెప్పి, ఆ డాక్టరు క్రిసామర్థాలు చెప్పి మరీ క్రిందకు దిగాడు.

నరసమ్మ కోడలిని పోయి పడుకో మన్నట్లు నైగచేసింది. పరుపుమీద చారబడి మూలుగుతూ కళ్లుమూస్తున్న భర్తవైపు క్లక నీరుతో చూస్తూ కాళ్లవైపు కూర్చుంది.

తెల్లవారకమునుపే రంగయ్యగారు లేచి కూర్చుని దుప్పటికప్పుకునే మట్టవెలి గించారు. కోడలు భార్య దగ్గరలోనే కూర్చునివున్నారు. కళ్లు బాగాచేయటం మూలాన్ని గొంతుకలో గురగుర లాడు తూంది. పార్వతి మూలపడివున్న పీకదాన తీసికొనివచ్చి దగ్గరలో పెట్టింది.

ఇంతలో వెలుగు పూర్తిగావచ్చింది. చలి వేస్తోంది. పళ్లు తోముకుని వరండాలో యెండ కాస్తుంటే వచ్చి కూర్చున్నారు. భద్రం కొట్టుకు యీరోజు మరీవేగంగా వెలిపోయాడు. మామూలుగా కిష్టయ్య వచ్చాడు. కాస్త ఎడంగా కూర్చుని వాడి పోయియున్న ఆ నరసమ్మ ముఖంవైపు చూచాడు. ఇంతలోనే వెంకట్రావువచ్చి, “ఏమండోయి! కిష్టయ్యగారూ!” అని పలకరించాడు. ఏమిరాపోయి ఏమండీవరకూ వచ్చిన యీ హేళనను పైకి చిన్న చిరు నవ్వుతో స్వీకరించినా మనసులో మండి పడ్డాడు.

వెంకట్రావు వెంటనే రంగయ్యగారివైపు దృష్టి మరల్చి తన వాక్యాతుర్యాన్ని విని యోగించడం మొదలెట్టాడు. ఆ డాక్టరు మహా అఖండమనీ మేటానుమేటని గొప్ప గర్విస్తూనే, ఇంద్రుడు చంద్రునివంటివారినీ కూడ లత్యుపెట్టవని, అలాంటివాడు అంత రాత్రిమీద రావటం మన అదృష్టమని యింకా తన అభిప్రాయములను ధారాళంగా యిస్తున్నాడు. జరిగిన విషయం అర్థంకాక కిష్టయ్య దిగువకు వెలి పార్వతిని అసలు విషయమేమని అడిగాడు. పార్వతి

జరిగినదంతా చెప్పింది. కిష్టయ్య విసుక్కుంటూ, “ఎ-ఎంతపని జరిగింది! వా-వాడికేం మే-మేర్పాటికి ఏమైనా ఇస్తాడు! ఆ చేప మా-మంచి వాళ్లే తి-తింటే జబ్బు చేస్తుంది!”

కిష్టయ్య “ఛాఛా యెంతపనైంద”ని విసుక్కుంటూనే, మేడమీదకు వెళ్లాడు. వెంకట్రావు పథ్యపానాదుల గూర్చి యేక దమ్మున లెక్చరు యిస్తుంటే కిష్టయ్య కొర కొర చూస్తున్నాడు.

రంగయ్యగారు చివరకన్నారు. “కాటికి కాళ్లుచాచుకున్నవాడి కి నిబంధనల్ని యెందుకు బాబూ?”

“మీ రలా అంటే ఎలాగునండీ? జగం మెచ్చిన పని చేసినవాళ్ల అవగరం అందరికీ వుంటుంది మీరలా అనుకుంటే మా అంద

అతిమూత్రవ్యాధి వారం రోజులలో నెమ్మదించును

మూత్రంలో అధికంగా చక్కరపోవుట అతిమూత్రవ్యాధిఅంటారు (Diabetes) ఇది యెంత ఉష్ణద్రవకరమైన వ్యాధి అంటే, దీని పాలిబడినవాడు ఆరోజు కారోజు మృత్యువుకు ఆసన్నమౌతుంటాడు. దీనికి డాక్టర్లు ఇన్సులిన్ ఇన్జెక్షన్ మూత్రమే కనిపెట్టారు. వాటివల్ల వ్యాధి పూర్తిగా నయం కానేకాదు. ఇన్జెక్షన్ గుణము వున్నంతకాలం మూత్రం చక్కెర తాత్కాలికంగా నిలిచిపోతుంది. ఈజబ్బు లక్షణాలలో ముఖ్యమైనవి దాహం, ఆకలి, తరచుగా చక్కెరతో మూత్రం విడుదల చేడలటము, దురద మొదలైనవి. ఈ వ్యాధి ముదిరితే రాదవుండు, కురువుండు, కంటిపోక ఇతర విఘటన సంభవించును. వీనన్ ఛారమ్ అధునిక కాత్తంలో అద్భుతమైన చికిత్స. దీన్ని వాడటం వల్ల వేనకు వేలమంది మృత్యుముఖంనుండి విడుదలవడారు. దీన్ని వాడితే రెండవ లేక మూడవ రోజునుండే మూత్రంలో చక్కెర తగ్గింది అత్యధికమూత్రం గూడ వివారిస్తుంది. మూడు రోజుల తరువాత మీకు బాగా తేలిక యిస్తుంది. దీనికి సత్యం లేదు. ఇన్జెక్షన్లు అవసరం లేదు, ఇంగ్లీషులో వివరములుగల పత్రానిక వ్రాయండి. ఉచితంగా పంపుతాము.

50 దిశల బుద్ధి అరీదు. 8-12-0 యి ప్యాకింగు పోస్టేజీ ఉచితము

వీనన్ రిసెర్చి లేబరేటరీ, పోస్టుబాక్సు నం. 587, కలకత్తా (A. P. W)

రికీ కష్టంగా వుంటుంది. ఈ మాటతో కిష్టయ్య చిరునవ్వుచేసి, “ఓహోహో! ఆ అంత అభిమానం వున్నవాడివి ఆ-ఆమల వాడే చేప...” ఉద్రేకంతో మరి మాట్లాడ లేక పోయాడు.

చెంకట్రావు యీ మాటలను చులకనగా చిరునవ్వుతో తీసికొని, తల పంకిస్తూ రంగయ్యగారివైపు చూడకండా, “ఎద్దుకేం తెలుసు అటువల్ల రుచి. మహారాజుగారి వారు గెండు రూపాయలిచ్చి జన్మలో అలాంటి చేప కొన్నారా అని? రంగయ్యగారి వైపు చూచి, “మీరు వెరివారై వుచ్చుకున్నారంటే!”

రంగయ్యగారు చిన్న నవ్వుతో, ఆ కాలరలేని సగం చేతులకమిజాతో ముఖం బాల్కుకొనుచు బాధపడుతున్న కిష్టయ్య వైపు చూశారు. తరువాత ప్రశాంతంగా,

“నాయనా! కాళ్ళతమైన భూమిమీద అకాళ్ళతమైన బ్రతుకురా మనది. ఈ బూడిదను యెవరు బొమ్మచేశారో వారే మళ్ళీ బూడిదచెయ్యాలి! అలాంటప్పుడు ఒకరిమీద విరుచుకుపడటం తప్పుకాదా?”

“కా-కాదు బాబూ! ఆ ఆచేపసంగతి చి-చిన్న పిల్లాడికి” ఇంతలో రంగయ్యగారు వాడిమాటలకు అడ్డి“అయితే నేనుబ్రత కడం యిష్టంలేక అడిగితే, యిచ్చాడంటావా? పిచ్చివాడా! ఒకరిని యేమాటైనా యెందుకననసరంగా అనాలి? మవ్వొకరిని చూడలేనప్పుడు నిన్నొకడు చూడగలడనుకోవటం పొరపాటు!” అన్నాడు.

అతికష్టమీదనే యీ మాటలు అగిఆగి అన్నాక ఆయాసం కొద్దిగా వచ్చింది. ఇంతసేపు చెంకట్రావు కిష్టయ్యను ద్రుంగివేసినట్లు చూచి కలపు తీసికొని వెలి పోతూ, కిష్టయ్యమీద విజృంభించాడు. “మాటలు చేత కాక పోతే మూగి బాడిలా పడివుండుగానీ అసందర్భంగా కేలక! పెద్దమనిషి వుండిపోయారు కానీ యీనింద నా నెత్తిన రుద్దాలని నెట్టుకున్నందుకు చెప్పుతీసికొని కొట్టుదును.”

కిష్టయ్య పట్ల విగించినా ఆత్మరీతిపడుతున్న ముసలాయన వంక చప్పున చూచి పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచాడు. చెంకట్రావు మెట్టు దిగిపోయాడు.

ఎండధాటికి రంగయ్యగారు కొంచెం ప్రక్కకు సర్దుకున్నారు. కిష్టయ్య నెమ్మదిగా, “నేటివువైద్యం మీకు మంచిది. ఎ ఎవరినైనా పిలుచుకోస్తా”నన్నాడు.

“నాయనా! కిష్టయ్య! కాలం వస్తోందా? హోండా? ఆ రామయ తండ్రి నాచికిరిశోజాలు!” రంగయ్యగారి గొంతుక దుఃఖంతో కప్పబడింది. కళ్ళలో కొద్దిగా నీరు తిరగటం గమనించిన కిష్టయ్య భిన్నుడయ్యాడు. ఈ గంభీరమైన

విగ్రహం దూదితో చేయబడిందని తెలుసుకొని మనస్సులో మధన పడ్డాడు. కిష్టయ్య నోటివెంబడి మాటరాకముందే రంగయ్యగారు ఎడమ చెంప తడుముకుంటూ—

“ఒకప్పుడు ఎంతో గర్వపడేవాడిని! నాదీ ఒక బ్రతుకేనా నాయనా?”

మబ్బు దినకరుని కప్పి వేయటంవల్ల రంగయ్యగారు చాటుగా వుంచుకున్న దుప్పటి తీశారు. కట్టుకున్న గావంచా తప్పించి కిరీరంమీద మరేబట్టలేదు. ఆ విశాలమైన వక్షం బాగా నల్లబడివుంది. వ్యక్తంచెయ్యలేని బాధతో గింజుకుంటున్న ఆ భారీ మనిషిచేతు కిష్టయ్య మిటుకు మిటుకు మని చూస్తున్నాడు.

ఒక్కసారి వుప్పెసలా చలిగాలి వీచింది. దుప్పటి సర్దుకునేసరికి మళ్ళీ యెండకొచ్చింది. రంగయ్యగారు నెమ్మదిగా, “నాకేమి విచారంలేదు నాయనా!” అన్నారు. కిష్టయ్య అబ్బురంగా వింటున్నాడు. “కోడలికి యెవడూ అన్యాయం చేయలేడు. మద మాతృర్యములున్నారారాకే కూలి పోయాడు. ఇక మారామం! - వాడా!” ఉచితకస్తున్న అభిమానం తో రంగయ్యగారు మాట్లాడలేక పోయారు. కొద్దిక్షణాలు గడిచాక, “నాకాలం దగ్గిర పడింది. నాయనా! జాతకరీత్యా యితే నా ఆఖరి రోజులు. అందుకే కదా వాడు తొందర లేవన్నా నిరుడు పెరిచేశాను!”

తరువాత ముసలాయన మానంగా వుండ

ముక్కు- మీద పెట్టుకొన్న కళ్ళజోడు, కొనం పూరంతా వెదికినట్లు మన మంతా ఆనందం కొనం, అది వున్నచోటు తప్ప మిగతా స్మృతి అంతా వెదుకుతుంటాం.

—జోసెఫ్ విల్లింగ్స్.

టంచూచి కిష్టయ్యకు మనస్సులో వుండబట్టక, అయ్యేవాడు కొ-కొడుకుడాను-మరి వాడిగురించియే-యేమీ చెప్పలేదని” అన్నాడు. రంగయ్యగారి ముఖం ముసురుకుపోయింది. యెడమచంప తడుముకుంటూ “చేవుడిచ్చాడు. బ్రతకనీ!” ఈ ముఖావం కిష్టయ్యకి నచ్చలేదు. లేచి నిల్చుని కలపు తీసికొంటూ, “సీతాలు చె-చెప్పింది లేండి. ఊ ఊరివారైపోటూ క-కన్నతండ్రి చెప్తంటే ఎలా?” కిష్టయ్య వెలిపోయినా రంగయ్యగారి మెదడులో యీ సీతాలు యీ ప్రశ్నతో తిద్దవేసుకూర్చుంది.

చల్లగాలలో హాయిగా తేలిపోతున్నట్లు

అనిపించాలంటే ఫోనిస్ ఫాన్స్ ఉపయోగించండి

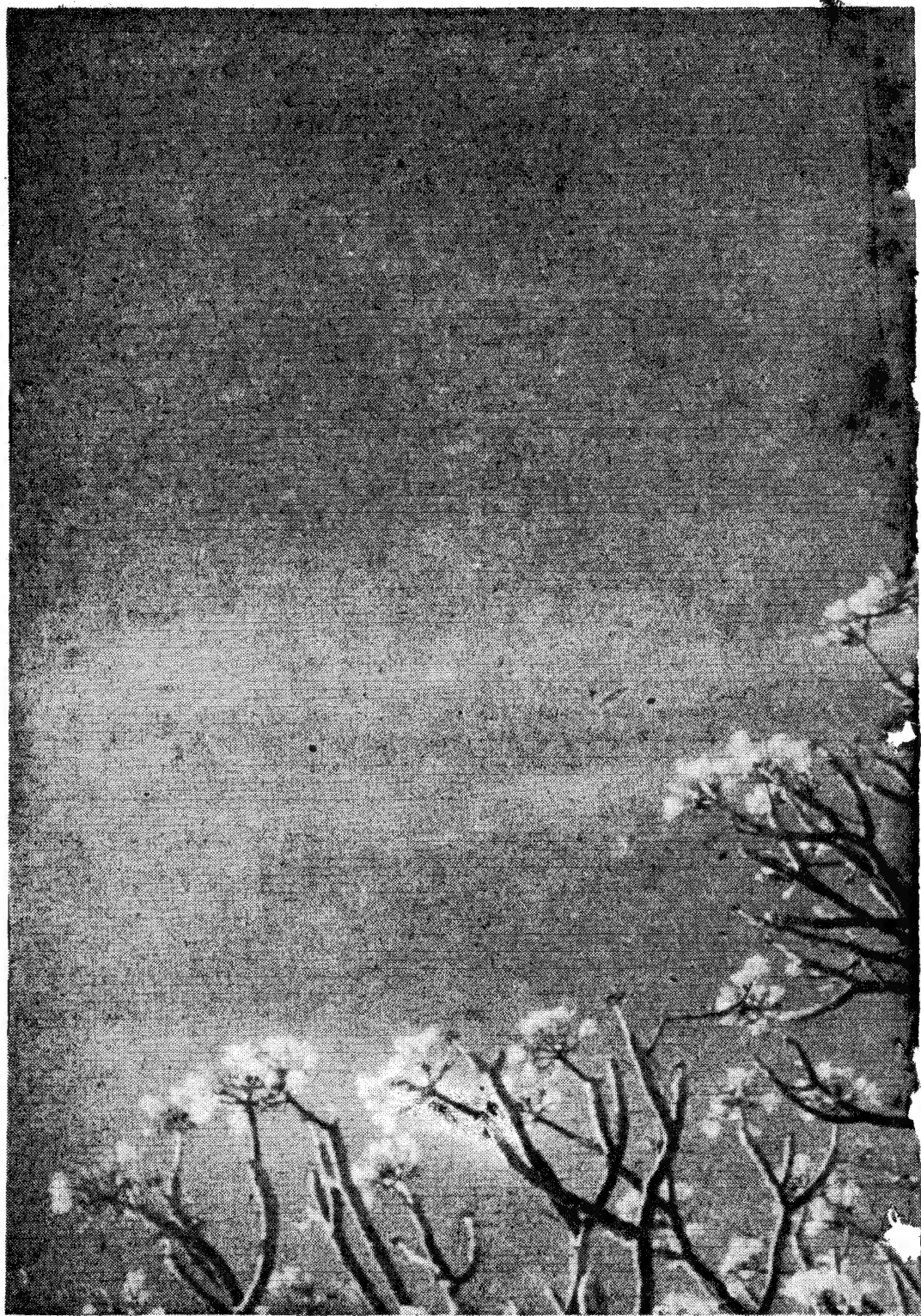
PHENIX

FANS

హానెక్కు వంతాయి నెలకొల్పి, మీ ఆఫీసు గదిలోగారి, యింట్లోగారి కూర్చోనుండే, సముద్రపుగాలి, లేక పర్వతాల మీది చల్లనిగాలి అనుభవించవచ్చును!

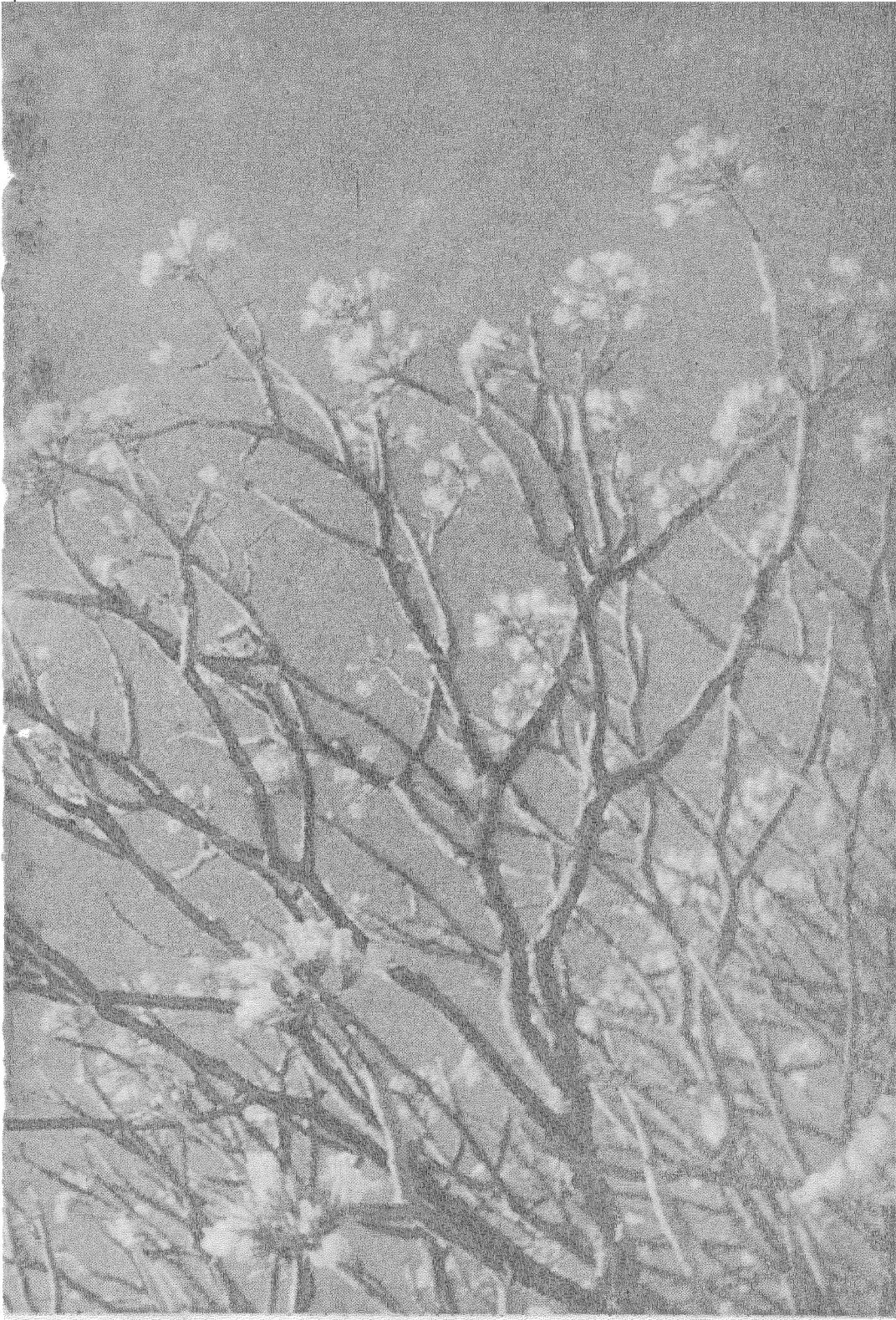
RMS & CO. LTD. 16, Broadway, Madras.

ఓ.బి. కాపె. పెద్దపర్ ఎగ్జిక్యూ థివల కూడా లభించును.

బుద్ధురాజు
ఫోటో: శ్రీ ఆర్. పి. రంగా

ఓ స్వాగతం!

రావు—సికిందరా బాదు.

బామ్మరిల్లు

సీతాకోక చిలుక - బాలురం

శ్రీ జి. కోటయ్య
(జాతీయ రచనామండలి)

బామ్మడు:—

రంగు రెక్కలదాన
రంగైనదాన
పూల తోటల్లోన
విహరించుదాన
తియ్యనీ తేనెయలు
గ్రోలేటిదాన
అగనే ఒకచోట
మాట చెప్పెదను

సీతాకోక చిలుక:—

ఎవరవోయీ నీవు
ఎవరు నీవోయి?
చాకాలను విడచి
చాకాలు విడిచి
వీలనొచ్చావోయి
ఎందుకొచ్చావు?

బా:—కమ్మనీవాసనలు

గుమ్మరించేటి
పూలవనాలలో
పుష్పకుంజాలలో
రంగు రెక్కల నీ
సింగారమును జూచి
నీతోడకలసినే
నాడవచ్చానే

నీ:—చాలోయి బాలుడా

చాలు చాలోయి.
కొంటె పిల్లలు బహు
తుంటరులు మీరు
మీకు మాకును నేస్త
మెన్నడును లేదోయి.

బా:—కొంటెవాడను కా

తుంటరిని కాన
చక్కనగు నీరూపు
జూచి వచ్చానె
పూలతోటల్లోన
పుష్పకుంజాలలో
నీతోడ కలిసినే
నాడవచ్చానే

నీ:—మంచి మాటలు జెప్పి

మానేస్తమును బట్టి
మారెక్కలను తుంచి
మాప్రాణములే దీయు
మీకు మాకును నేస్త
మెన్నడును లేదోయి
పోవోయి బాలుడా
పో-పోవోయి పొమ్ము.

జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు

(గత సంచిక తరువాయి)

బుద్ధి విశేషంలోనూ, మానసికోద్దేశకాల విషయంలోనూ కూడా మనుషులకీ చింపాంజీలకీ చాలా సాన్నిహిత్యం వున్నది. అందుకనే మనుషుల తత్వం యికా బాగా తెలుసుకొనేందుకుగానూ, కొంతమంది మానసిక తత్వశాస్త్రవేత్తలు చింపాంజీలపై పరిశోధనలు జరుపుతున్నారు. నిజానికి మానవుడిలో కనిపించే వైవిధ్యాలు అన్నీ తీసికేస్తే చింపాంజీ తత్వం తయారౌతుందని చెప్పవచ్చు.

మన ఆడవాళ్లు నవమాసాలు మోస్తే, ఆడ చింపాంజీలు అప్పమాసాల్లోనే ప్రసవిస్తాయి. మొదటి బిడ్డను కన్న చింపాంజీ ఆ బిడ్డను ఎత్తుకోలేక తానూ మహాపుత్కుష్ట పడుతుంది; ఆ బిడ్డని పుత్కుష్ట పెట్టేస్తుంది. ఎత్తుకోవటం సరిగా చేతకాక, బిడ్డ తలక్రిందికి వేలాడపడి పోయేలా పట్టుకొని యెత్తుకొంటుంది. బిడ్డ బాడ్డు పట్టుకుపైకెత్తుతుంది. ఈ అవస్థ అంతా

మొదటి కాన్పుకే. ఆ తరువాత కాన్పులకు అలవాటు పడిపోతుంది. ఈమాదిరి అవస్థలన్నీ మనయిల్లలో ఆడవాళ్లు పడుతూ వుండటం మనం చూస్తూవున్నదే కదా!

అడవిలో బ్రతికే చింపాంజీలన్నీ కూడా ప్రతిరోజూ రాత్రి పూట పడుకొనేందుకు చెట్టుకొమ్మల మీదికి ఎక్కి అదొకరకమైన గూడు తయారు చేసుకొంటాయి. అదే మళ్ళీ జ్వాలల్లో పుట్టి పెరిగిన చింపాంజీలైతే గూడు కట్టుకోవాలన్న ప్రయత్నమైనా చేయకుండా బ్రతికి పోగలవు. పక్షుల విషయం అల్లా కాదు. యదేచ్ఛగా బ్రతకనీయకుండా మనయిల్లలో తెచ్చి పడేసుకొన్న పిట్టలకీ పిల్లలు పుట్టితే, అవి కూడా అవకాశం రాగానే గూడు కట్టుకోవటానికి ప్రయత్నం చేస్తాయి. అంటే వాటికీ గూడు కట్టుకోవటమనేది పుట్టుకతో వచ్చే గుణం. చింపాంజీలకు అల్లాకాదు. అది, అవసరమొచ్చినప్పుడు మాత్రమే ఏ చింపాంజీకి ఆ చింపాంజీ స్వతం

త్రంగా తెలివి తేటలు వుపయోగించి చేసేపని. ఈ ఒక్క విషయాన్ని బట్టి, చింపాంజీకి తెలివి తేటలు జాస్తి అని మనం అర్థం చేసుకోవచ్చు. పిట్టలకీ గూడు కట్టుకోవటం పుట్టుకతో వచ్చే గుణమైనట్లుగానే మనుషులకీ కూడా యిట్లు కట్టుకోవటం పుట్టుకతోనే చేతనైతే ఎంత బాగుండును!

ఏడాది చాలా దాని పసిపిల్లలకీ ఏడాదిలోపువుండే చింపాంజీ పిల్లలకీ చాలా పోలికలు వుంటాయి. ఆ తరువాత మాత్రం మనుషుల పిల్లల తెలివి తేటలు చకచకా పెరిగి పోతాయి.

కోపతాపాలు, సుఖ దుఃఖాలు అనుభవించటంలో చింపాంజీమానవుడిని పోలివుంటుంది. వెనుక ఒకరి యింట్లో, ఒక చింపాంజీ పెరుగుతూ వుండేది. ఆ యింట్లో దీన్ని కట్టేసిన చోటికి ఎదురుగుండా చాలా లావు పాటి 'ఆయా' ఒకామె వంటచేస్తూ వుండేది. ఈ చింపాంజీకి ఆవిడకేసి చూస్తుంటే, ఏమాదిరి ఆలోచనలు వచ్చేవో మనకు తెలియదు కానీ,

★ జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు ★

ఒకరోజు ఎండుకనో అయింటి యజమాని మాతాత్తుగా వచ్చి వంట అయింటి తలుపు మూసేసరికి ఆ లావాటి ఆవిడ దానికి కనిపించకుండా పోయింది; ఇక దానికి పట్టరాని కోపం వచ్చేసి, ఆ గృహ యజమానిమీద పడి కరిచేసింది.

తోటి కోతులతోనూ, వాటితో చాటు మనుష్యులతో కూడాను చింపాంజీలు సావాసంగా వుండగలవు. (ఒక్కొక్కప్పుడు ఎండుకోగానీ-కొన్ని చింపాంజీలు తోటి కోతులకంటే ఎక్కువగా మానవుల సావాసాన్నే అభిలషిస్తాయి కూడాను.) మనుష్యులకిమల్లేనే చింపాంజీలకి కూడా ఎల్లప్పుడు తమ విషయం మరొకరు పట్టించుకు పొగుడుతూవుంటేనే తృప్తిగా వుంటుంది.

జ్యూల్స్ మామూలుగా జంతువులను చూడటానికి వచ్చే మనుష్యుల దృష్టిని తమ వైపుకే ఎక్కువగా ఆకర్షించుకోవాలని అక్కడ బోనుల్లో వుండే చింపాంజీ నీళ్లు పుక్కిలించి వుమ్మేయటం, అర్థం లేని అభినయం ఏదో చేయటం, యిలాంటి పనులు ఎన్నో చేస్తుంటాయి.

'బ్రాన్స్ జ్యూ' అనే ఒకజ్యూల్లో ఒకచింపాంజీ వుండేది. ఇది జంతువులను చూడవచ్చేవారి నందరి దృష్టిని తాను ఆకట్టుకోవటం కోసం బోనులోవుండే బక్కెట్టు దళేలుమని క్రింద పడేసేది; చప్పట్లుచరిచేది; చేతులు పూపేది. పళ్లు యికిలించేది. ఇదంతా చూసి

ఎవరో కొద్దిమంది దాని బోను దగ్గర చేరేవారు. నలుగురు ఒక చోట నిలబడి చూస్తూవుంటే మిగిలిన వాళ్లు కూడా అప్రయత్నంగా అక్కడ చేరిపోవటం మన మెరిగిన దౌర్బల్యమేకదా! నిదు నిముసాలలో దాని బోను చుట్టూ బోలెడంతమంది మనుష్యులు చేరిపోయేవారు. అప్పుడు వాళ్లందరికీ వీలైనంత దగ్గరగా బోనులోనే జరిగి ముందుకు వచ్చి, యీ చింపాంజీ కాసేపు నాలిక బయటకు పెట్టి ఎవరినో ఒకరిని టెక్కిరించేది. జనం గొల్లుననవ్వటం మొదలెట్టాక, బోను యినవ పూచల సందుల్లోనుంచి ఒకచెయ్యి యివతలకు చాచేది - తినుబండారాల కోసం! ఎవరైనా మహారాజు దయదలచి దానిచేతిలో అరటి పండు ఒకటి పడేస్తే, అంతటితో వేడుక చాలించేసి, ఒకమూలకు పోయి కూర్చోని పండు వలుచుకు తింటూ మళ్ళీ అందరికేసి ఒకసారి చూసి కృతజ్ఞతాసూచకంగా నవ్వేది.

వేడుకలు వినోదాలు అంటే మనకు ఎంత సరదాయో, చింపాంజీలకీ అంత సరదా వుంటుంది. చింపాంజీ పిల్లలు నిద్రపోతున్న వాటితండ్రుల పొట్టలమీదికి దళాలున దూకేసి హడలగొట్టుతుంటాయి. వాటి అబ్బలకి మాత్రం యీమాదిరి 'కోతి చేష్టలు' గిట్టక, అవి కోపగించుకొంటూ వుంటాయి. ఒక జంతుపరిశోధన శాలలో ఒకనాటి రాత్రి వున్నట్లుండి

ఎలక్ట్రిక్ లైట్లు అన్నీ ఆరి పోయాయి. ఆ పరిశోధనశాల అధికారులు లైట్లు ఎవరు ఆశ్రే శారో తెలుసుకోవాలని అంతా కలియ తిరిగారు. తీరా చూస్తే, 'జోజో' అనే పేరుగల చింపాంజీయే యీపని చేసిందని తేలింది. దాని బోనుకు కొంచెం అవతలగా మెయిన్ స్విచ్ వున్నది. ఈ 'జోజో' ఎక్కడిదో ఒక కర్రముక్క సంపాదించి, దాంతో స్విచ్ నొక్కిసి, తీరా ఆకాపలావాళ్లు వచ్చే నమయానికి అటుతిరిగి నిల్చొని, నోటికి అడ్డంగా చెయ్యి పెట్టుకొని, పైకి పొంగివస్తున్న నవ్వు ఆపుకోవటానికి తంటాలు పడుతున్నదట.

మనం ఎంత బిగ్గరగా నవ్వగలమో, జంతు జాతిలో మనసోదర తుల్యులైన యీ చింపాంజీలు కూడా అంత బాగానూ నవ్వగలవు. అంతేకాదు మనలాగే ఏడవను కూడా ఏడవగలవు. కాకపోతే కొంటే పిల్లలకి మల్లే, వీటికి ఎంత ఏడ్చినా కంటి వెంట ఒక్క చుక్కనా నీళ్లు రాలవు మనలాగే అవి ప్రేమ పుట్టుకొస్తే కాగలించుకోనూగలవు; ముద్దుల వర్షం కురిపించనూ కలవు. మన అందరిలా కాకపోయినా, కొందరిలా అయినా యివి బాధపడేవారిపట్ల మిను మిక్కిలి అయిన సానుభూతిని చూపగలవు. ఇంత జాలిగుండె కలిగి వుండటం ఒక్కొక్కప్పుడు దీని కొంప మీదికి ముప్పు తెచ్చిపెట్టుతూ వుంటుంది. చెట్టు కొమ్మ ఎక్కి కూర్చున్న ఒక చింపాంజీనిపట్టుకోవ

టానికి అనేక రకాల వ్యర్థ ప్రయత్నాలు చేసిన ఒక గడుసు మనిషి, క్రిందపడి చేయి విరగొట్టుకొన్నట్లు నటించటం మొదలు పెట్టాడు. అవతల ఆమనిషి అంత బాధ పడి పోతూ వుంటే, తాను చెట్టుకొమ్మ లెక్కి కూర్చుని చూడలేక, ఆ చింపాంజీ గబగబా చెట్టుదిగి దగ్గరకు వచ్చేసింది. ఇంకేముంది - పట్టుపడిపోయింది.

చింపాంజీలతో కొన్ని చరిత్ర ధనాలు చేసిన ఒక శాస్త్రవేత్త చిత్రమైన తన అనుభవం ఒకటి చెప్పాడు. తల్లి పిల్ల చింపాంజీలు వున్న ఒక బోను దగ్గరికి యితడు తన కుర్చీని లాక్కొని కూర్చో బోయాడట. తల్లి చింపాంజీ తన బిడ్డను ఎత్తుకొని బోనులో ఒక మూలకు పోయి అక్కడ బిడ్డను గుండెకు హత్తుకు కూర్చొని, యితని కేసి బిత్తరచూపులు చూస్తూ వుండిపోయిందట. ఈ శాస్త్రవేత్తకు చింపాంజీ చీకటిలో వున్నందువల్ల సరిగా కనిపించకపోగా అతడు తన కుర్చీని యింకా కొంచెం బోనుకు దగ్గరగా జరుపుకో బోయాడట. కుర్చీ తాలూకు పేడు ఒకటి యితని వేలులో గుచ్చుకుపోయింది. ఇతను బాధపడుతూ తన వేలివంక చూసుకొంటూ వుండగా, యింతలో చూసిన ఆతల్లి చింపాంజీ పిల్లను అక్కడ పడేసి, ముందుకు వచ్చి, బోను వూచల సందుల్లో నుంచి తన చెయ్యి యివతలకు పెట్టి, గాయపడిన ఆయన వేలిని పట్టుకుపోయి తననోట్లో పెట్టుకొని కాసేపు చప్పరించింది. ఆతరువాత బయటకు తీసి అతి జాగ్రత్తగా

చూసి ఆపేడు బయటకు లాగే సిందట!

వైద్యపరీక్షలు చేసేటప్పుడు యింపుమింపు ప్రతి చింపాంజీ కూడా చాలా బుద్ధిగా మనులు కొంటుంది. వీటికి ముఖ్యంగా జబ్బు ఏదైనా చేసినప్పుడు వాటికి వైద్యం చేయవచ్చే మనుష్యులపట్ల అతి భక్తిభావం కనబరుస్తాయి. "వైద్య నారాయణో హరిః; ఔషధం

జాహ్నువీతో యం" అన్న ఆర్యోక్తిలో వీటికి వున్నంత నమ్మకం మనకు కూడా వుండదేమోనని పిస్తుంది.

పూర్వం ఒకసారి ఒక చింపాంజీ పంటి పోటితో బాధపడుతున్నట్లు తన కాపలా వాళ్లకు వ్యక్తపరిచింది. వాళ్లు వైద్యుణ్ణి పిలిపించారు. వచ్చిన వైద్యుడు ఏకయాత్రమీద వున్నాడో, దీనినోరు తెరిపించి, అన్ని పళ్లూ చూసినట్లే చూసి చక్కా పోబోయాడు. వెనక్కి తిరిగిన వైద్యుడి చెయ్యి పట్టుకు గుంజి, యీ చింపాంజీ, తన నోటిని పగల దీసి వేలుపెట్టి ఏమూల తనకు బాధగా వుందో చూపెట్టింది. తీరా పరీక్షగా చూస్తే, దవడకి ఆళివరదానికొక కొత్త పన్ను వస్తోంది.

మన పిల్లలకి వచ్చినట్లే చింపాంజీ పిల్లలకీ పాలపళ్లు వస్తాయి. ఇలాంటి పాలపళ్లు పెరిగిన ఒక చింపాంజీ పిల్లకు, వాటిలో ఒకటి ఒక దశలో కదిలిపోయి, దాన్ని చాలా బాధపెట్టేసింది. ఆపిల్ల చింపాంజీతో పాటుగా అదే జ్యూలో వున్న చింపాంజీలన్నీ దానిచుట్టూ చేరి, దాని బాధకు ఎంతో సానుభూతి

కుమారి మాలతి.

డా॥ యస్. వి. టి. చారిగారి కుమార్తె, మైలాపూరు రసికరంజనీ సభలో ఫీబ్రవరి 25 వ తేదీని ప్రదర్శన విచ్చించి

చూపాయి. దానినోడు తెరిపించి ప్రతి చింపాంజీ ఆ కడితే పంటిని పూడలాగాలని చాలా ప్రయత్నం చేశాయి. కానీ పన్ను పూడి రాలేదు. ఇదంతా చూసిన కాపలా వాడొకడు పటకారు ఒకటి బోనులోకి విసిరేశాడు. ఆ పటకారు పుచ్చుకొని ఒక పెద్ద చింపాంజీ నింపాదిగా ఆ పంటిని పీకేసింది. ఊడివచ్చిన పన్నును ప్రతి కోతి పరీక్షగా చూసి, విసుగ్గా కింద విసిరేశాయి.

జ్ఞాపకశక్తి వుండటం కూడా తెలివితేటలున్నాయనటానికి ఒక నిదర్శనం. చింపాంజీలు ప్రతి విషయాన్నీ బాగా జ్ఞాపకం పెట్టుకోగలవు. ముఖ్యంగా వాటికేదైనా కోపంవస్తే మనుష్యులను యివి బాగా జ్ఞాపకం పెట్టుకొని, ఆమనిషి మరిచిపోయాక అయినా సరే, అతనిమీద పగతీర్చుకొంటాయి.

(ఇకావంది)

హాయి న పెన్

పిల్లల నాటిక

పాత్రలు

మధుమూర్తి (పదేళ్ల అబ్బాయి)
రాంబాబు (అతని స్నేహితుడు)
కేశవరావుగారు (రాంబాబునాన్న)
సీతమ్మ (రాంబాబు తల్లి)
కాంతమ్మ (మధుతల్లి)

(కాంతమ్మ గారి యింట్లో ఒక గది. మధు పుస్తకము చదువుతూ వుంటాడు. చీపురుకట్ట పుచ్చుకొని కాంతమ్మగారు ప్రవేశిస్తుంది)

కాంతమ్మ: ఛీ ఛీ ఛీ! ఎప్పుడూ నర్దుతూ నే వున్నా యీ యింట్లో ఏమూలో ఒకమూల చెత్త పోగడు తూనే వున్నదామో!... ఈమధుగా డొకడు! ఇల్లంతా నాశనం చేస్తున్నాడు మరిను.

మధు: అను, అను; అనమ్మా నీయిబ్బం వచ్చినట్లు అను!

(సీతమ్మ ప్రవేశిస్తుంది)

కాంతమ్మ: సీతమ్మగారా? అలా కూర్చోండి! (చాప చూపిస్తుంది)

సీత: (కోపంగా, కూచోటానికి కాదండి వచ్చింది.

కాంత: ఏమిటో కోపంగా మాట్లాడుతున్నా కేం?

సీత: మా కోపమెంత? మేమెంత లెండి? మేమేదన్నా తప్పుగానే తోస్తుందామో—మీలాంటి గొప్పవారికి!

కాంత: అదేమిటండి? మేమిప్పుడు ఏం చేశాం?

సీత: ఏం చేశారో మీమధునే అడగండి. తెలుస్తుంది! [మధువంక చూస్తూ] అలా నంగనాచిలాగ చూస్తావేం, నాయనా, ఏమి తెలియ నట్లు?

మధు: [బిక్కమొహంవేసి] నే నేం చేశానండి యిప్పుడు?

శ్రీ కొమ్మూరి శ్యామలరావు

సీత: అబ్బ! ఏం తెలియదేం పాపం! మా అబ్బాయి పెన్ను దొంగిలించి పట్టుకొచ్చి, వైగా ఏం తెలియదుట. తెలియదు!

మధు: నేనా? మీ అబ్బాయి పెన్నా? ఎత్తుకొచ్చానా???

సీత: ఆహా? అలా తెలియనట్లు నటిస్తావేం? నిన్న సాయంత్రం నువ్వు మాయింటికి వచ్చేదాకా అది డ్రాయరులోనే వున్నది. రాత్రి చూస్తే కనపడలేదు. నువ్వు తీయక పోతే ఏమైపోయినట్లు?

కాంత: ఏమంజోయి, సీతమ్మ గారు! మీరు కొంచెం యిదిగా మాట్లాడుతున్నారు. మా అబ్బాయి అటువంటివాడు కాదు, తెలుసా?

సీత: అవును నవును; మీ

అబ్బాయిని గురించి మీరు అట్లా కాకపోతే ఏమని చెప్పకొంటారు? ఇంతకీ - అతని జేబు లో వున్న ఆపెన్ను చెప్పటం లేదూ - అసలు విషయం?

మధు: అది నాదీ! రాంబాబు పెన్ను చూసి బాగుందని, నేను కూడ కొనుక్కొన్నాను యిందాక.

సీత: కొనుక్కున్నావు రా నాయనా! ఎంత నంగనా చివిరా?

కాంత: కొంచెం జాగ్రత్తగా మాట్లాడండి సీతమ్మగారు! ఇందకా వాళ్ళ నాన్నగారితో వెళ్లి కొనుక్కొన్నాడు, పది రూపాయలు పెట్టి. రాత్రల్లా, మీరాంబాబు కొనుక్కున్నలాంటి పెన్నే తనకీ కావాలని ఏడు ఏడిస్తే ఆయన కొనిచ్చారు.

సీత: అబద్ధాలకేం లెండి? ఆడిన కొద్దీ వస్తాయి! ఇంతకీ యీ వెధవ పెన్నుతో మా పనులన్నీ తీగిపోయాయా? కాని నేనెహంగా వుండి ఇటువంటి పాడుపనులు చేయటం నాకనవ్వం సుమండీ!

కాంత: మీరు కొంచెం పెచ్చు మీరి తిడుతున్నారు. అటువంటి పనులు చెయ్యటానికి మేమేం గతిలేని వాళ్లం కాదు.

సీత. [కోపంగా] అనవసరంగా మాటలెందుకు లెండి! అనలెంతకీ తప్పు మా వాడిది. ఆ మధుతో

నావరువుగూడ పోయింది! ఈసారి
వాడితో తిరుగు చెప్తాను-కాళ్లు
ఎరుగ కొడతాను-తెలిసిందా?

మధు: [చిక్క ముహూర్తం]
వాడేం చాళాడమ్మో?

కాంత: నోర్మయ్ చవటా!
(తెర)

2 వ రంగం

[కేశవరావుగారిల్లు సీతమ్మ వీధి
పని చేసుకొంటు వుంటుంది. రాం
బాబు బాలిగా ఒక మూల కూర్చో
వుంటాడు]

రాంబాబు: అమ్మా, నాపై నీ!

సీత: అ ను భ వి ం చు పెథవా!
అడ్డమైన వాళ్ళనీ యింట్లో చేర
నీయవద్దని ఎన్నిమాల్లో చెప్పినా
మాటలతో వింటావా? అందుకనే
తగినశాస్త్ర జరిగింది: ఆఘోరించు!

రాంబాబు: ఊ! మధు అలాంటి
వాడు కాదమ్మా మరి...

సీత: నీకు తెలుసు! అయితే
ఆపెన్నెలాగ పోయింది?

రాం: ఏమో! వాడు మాత్రం
అటువంటి పనులు చేయడమ్మా!
నే నంటే వాడికి ఎంతో యిష్టం.

సీత: ఏడిశావులే! అటువంటి
వాళ్ళ! మనస్సులో ఎంతలేస్తే
ఆలోచనలు వుంటాయో నీకేం
తెలుసు?

రాం: [కొంతం ఆగి] అమ్మా,
మధు రాకపోతే నాకు తోచడే
అమ్మా!

సీత: ఆ మాట వద్దన్నానా?
వాడేం దిగివచ్చాడా! ఇలాకే నుంచి
వాడిచేతు ఎత్తు చెప్తాను-గూబలు
పిండస్తాను.

[మధు కంగారుగా వస్తాడు]

సీత: ఎందుకు నాయనా మళ్ళీ
(39-వ పేజీ చూడండి)

పోయిన వెన్

న్నహం చేయద్దురా అంటే మనండి (రుసతన లాడుకొంటూ
విన్నాడూ? ఇప్పుడు కుదిరింది వెల్లిపోతుంది)

తిక్క.

కాంత: పదిమాట లెండుకు ఆరాం బాబుతో న్నహం చెయ్య
సీతమ్మగారు; మీ కంతగా అను వద్దంటే విన్నావా? ఇక్కటికై నా
మానముంటే అట్లాంటిది యింకో తెలిసిందా?

ముప్పిలెన్ను కొనిస్తాం లెండి

సీత: ఎవడి క్కావాలి ముప్పిలెన్ను? మీవాడిన వుంచుకో
మధు: ఆరాంబాబు మంచివాడే
నమ్మా; వాళ్ళమ్మే గయ్యళిది!
కాంత: ఏడిశావు; నీమూలాన

దాయింగ్ కౌను

ప్రతీక శుక్రవారం. మాకు ఫస్టు పిరిడు డ్రాయింగ్. మేము 'స్కూల్ ఫైనల్' కనక, మాకు డ్రాయింగ్ అంటే ఆటే పట్టింపు లేదు. సెకెండ్ బెల్లు కొట్టారు. డ్రాయింగ్ మాస్టర్ రొచ్చారు. బోర్డుమీద బొమ్మ వేస్తున్నారు.

మాలో కొందరు 'హోమ్ వర్క్' లెక్కలు చేసుకుంటున్నారు. మరి కొందరు 'ఇంగ్లీష్ నాన్ టైల్డ్' చేదువుతున్నారు. కొంత మంది చుక్కలాట ఆడుకుంటున్నారు. ఇంకా ఏమిటోచని వాళ్ళందరూ చివరి బెంచీ మీదకు పోయి మెల్లగా బాతాఖానీ మొదలెట్టారు. నాదృష్టి మాత్రం ఎదురుగుండా వున్న ఇంజనీరింగ్ రూమ్ కేసి మళ్ళింది.

ఇంజనీరింగ్ మాస్టర్ వేళ రాలేదు. అందుచేత కొందరు ఎదురుగుండా నున్న కాఫీ హాల్ లోకి, మరి కొంతమంది సోడా ట్రాగడానికి, యింకా కొంత మంది ధూమపానానికి వెళ్లి పోయారు. ఈ అలవాట్లేవీలేనీ శర్మ, సత్యన్నారాయణ మాత్రం రూమ్ లో వున్నారు. ఆరూమ్ లో ఓమూలనున్న ఇసపగుండు శర్మ దృష్టిలో పడ్డది. శర్మ ఆగుండుని పైకెత్తడానికి విశ్వ ప్రయత్నాలు

నీ ముండా అక్కుణరావు

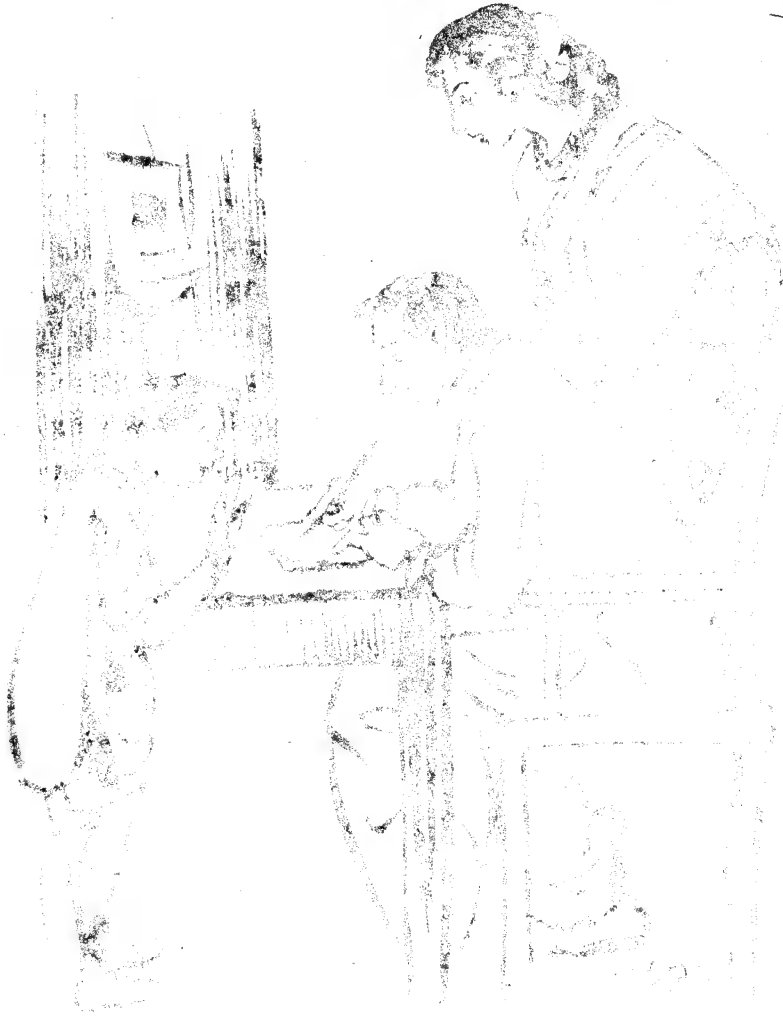
చేస్తున్నాడు. కాని కొంచెం కూడా కదపలేక పోయాడు. ఇది చూసిన సత్యన్నారాయణ వాడ్ని ఏడి

పిద్దామని, "దాన్నే ఎత్తలేక పోతున్నా వేంటిరా? ఇలా తీసుకురా; నే నెత్తుతాను" అన్నాడు. (వాడెలాగూ తీసుకరా లేకుండా అని) ఇది గ్రహించిన శర్మ "వివేకా (40-వ పేజీ చూడండి)

అమ్మల పాఠశాల

కుంటూ, కథ చదవటం ప్రార్థి చేశాను.

సత్య అవుకోలేక “అరేయ్! మీ బావ, పాపం! ఇంత కష్టపడి రాసి అలిసిపోయారల్లే వుంది. కాసిని కాసీ నీళ్ళు తీసుకోమని చెప్పరా” అంటూ, కాసీ కన్ను అందించింది.

“ఇదేనా నువ్వు రాసింది ఇందా కటిబట్టి? ఇది రాత్రి అక్కయ్య చెప్పిన కథగా! ఇది మా ‘నానీ’ వ్రాసి పత్రిక్కి యిడివరకే పంపించాడు.” అన్నాడు మావాడు. నా మొఖంలో నెత్తురుచుక్క తేదంటే నవ్వుండి!

“అరే! మీ బావ మామ గంటలు కష్టపడి కాస్త అల్లా అనేస్తా వేమిరా? పాపం సొంతం గానే రాశారు కాబోలు” అంది నెక్కిరిస్తూ వాళ్ల అక్కయ్య.

“కాస్తే వూరుకో” అన్నా మొఖం కందగడ్డలా పెట్టి. “ఇంకొద్దులే బావా” అన్నాడు మా వాడు నమ్రదాంబువుగా.

“అరే! మీ బావ సొంతంగా రాస్తానురా. భక్తవిజయంలో కథ తెందుకు కాసీ అనేస్తాదా?” అంటూ వుంటుంది డొంగ తాళిగా లక్ష్మి యిచ్చటికీ. నాకు వొళ్ళుతుండేది. కానియేమిచేయను? “ఓస్ నేను రాయలేకనా? నీతమ్ముడు కథలు రాయమని అడగంటే నే నెందుకు రాస్తాను? కాకపోయినా- వాడు యిక ఎన్నడు నన్ను కథ వ్రాయమని వేధించకుండా చేయటం కోసమే అల్లారాశేను, అన్నడు” అని నమరించు కున్నాను.

బాళ్ళకెందుకు చెప్పండి? ఏదో పేదరాని పెద్దమ్మ కథలు రాయక!” అంటూ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

అమ్మ చెప్పినమాట, నిజమేనని పించింది. అవును-యీ ప్రాపెను పెళ్లి గొడవలు పిల్లల కెందుకూ? పేద రాసి పెద్దమ్మకథ రాద్ధామను కొన్నాను. ఆలోచిస్తూ కూచున్నా. ఎంత ఆలోచిస్తే ముటుకు లోపల రేమితున్నా నరుకుంటేగా - రాయటానికి! కలం అలానే వుండి పోయింది, కాగితం మీద.

ఎలాతైలే నేం-మూడు గంటలు ఆలోచించి మూడు పేజీలు ప్రార్థి చేశా. ఈ లోపల మావాడు పద మూడుసార్లు వచ్చాడు “అయిందా బావా?” అంటూ.

“అరే! మీ అక్కయ్యను పిలవరా-కథ చదువుతాను” అన్నాను చదవటం మొదలుపెట్టాను. నేను చదువుతున్నంత సేపూ, మా ఆవిడ వగలపడి సత్యతోంది. అసత్య చూసి, నేను కల్పించి రాసిన కథ అంత బాగావుంది కాబోలు అను

★ పోయిన వెన్ ★

(35-వ పేజీతరువాయి)

వచ్చావు - ఇంకా మాకళ్లు కప్పి
యేమైనా ఎత్తుకు పోదామనా?

మధు: అది కాదండీ...

నీత: ఏదికాదు? నీతో మాకే
మిటి గానీ, మర్యాదగా బయటకు
దయచెయ్యి బంగారు నాయనా?

మధు: అది కాదండీ! మీపెన్ను
పున్నదండీ [జేబులోనుంచి తీసి
యిస్తాడు]

నీత: అదీ! నేను చెప్పలా?
నువ్వేగా తీసింది? మాట్లాడ వేం??

మధు: (సిగ్గుతో తలవంచు
కొని)...ఊ...

రాం: నువ్వేనా నిజంగా తీసింది?
అలా ఎందుకు చేశావురా?

మధు: [నెమ్మదిగా] ఊరికనే
తీశానురా!... మళ్ళీ యిచ్చేశాగా?
నాతో సావాసంగా వుంటావా?

నీత: ఇంకా ఎందుకులే
నాయనా, యీపాడు సావాసాలు!
ఇప్పటికీ జరిగింది చాలు: పెళ్లు
బాబూ, పెళ్లు!

రాం: [రహస్యంగా] మా
అమ్మతో ఏమిటిగానీ, ఆడు
కుందాములే! ఇప్పటికీ ఇంటికి పెళ్లు!
ఊ?...

“మీ సమర్థన బాగుందండీ”
అంది మా ఆవిడ నవ్వుతూ. ఏది
యెలావున్నా అప్పటినుండి నన్ను
కథ రాయమని మావాడు అడగ
డం మానేశాడు. నాకూ, ఆ బెడద
తప్పింది. అప్పుడు అనుకున్నాను-
కీడులో కూడా మేలు వుంటుందని!

మధు: సరే [వెళ్ళిపోతాడు]

నీత: తియ్యలేదుట. తియ్యలేదు!
వాళ్ళ మృత్యు తేగ నీ లిగిందే?
అబ్బాయిగారి బండారం ఇప్పుడు
బయట పడింది!!

రాం: పాపం మధు ఎంత మంచి
వాడో చూశావా అమ్మా? పొర
పాటున పెన్ను తీసివుంటాడు.
మళ్ళీ తెచ్చి యిచ్చేశాడు.

నీత: ఏడిశినట్లే వుంది నీ మంచి
తనము, వాడి మంచితనము. నేను
నాలుగూ అనేసరికి హడలిపోయి
యిచ్చేశాడు గానీ లేకపోతే ఇచ్చే
వాడా? అమ్మా!

[కేశవరావుగారు ప్రవేశిస్తారు]

కేశ: ఏమిట, ఎవరు హడలి
పోయారంటున్నావు?

నీత: మీ రెక్కడ కోప్పడు
తారో అని యిప్పటివరకు చెప్ప
లేదు. మన అబ్బాయి పెన్ను నిన్న
పోయింది!

కేశ: పోయిందా?

నీత: భయపడకండి! మరెక్క
డికీ పోలేదు. ఆ మధు గాడు దొంగి
లించి తీసుకుపోయాడు. నేను వెళ్ళి
బెదిరించగానే భయపడి తెచ్చి
ఇచ్చేశాడు.

కేశ: ఏడిశినట్లే వున్నది! పెన్ను
పోవటం మేమిటి? ఇదిగో నాకోటు
జేబులో వుంటేను! [జేబులోంచి
తీసి] ఇదిగో.

నీత: అరే! ఎక్కడిదీ?

కేశ: ఎక్కడిదేమిటి నీ మొహం?
నిన్నపనుండి ఆ ఫీసుకు తీసుకు
పోయాను. ఇంట్లో చెప్పటం మరి

పోయాను.

నీత: పాపం - ఆ అబ్బాయి
చెప్పింది నిజమే నన్నమాట!
అలాంటి పెన్నే తనుకూడ కొను
క్కున్నా నన్నాడు.

కేశ: అప్పుడే పనిగట్టుకు వెళ్ళి
వాళ్ళతో దెబ్బలాడి వచ్చావన్న
మాట!

నీత: నా కేం తెలుసండీ?
ఇదంతా చేసింది మీరేనాయే!
ఒరే రాంబాబూ. పోయి మధుని
తీసుకురా! పెన్ను ఎందుకు ఇచ్చే
వాడో కనుక్కుందాం!

[రాంబాబు పోతాడు]

కి వరంగం

[రాంబాబు మధుతో వస్తాడు]

నీత: [మధుచేతికి పెన్ను ఇచ్చి
వేస్తూ] ఈ పెన్ను ఎవరిది నాయనా?
భయంలేదు నిజం చెప్ప!

మధు: అది మీదేగా?

నీత: లేదు! మాపెన్ను దొరి
కింది!! ఎవరిదీ పెన్ను? పర్వా
లేదులే చెప్పమ్మా!

మధు: [నిమ్మదిగా] అది నాదే
నండీ.

నీత: [తెల్లబోయి] మరయితే.
దొంగిలించానని అబద్ధం చెప్పి,
మాకెందుకు ఇచ్చేశావు?

మధు: మీరే మో-అది నేనే
కాశేశానని దెబ్బలాడేరు కదండీ!
రాంబాబు కూడా అలానే అను
కొని, నాతో సావాసం మానేస్తా
డేమోనని నేను కొనుక్కున్న
పెన్ను తెచ్చి, మీకు ఇచ్చేశానండీ.

నీత: [జాలిగా] ఎంత అమాయ
కుడివిరా పిచ్చి తండ్రీ.

మధు: మరి నాతో ఆడుకునే
టందుకు వస్తావా రాంబాబు?

★ డ్రాయింగు క్లాసు ★

(గిరి-వ శేఖర తరువాయి)

నందం గాడ్డి తీసికొస్తాను వుండు. ఖాదు ఈ ఇనుపగుండును నీ దగ్గరకు తీసికొస్తానులే! అప్పుడు నువ్వు దాన్నెత్తుతావా?" అని అడిగాడు.

‘ఎత్తుతా’నన్నాడు సత్యన్నారాయణ.

శర్మ వివేకానంద కోసం బయటికి వెళ్ళున్నాడు.

వివేకానందం, శర్మ వచ్చేలోపుగా తానక్కడించి ఉడాయిస్తే వాళ్ళొచ్చి ‘ప్రెస్’ ఐపోతారని అనుకొని సత్యన్నారాయణ రెండో గుమ్మంలోంచి పరుగెత్తబోయి బెంచీ తగిలి ‘దభేల్’ మనిక్రిందపడి పోయాడు. ఈ చప్పుడు విని, పోతూ పోతూవున్న శర్మ వెనక్కి తిరిగొచ్చాడు.

పోయిన పెన్

సీత : పోయిరండి నాయనా! బంగారకొండల్లా ఇద్దరూ ఆడుకోండి!

[ఇద్దరు వెళ్ళిపోతారు]

సీత: పాపం వాళ్ళ మధు ఎంత మంచివాడండీ!

కేశ: చూశావా, చిన్న పిల్లల మనస్సులు ఎంత తేలికగా వుంటాయో? తమన్నే హం ఎక్కడ పోతుందోనని తన వెన్నే ఇచ్చేశాడు!... వెంటనే ఆ కాంక్షామృగరియింటికి పోయి కమాంబలు చెప్పకో.

సీత: [స్కింకో] ఆలాగే.

[తెర]

సత్యన్నారాయణ, క్రింద పడివున్నాడు. దెబ్బకు దెబ్బ తీయడానికి ఇదే సమయమనుకొని “అరే పడిపోయావా? ఇలారా లేవదీస్తాన”న్నాడు శర్మ.

ఇదంతా చూసిన నాకు సవ్యాగలేదు. ఫక్కున నవ్వేశాను. అంతే-వెంటనే నావీపుమీద వేడి వేడి స్పెషల్ పెసర ట్యూకటి ‘చుంయ్’ మన్నది.

“ఎవడా వాడు?” అంటూ వెనక్కి తిరిగి చూతున్న కదా-మా డ్రాయింగ్ మాస్టరు!

నేను క్లాసులో కూర్చున్నట్లు, సెకెండ్ బెల్లయిన తరువాత మాస్టరొచ్చినట్లు నాకు అప్పటికి బాగా జ్ఞాపకం, వచ్చింది.

క్లాసంతా గొల్లున నవ్వుతున్నారు. శాగుండెలు అతివేగంగా కొట్టుకుంటున్నాయి.

ఈ కోలాహల మంతా విని హెడ్మాస్టరుగారు ప్రళయ కాల రుద్రునివలె ప్రత్యక్షమయ్యారు. అందరూ లేచి నిలబడ్డారు. అంతా నిశ్శబ్దం. క్లాసులో మాస్టరుండడం

చూసి హెడ్మాస్టరు గారు కాస్త చల్లబడి “ఎందుకలా నవ్వుతున్నారు?” అని ఒక ప్రశ్న విసిరారు.

డ్రాయింగ్ మాస్టరు అతి వినయంగా జవాబివ్వడం మొదలెట్టారు. “నేను బోర్డుమీద బొమ్మ వేశానండీ. వీడు బొమ్మను చూసి నవ్వడం. నేను వీపుమీద ఒక దెబ్బ వేశానండీ. వాడు.....”

స్కూల్ ప్రెసెల్ ట్యూడెంటుని గదండీ! అసలుగుట్టు బయటపడక ముందే ప్రారంభించాను—“నేను బొమ్మను చూసి నవ్వలేదండీ” అని, ఇంజనీరింగ్ రూమ్ లో జరిగినదంతా చెప్పాను. ఇది విని హెడ్మాస్టరు గారు కూడా ఒక చిరునవ్వు నవ్వి “క్లాసులో అల్లరి చేయకండి. ఊ!” అని వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోయారు. ★

బిజిటమ్

నెర్రోగములకు గొప్పకామక్.

ట్రావర్సు రూ. 2-00

బిజిటమ్ కో. సాలూరు

బ్లడ్ టోన్

రక్తమును శుద్ధిచేసి నరములకు బలమునిచ్చి ఆరోగ్యమును వృద్ధిచేయు టూనిక్

మోడల్ ఫార్మసీ

విజయవాడ

★ కొత్తకావ్యం ★

(24-వ పేజీ తరువాయి)

తెచ్చేడు. బాధకు వెళ్లి బియ్యం, వస్త్రాలు, ఉప్పులు, కూర వార మిరింగా కొని తెచ్చేడు. పెట్టెలోంచి గిన్నెలుతీసి ఇవల పెట్టేడు. లోలాక్షి చిత్రంగా చూసి 'ఏమిటా వని?' అని అడిగింది.

'వంట వ్రయత్నం!'

'అది మీకు సాధ్యమా!' అని అశ్వర్య పోయింది.

'ఏమో, చేతయినంతమటుకే చేస్తాను!'

'మీకు వస్తుందేమోకాని నాకు అసలే రాదబ్బా!' అంది.

అతను ఎంతో శ్రమపడ్డాడు. వంట అంత కుశువుగా అయేవని కాదని తెలుసుకొన్నాడు. పైగా ముందు ఎన్ని అమర్పుకొంటే గిన్నె పొయ్యిమీదికి ఎక్కించడం! వినుగ తిండి, చిరాకు పుట్టింది.

వంటకూట ఎట్లాగున్నా, పోనీ కాఫీ ఫలహారాలేనా తయారు చేసుకొందామని యురిసేడు. వాటికి అవసరమైన సరుకులు తీసుకువచ్చేడు. ఒక శేరు గోధుమలు మిల్లులో రవ్వగా పోయించేడు. దానిలో పొట్టు అంతో ఉంచి. అది వేరుచేసే ఉపాయ మేమిటి? తన తల్లి మిల్లులో పోయించినప్పుడెల్లా, చేటతో చెరిగి, పొట్టు, పిండి, సన్నరవ్వ, ముతకరవ్వ అని నాలుగు విధాలుగా తీసేది. ఆమె సేర్పను తలుచుకొని అతను విస్మయపడ్డాడు. కాని వ్రయోజనం కూన్యం!

అఖికి కాఫీయేనా తయారు చేసుకొందామని అనందమూర్తి తహతహలాడేడు. నానావస్థలుపడి కుంపటి వెలిగించేడు. కళ్ళనీళ్లు తుడుచుకొన్నాడు.

శ్రార్య అతనిని చూసి వారిపడి 'ఎందుకొచ్చినపొట్టు అవి!' అంది.

'కడుపుకోసం పడే తిప్పలు! ఇది లేకపోతే ప్రాణమే ఉండేట్లు కనబడదు!' అన్నాడు భర్త.

లోలాక్షి అతని శ్రమచూసి నొచ్చుకొని తనుకూడ శ్రమలో పాల్గొనదలచింది.

కుంపటిమీద నీళ్లు కొగుతున్నాయి.

'ఆమె నేను కాఫీపాడిమీద నీళ్లు పోస్తాను' అంది.

'సరే! పొయ్యి!' అన్నాడు భర్త.

ఆమె పట్టుకొర్రును గిన్నెకి తగిలించి ఒక చేతితో దింపబోయింది. సరిగా పట్టు దొరకనందున గిన్నె కిందపడింది. నీళ్లు అటుఇటు చిందేయి. ప్రమాదం తప్పింది! 'దేవుడికి నా మీద దయ పూర్తిగా

ఉంది. కాకపోతే ఈ రోజు ఇట్లా గడిచేది కాదు' అని అనందమూర్తి అనందపడ్డాడు. అతను ఒకండుకు వివరీతంగా సంతోషించేడు. లోలాక్షి వసులు చేతగాక చెయ్యడం లేదుకాని చేస్తే నామోక్షి అని కాదు. ఎగిరి ఆకాశాన్ని అందుకొన్నట్లుగా సంబరపడ్డాడు.

అతనికవచ్చే జీతం రాళ్ళు ఎందుకూ కాకుండా పోతున్నాయి. తండ్రికి డబ్బు వంపమనిరాస్తే 'మళ్ళీ వచ్చిన దానితోనే సరిపెట్టుకోవాలిరా అబ్బాయి!' అని ముద్దు ముద్దుగా చీవాట్లు పెట్టేడు. అనందమూర్తి 'జాన వదకధలలో చెప్పే గిన్నె ఎక్కడోనా దొరికితే బాగుండును. అది పోగొంది తియ్యగానే కోరిన వన్నీ సమకూడుతాయట?' అని వ్యర్థంగా తలపోశాడు. స్నేహితులదగ్గర అప్పు వస్త్రాలు చేశాడు. అవి తీర్చడానికి ఏమిటోకనబడదు. 'పాదుపు; పాదుపు!' అని మొత్తుకొంటున్నాడు. 'మనశ్శాంతి! మనశ్శాంతి!' అని కలవరిస్తున్నాడు.

లోలాక్షి కూడ ఈరకం జీవితం నచ్చలేదు. పైగా ఆమెకు హోటలు మెతుకులు సరిపడలేదు. కుస్తీ చేసింది. ఆమె ప్రతినుంచి మందుతెచ్చి పెట్టడమొకటి అనందమూర్తికి అదనపు పని అయింది. ఆమె కూడ ఈబాధలనుండి విడివడితే బాగుండునని తలపోసింది. కాని దారేమిటి?

అతను సాహసించి 'మీ అమ్మగారు నీకు ఇంటిపనులు నేర్పలేదా?' అని అడిగేడు.

'మీకు రానట్లే నా కూరావు. మీకు మీ అమ్మగారు నేర్పించేరా ఏమిటి చెప్పదురా?' అని ఎదురు ప్రశ్నించింది.

'నేర్పినే మనకీ పాటే లేకపోను. అది కాదు. అందరి ఆడవాళ్ళకీ ఇవి వస్తాయి కదా అని నేనడగడం?'

'పుట్టుకతోనే వస్తాయని కమాగు మీ ఊహ!'

'కాదులే!' అని వేలు కదలుచుకొని 'వంటయినా నేర్చనిదేరాదు' అని తనలో తన సమాధానం చెప్పుకొన్నాడు.

లోలాక్షి 'నేను చదువుకొన్నా కాని చదువులో అవి లేవు. ఇంటి దగ్గరఉన్నంత సేపూ చదువుతోనే సరిపోయేది కాబట్టి మా అమ్మ నేర్పలేదు. మరే లాగు వస్తుంది' అని ప్రశ్నించింది.

'అయితే లోటు మనది కాదన్నమాటే!

'ఎంతమాత్రమూ కాదు!'

'కురవరిదో అయిందాటి!' అనుకొన్నాడు అనందమూర్తి. 'ఎవ్వరిదైనా నా కిప్పుడొరిగే లాభం రవ్వంతైనా లేదు' అని ఊరుకొన్నాడు.

రోజులు గడిచిపోతున్నాయి. కాని అతని కేమీ పాలుపోడం లేదు.

అతను వంటవిషయమై మరొకసారి గట్టి ప్రయత్నం చేద్దామనుకున్నాడు. భార్యతో మాడ ఆలోచించేడు. అన్నీ మాడ బజారు నుంచి లేవలసిన సరుకులే కనబడాయి! బియ్యం, అవర దినుసులు, ట్రేలు, బొగ్గులు ఆలగుండనియ్యండి-అప్పుడాలు, వడియాలు, ఊరగాయలు, వచ్చళ్లు, చారు పొడి, కూరపొడి, పులుగుపొడి, వీటికి తోడు లోలాక్షి జామ్మ, డబ్బా అచారాలు కూడ రాసిచ్చింది. హోటలునుంచి తెప్పించుకోడమే అతనికి చవకగా కనబడింది. 'వరహాల డెట్టాక టుంటే బాగుండును! మొదట దానికోసం తపస్సు చేసి తర్వాత సంసారం పెట్టుకొంటే బాగుండును! ఇది సంసారమా? యమలోకమా? సంసారమంటే ఇలాగుంటుందని ఇదివరకు ఊహించలేకపోయేను!' అని విచారించేడు. తల్లి కమ్మగా చేసిపెడుతూంటే తిన్న రోజులు జ్ఞాపకానికి వచ్చేయి. ఇప్పటి కర్మను తలుచుకొని దుఃఖించేడు. తన భార్య చేదడు నీళ్ళేనా తోడలేదు. వనిమనిషి తోడి పెడితే చెంబుతో తీసుకొనడమే అవరూపం! ఒకవంక నాజాకుతనం! మరొకవంక చేతకానితనం! అతనికి ఏమీ తోచలేదు. 'మా తల్లిని రమ్మని కెలిగ్రాం ఇస్తున్నాను!' అన్నాడు లోలాక్షితో.

'అది మంచివని! అవిడ వస్తే ఇంత ముద్దేనా వండిపజేస్తుంది మన ఇద్దరికీ!' అంది ఇల్లాల.

తల్లిని ఇంటికి తీసుకురావడానికి అనందమూర్తి కైలుస్తేవనికీ వెళ్ళేడు. స్త్రీ సమాజంలో జరుగుతున్న సభకీ లోలాక్షి వెళ్ళింది. ★

రత్నపురుషవేషం

మవర్నము కల్పయముల కలి: అయిదేయి
బడినది కుకన్యము. గుండెదడ, నరముంబంహము
అతిమాత్రము ము: మేహ వ్యాధుంను హరించును.
బంబును. కాంబి, ధాచుపువ్వి, యిచ్చును అనేక
యోగ్యత వక్రము కంపు కచ్చాను 3-12-0
వి.పి.అ. 14

బెండియన్ మెడిసన్ హాల్,
లక్ష్మీటాకగు రోడ్డు - విజయవాడ-2.

విజ్ఞానవిధులు

"డాక్టర్"

99. సూర్యుడూ గ్రహాలూ గుండ్రంగా ఎందుకున్నాయి?

సూర్యబింబము గుండ్రంగా వున్నట్లు ఉదయమూ సాయం కాలమూ గుర్తించ వచ్చును. చంద్ర బింబము నిండుగా కన బడినప్పుడు గుండ్రంగా వుంటుంది ని మనకి తెలుగును. గురుడూ, శని, అంగార కుడూ దూరదర్శినిలో చూస్తే గుండ్రం గానే వుంటాయి. ఇవి గోళాకారముగా ఎందుకున్నాయి? అని ప్రశ్న.

సూర్యుడు వాయుగోళము. అందుకే ఘాటోగ్రాఫు తీస్తే అంచులు స్ఫుటంగా దిగవు. ద్రవంగా గాని ఘనపదార్థంగా గాని వుండి వుంటే అంచులు స్ఫుటం గానే వుండాలి. ఇక గోళకేంద్రము దగ్గ రున్న వాయువులు గుర్తంగా ఘనపదార్థము కంటే సాంద్రంగా వుంటాయి. ఈవాయు వులు సూర్యమండ లోపరిభాగము మీద నున్న వాయువుల్ని గట్టిగా లోపలివైపు తాగుతాయి. అన్ని వైపులా సమానాకర్షణము ఉండడము చేత అన్ని వైపులా వాయువు సమంగా నొక్కబడి గోళాకారమాతుంది. వాయువులలో కణము కణానికి వున్న ఒకరణ తక్కువ. అందు వల్ల ఒక చోట కుప్పపడినా అలాగే నిల్చి పోక సర్దుకుపోయి గోళమై పోతుంది.

గ్రహాల్ని సూర్యుడినుంచి విడిపోయి ఘనీభవించిన వాయువుల వల్ల ఏర్పడవే. వాయువులు ముందు ద్రవ రూపముపొంది తర్వాత ఘనీభవిస్తాయి. గ్రహాల తొలి రూపాల్లో వుండిన వాయువులు వాటికేంద్రముల దగ్గర గుర్తంగా కూడి ఉష్ణోగ్రత తగ్గి చల్లబడి ద్రవావైయుంటాయి. ద్రవాలన్నిటిమీదా సన్నని రబ్బరు పొరవంటి పొరవుంటుంది. నీటి మీద చెయ్యిపెట్టి నొక్కితే చేతికి తెలుస్తుంది ఈ పొర. సబ్బు నీళ్ళలో ఈ పొరతక్కి ఎక్కువ; అందుకే

చిత్తురువుల్ల సబ్బునీళ్ళలో మంచి ఉడిలే ఆ గాలి సబ్బునీటి లిండు వులోపరినుంచి పెరిగి సబ్బు బుడగ ఏర్పడుతుంది. పొర తన ఆకుంచనకే కిల్ల పుంచి ముఖో బోతుంది. అంటే బుడగ ఉపరిభాగము తక్కువ వైశాల్యం పొందడానికి యత్నిస్తుంది. గ్రహాలు ద్రవీభవించిన సప్పుడు ఆ ద్రవము పొర తక్కువ వైశాల్యము పొందే యత్నంలో గుండ్రన అవుతుంది. ఒకే పరిమాణముగల ద్రవానికి గుండ్రంగా ఉన్నప్పుడే ఉపరితలముయొక్క వైశాల్యము కనీసమాతుంది. కనక గ్రహముల ద్రవపదార్థము దాని ఉపరితలము పుంచించు కోడముతో కనీసపు ఉపరితల వైశాల్యము గల గోళరూపము పొందుతుంది. ఇటు తర్వాత చలారడములో ఆ గోళాకారము గోళాకారముగానే వుండిపోతుంది. అందు చేతనే గ్రహాలు గోళాకారముగా వున్నాయి.

సీసమును కరిగించి ఎత్తునుంచి సన్నని ధారగా నీటిలోపోస్తే, ఆ ధార చిన్న చిన్న బిందువులుగా తెగి, ప్రతీబిందువు తన ఉపరితల ఆకుంచనమువల్ల గుండ్రమై నీట్టపడి చల్లారి గట్టిపడుతుంది. ఇలాగే తయారుచేస్తారు చిన్న చిన్న రవ్వల్లాంటి సీసపుగట్టు.

100. సముద్ర తీరపు నూతులలో మంచినీరు

"సముద్రపు నీరు విపరీతమయిన ఉష్ణ దనముగా ఉన్ననూ, దానికి కొద్దిదూరములో గల చలమలనీరు తీపిగా ఎందుకు ఉంటుంది?" అని నిజామాబాద్ నించి వి. కే సరి భరద్వాజ్ గారు అడుగుతున్నారు.

అనేక యుగాలనుంచి వాననీరు నేల మీదా, నేలలోనూ ప్రవహించి సముద్రానికి చేరుతోంది. ఈ నీటితో కూడా దానిలో కరిగిన ఉప్పులు సముద్రపునీటిలో చేరుతున్నాయి. ఎండవడివల్ల సముద్రము లోని నీరు మాత్రము ఆవిరయి పైకి పోతూ ఉండడమువల్ల సముద్రపు నీటిలో ఉప్పులు దట్టమైపోయి కాలక్రమే ఈనాటికి విపరీతమైన ఉప్పుదనము వచ్చింది. సముద్ర

ములో చేరే నీరు మామిడిద ప్రవహించే నదీజలముమాత్రమే కాదు. భూగర్భములో కూడా నదులలాగే నీటిప్రవాహము మట్టి ద్వారా చిమ్ముకుంటూ తక్కువ మట్టము వేపు ప్రవహిస్తూంటుంది. ఈ నీరు నదుల వలెనే కొన్ని దారులలో ఎక్కువగా వుంటుంది. నూతులు తివ్వినప్పుడు పడే 'జలలు' ఈ నీరు. ప్రత్యేక శియ్యలలో నీరు ఎక్కువగా సాగుతూంటుంది కనక అన్ని నూతులలోనూనీరు ఒకేమట్టన పడదు.

నదులు ఎండిపోయినా, చలమలు నీటి శియ్యలలో నీరు పడుతుందని మనకి తెలుసు. ఈ నీరు భూగర్భములోని ఉప నదులు నదీశియ్య దిగువనవున్న అంతర్వాహినిలో చేరడమువల్ల కూడిన నీరు. ఇలాగే సముద్రతీరమునకు చేరువన నూతులు తీస్తే భూగర్భములో సముద్రమువైపు ప్రవహించే అంతర్వాహినుల తాలూకు నీరు ఆ నూతులకు అంది, ఈ నీరు తియ్యగా వుంటుంది. కాని ఒక్కసంగతి జ్ఞాపకముంచుకోవాలి. నదుల పక్కనవున్న ఖాళీలోని నూతులలో నీరు, నదీకి వరదలు వచ్చినప్పుడు ఆ వరదల నీటిమట్టానికి లేస్తుంది. ఈ రీతిగా సముద్రము పక్కనవున్న నూతులలోనినీరు పాటుపోటులతో తగ్గుతూ హెచ్చుతూంటే ఆ నీరు సముద్రముతో సంబంధమున్న నీరు కనక తియ్యగా వుండదు. అలాక్కాక సముద్రతీరపు నూతుల నీరు సముద్ర జలపు మట్టంకంటే ఎత్తునవుంటే ఆ నీటికి సముద్ర జలస్పర్శ ఉండదు కనక తియ్యగా వుండగలదు. సముద్రతీరపు తియ్యనీటి నూతులు నూటికి నూరు ఇలాంటివే. అంటే వాటి నీటి మట్టము సముద్రమట్టంకంటే ఎత్తున వుంటుంది. అయితే సముద్రమువైపు ప్రవహించేయకుండా, ఆ నూతులలో ఎలాగ నిలిచింది? అని అడుగుతారేమో? ఆ నీరు సముద్రమువేపు (మట్టిలోనుంచి) జారు

తూనేవుంది, ఆ నూతులలోనికి ఎగువనుంచి నీరు చేరుతూనే వుంది. పెద్ద మంటలు పెట్టి తోడేనే ఆ నీరు అయిపోయి నూతి అడుగు కనిపించేనుంది, రాత్రి అంతా నీరువూరి, మల్లీ నుయ్యినిండుతూనూ వుంటుంది. విశాఖ పట్టణంలోని మంచినీటి నూతులలో ఈ చిత్రం చక్కగా కనబడుతుంది. వాటి లోని నీరు సింహాచలపు కొండలలోని నీరు సముద్రానికి చేరుతూన్న భూగర్భ నిర్ణయవల్ల నిండుతుంది.

చిత్తూరు లిటింగు

—కొండరు పిల్లలు ఏడాది వాటికే నడవగలుగుతారు, కొండరు మాడేగువచ్చే వరకూ నడవలేరు నిజమే. లేచి నిలబడడానికి నడుమా, మోకాటూ నిలబెట్టాలి. ఇందుకు సరాలూ కొండరాలూ బలంగా వుండాలి. పిల్లకోకిలేని పిల్లలు త్వరగా నిలబడలేరు. ఇలాగ కత్తిలేకపోవడానికి ఆ పిల్లలు కడుపులోనున్నవృక్ష తల్లులకు జబ్బు చెయ్యడముగాని, ఆహారము సరియైనది తడవకపోవడముగాని ముఖ్యకారణాలు.

—ఉల్కలు భూమి మట్టాకాదు తిరుగుతాండుట; నూర్చుని మట్టానూ. అవి భూమి గురుత్వాకర్షణ శక్తి ప్రయోగానికి (అయస్కాంత శక్తి ప్రయోగానికి కాదు) వచ్చినవృక్ష, దూరముగావున్న నూర్చుని అకర్షణకంటే, ఇప్పుడు దగ్గరైన భూమి అకర్షణము బలమై, ఉల్కలు భూమిమీద పడతాయి. నూర్చుడు భూమికంటే 13,95000 రెట్లు పెద్దగోళము. కనక భూమి మీద నూర్చుడి అకర్షణ శక్తి ఎక్కువగా వుంటుంది. కాని భూమి నూర్చుడి మట్టా తిరగడమువల్ల (తాడుకి కట్టి తిప్పిన రాయికి లాగే) భూమికి తన కక్ష్యనించి తప్పుకుని పారిపోయే బలమువస్తుంది. నూర్చుడి అకర్షణబలము ఈ బలము సరిగా సమానము. కనక భూమి అటునూర్చుడివైపు పోక, నూర్చుడికి వ్యతిరేక దిక్కులో దూరంగానూ పోక, తన కక్ష్యలోనే తిరుగుతుంది.

—తల్లి గర్భములో నున్న పిండము యొక్క బొడ్డు తాడుకొనని ఉన్నపొర, తల్లిగర్భమునకు లోపై పుస అంతటా అంటి పెట్టుకుని వుంటుంది. ఈ పొరకి విడ్డకి నడుమ పిక ప్రవహిస్తుంది. ఇది విడ్డకి రెబ్బరకలవండా కాపాడుతుంది. జనన కాలములో ఈ సంచి చిరిగిపోయి ఆ ప్రవహి విడ్డ పైకివచ్చేదారిని నిర్వికముగా చేస్తుంది. పిండము గర్భములో నున్నంత కాలమూ తల్లి నెత్తురే ఈ బొడ్డు తాడు ద్వారా పిండములో నూడా ప్రసరిస్తూ

వుంటుంది. విడ్డపుట్టడముతో ఈ తాడు దానికొనని పున్న మూసి పడి పోతాయి. మంత్రసాని, ఈ తాడుని కొననుంచి విడ్డ బొడ్డుదాకా నొక్కిరాసి, ఈ తాడులో వున్న నెత్తురుని విడ్డ తరీరములాగే తోడే, బొడ్డుకి దగ్గరగా ఈ తాడుని గట్టిగా తాడు తోక పైకి ఆ తాడు ను కొంచెం పైకి కొనేస్తుంది. తాడు కట్టివుండడమువల్ల నెత్తురు చివురు. నాలుగుదురోజులకి బొడ్డుకి పైన వున్న ముక్కుకి నెత్తురు సరఫరా చాలక అది వాడిపోయి పడిపోతుంది. కనక బొడ్డు ఉపయోగము మనము తల్లి గర్భములో వున్నప్పుడే గాని, తుట్టిన తర్వాతే విని లేదు రామున్నగారూ.

—అర్ధాంగ భాగము ఎడమభాగము. అందుకే పెళ్ళిళ్ళలో పెళ్ళివుతురుని పెళ్ళి కొడుకుకి ఎడమచైపు మార్కో పెడతారు.

—చంద్రుడు దుదయించునప్పుడు నమ ద్రము మనమున్నతోట పొంగదు. చంద్రుడికి చేరువగా ఉన్నతోట పొంగుతుంది. అంటే చంద్రుడు నడినెత్తికి వచ్చినప్పుడు మనదగ్గరనున్న నమద్రం పొంగుతుంది. చంద్రుడు దుదయించగానే నమద్రపు తరటాలు - దూరంగా ఉన్నది - అంతవరకూ కనబడనిది ఆ వెలుగుకి కనబడతాయి. అందు చేతనే చంద్రోదయంతో అవి బయటపడతాయనకోడానికి నిలిచింది.

—కాస్మిక్ కిరణములు ఆకాశంతరాలములలోనుంచి అన్ని వైపులకూ ప్రసరించే 'కిరణాలు', ఇవి విద్యుదావేశితములైన కణములతో, లేక అతిసూక్ష్మమైన నిడివిగల తరంగములతో ఇంకా నిర్వీణముగా కాలేదు. భూమిమీదికి వచ్చేవి మాత్రము విద్యుదావేశితములగు కణములే అనడానికి సాక్ష్యముంది. కాని ఇవి మొదటినుంచి కణములేవా? లేక తరంగములే అయి అతిపల్పుగా నున్న భూసమీప ద్రవ్యమును విచ్చిన్నము చేయుటవల్ల మధ్యని పిర్వడ్డ కణములా అన్న సమస్య ఇంకా లేలేదు. కణములు వెలురుతున్న వేగముతో ప్రసరించలేవు. కనక ఇవి తరంగములే అంటున్నారు కొందరు.

—తలను నిలబెట్టే సరముల బలహీనత వల్ల ముసలివారు తలను ఆడింతురు.

—మంచుగడ్డవేసిన కుర్చీలో న్నాగుకి పైపైపున విందువులు విందులుగా, గాలిలో వున్న లేమి పిర్వడ్డము మీద తూచే వుంటారు. భూమి చల్లబడి, దానిమీద మొలిచే గడ్డి ముల్లమీద సరిగా ఇలాగే మంచు పురుస్తుంది. ఇది మనదేశపు కథ. శీతలదేశాలలో మబ్బులో నీరు చల్లదనమువల్ల

మంచు రేకలుగా నూరి, నూరేకారపు పొడి లాగ రాలుతుంది. ఇదే మంచు కురవడ మంటేను.

కేసరి కృత్యము లోర్లు

గర్భాశయ రోగ నివారిణి
శ్రీం వ్యాధింన్నింటికి, పిప్పిరియా, కిక్ల వాపులు, నిద్రలేకపోవడం, అజీర్ణం, మల నిర్ధకం, దగ్గు, ఉబ్బసం, కలనాపు, నడునాపు మున్నగువాటికి కీరమరక.

అమృత

రక్తాని పరిశుభ్ర పరచగల
ది వ్యాధి నాశం
పొందువాడి, అజీర్తి మలనిర్ధకం బ్రెయిన్-పాగ్, అకర్షక, క్షయకర్త విహీనత, మందబుద్ధి, కర్షురొగాలను ఇట్టి మందువస్తుంది.

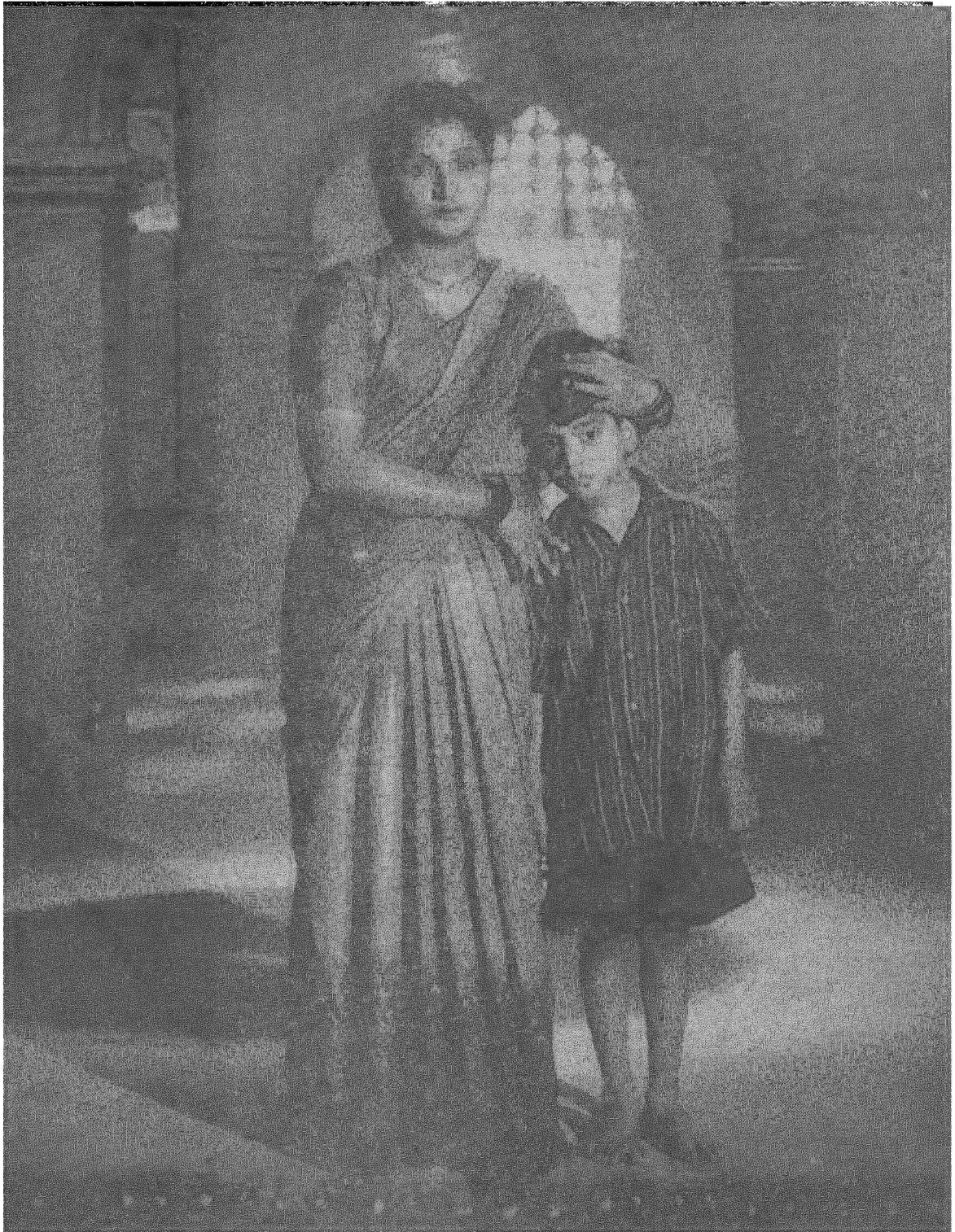
అర్చ

జ్వర రోగ నివారిణి
ఇన్ ఫ్లూయెంజా, టైఫాయిడ్, మలేరియా మున్నగు అస్మిరకముల జ్వరములకు దివ్యవరం. ప్లీస్ లివర్ వ్యాధులకు కూడా కీరమరక.

కేటలాగు కొరకు వ్రాయండి.
కేసరి కుటీరం
లిమిటెడ్
రాయపేట : మద్రాసు-14.
ఒరిస్సా, వైశాఖ. అందర్.
కమిక్ జిల్లాంతు పింట్లు
శ్రీ సీతారామ జనరల్ స్టోర్సు
విరంపురం. పిండియావద్. విజవాడ
మదుర.

ప్రకాష్ ప్రాథమిక పాఠశాల "కన్నతల్లి" లో జి. శరణ్, మాస్టర్ బాబు.

మూడో పార్ట్ ధార్య పార్వతి ఆనంద బాబ్స్‌తో "దేవుడు నీకు మేలుచేయుగాక" అని ఆకర్షిస్తున్నాడు భువనరావు
 వినోదావారి "దేవదాసు" లో సావిత్రి, సి. యస్. ఆర్

పుట్టిల్లు

రాజా ప్రాచీన కృష్ణవారి "పుట్టిల్లు" ముప్పై కివ వేదాన భరణి స్వామి రమోల్ ప్రతికలవారికి మాపించబడింది. గతమాసం 19 వ తేదీన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో వినువలచేయబడిన ఈ చిత్రంలో కొన్ని అంశాలపై ప్రేక్షకులు తీవ్ర ఆసక్తి తెలిపారు. ఆ అంశాలను తొలగించి, కొన్ని దృశ్యాలు కొత్తగా ఘాట్ చేసి,

కవిత్వ చేకూర్చి నిర్మాతలు తెలిపారు. కి ఎడిటర్ కాపీనే ప్రతికలవారికి చూపించారు.

ముఖ్యంగా చిత్రం ఆఖరులో సుశీల ఆమెభర్తను కుమించి స్వీకరించినట్లుగా మార్చబడింది తెలుస్తున్నది. ఏమిమార్పులు చేసినా, ఈ చిత్రం ఎంతవరకూ ప్రజాదరణ చూరగొంటుందనేది సందేహాన్ని మైనవిషయమే. కారణం, ఎంతకన్నమాను

నన్నా కొట్టవచ్చేటట్లు కనపించే లోపాలు చిత్రమంతటా విరివిగా కనిపించటమే. తెలుగు ప్రేక్షకులు పెళ్ళికల్ గా అభివృద్ధిచెందిన చిత్రాలను, ఏమిన్నా పింలేక బాయినా పెళ్ళికల్ పరివాడినమైనా కలిగినచిత్రాలను ఆసక్తికం చూశారు. తెలుగు చిత్రాలవ్వాయి మళ్ళీ పాతాళిక చిత్రాల రోజుల వ్యాయకి తీసుకువచ్చే "పుట్టిల్లు" చిత్రాన్ని ప్రేక్షకులు ఆదరించుకోవాల్సి ఆస్పర్ధపడవక్కరలేదు.

ఈ చిత్రం ఎందుకన్నా తయారవ్వాలో అర్థంకాదు. నిర్మాత దాని రాజా రావు గారికి మిత్ర నిర్మాతల నుండి అన్ని హాంసలూ ఉన్నాయి. చిత్ర నిర్మాణం ఆరంభించినది మొదట పూర్తి చేసేవరకూ

తాను వలచిన గారి తననే నిరాకరిస్తున్నదని మోహనుకు పట్టరాని కోపం వచ్చింది. ఇంతలో తల్లి కూడా చూచిందేమనని గాభరా మిళితమయ్యింది.

బ్రహ్మదత్త ఆర్థప్రాప్తికై వారి "పెంపుడు కొడుకు" (ఇదివరకటిపేరు 'కన్నకడుపు') లో కుమార్తె, గణేశన్.

★

పుట్టిల్లు

★

పరిశీలనానినుంచి ప్రతివారూ వీరి పట్ల ఆదరాభిమానాలు కలిగివున్నారు. దీనికి ముఖ్య కారణం ఈ ప్రాజెక్టువారి సౌజన్యం. వీరు తీసుకున్న కథలోని వస్తువు కూడా మంచి సాంఘిక సమస్య చిత్రానికి ఆధారం కాగలిగిన వస్తువే. ఎటొప్పీ తెలుగు చిత్రాలన్నిటిలోనూ అంతో ఇంతో కనిపించే లోపాలే ఈ చిత్రంలో జాగుర్నా కరమైన పరిమాణంలో, విస్తృతంగా కనిపిస్తాయి.

కథలో ఒక సమస్యకు కాదు, అనేక సమస్యలకు తావివ్వటంతో ఏ సమస్యకూ న్యాయం జరక్కుండా పోయింది. ఆడ పిల్లల చదువు సమస్య ఒకటి. సుశీల సమర్థతే వరకూ చదువుకోవటానికి అభ్యంతరం చూపని తండ్రి, పైగా ఆమె చదువులో ఎంతో ఆసక్తి కనబరచిన తండ్రి, ఆ తరవాత తీవ్రంగా అభ్యంతరం చెబుతాడు. ఆ అభ్యంతరానికి డబ్బుపెట్టి చదివించలేక పోవటమనే కారణం కూడా లేదు. వంశ గౌరవానికి మన్నన అనే కారణంతో చదువు మానిపెట్టాడు. ఈ రోజుల్లో ఈ కారణంతో అడవిలో చదువు మానిపించేవారు నూటి

కొకరిద్దరైనా కనిపిస్తారో లేదో. అందు చేత ఇది సాంఘిక సమస్యగా పరిగణించ వలసినంత ప్రధానమైనది కానేకాదు. ఆర్థిక కారణాలవల్లగాని, పెద్ద చదువులు చదివినా మగవారికే ఉద్యోగాలు దొరకని రోజుల్లో ఆడవారికి ఎక్కడ చదువుతాయనే భయంతోగాని చదువుకోని స్త్రీలు అనేకమంది ఉన్నారంటే అది వేరే సంగతి.

ఇదిగాక అత్యాచారానికి విరోధం మరొక సమస్య. ఈమాదిరి కథా వస్తువుతో ఇప్పటికే ఎన్నో చిత్రాలు నెలువడాయి. అదే సమస్యను పాతిఫక్తిలో ఈ చిత్రంలో చొప్పుంచటం చిత్రవిజయానికి వివిధంగా చూపొప్పజేడిగా లేదు. అత్రగారు కోవలిపట్ల నిష్కారణంగా ఎందుకంటే ప్రారంభ ప్రవర్తిస్తుందో అర్థంకాదు. అది అర్థం కానంతకాలం ఆ సమస్యకు వాస్తవికతరారు; కృత్రిమంగానే ఉంటుంది.

ఇలాగే దుష్టుడైన భర్తను సుశీల స్వీకరించాలా, లేదా అనేది మరొక సమస్య. ఈ సమస్యమగూడా చిత్రమంతటా పరిష్కరించడానికి నిర్మాతలు ప్రయత్నించలేదు.

స్వీకరించినా, స్వీకరించకపోయినా ఒకటే నన్ను ధోరిజేల్లో విడిచిపెట్టారు.

ఈ చిత్రంలో వచ్చే అనేక పాత్రల్లో ఏ ఒక్క పాత్రకీ స్వతంత్రంగా ఆలోచించుకునే శక్తి, తమ్ము తాము అడుపులో పెట్టుకునే శక్తి ఉన్నట్లులేదు. విధిచేతుల్లో కీలుబొమ్మల్లాగ, కథకుడు ఎటు ఆడిస్తే అటు ఆడుతారు. ప్రేక్షకులకు ఆనంద్య ప్రాయాలు కావలసిన సుశీల మొదటి నుంచి చివరదాకా కాస్తయినా పరిస్థితుల మిన తన ప్రభావం కనబరచదు. చదువు మానటం, పెళ్లికావటం, భర్తయింటినుంచి వెళ్లిపోవటం, చాకలి పనిలో కుదరటం, తరవాత నర్సుగా పనిచేయటం అంతా దైవాధీనంగా జరిగిందే తప్ప ఒక్కటి ఆమె స్వాతంత్ర్యేచ్ఛకు నిదర్శనంగా లేదు. ఇటువంటి పాత్రనుంచి ఏ ఆదర్శం నేర్చుకోవలసివుంది, ఆమె ప్రవర్తన అలాగారిని స్త్రీజనానికి వివిధంగా ధైర్యం కలిగించేది బోధపడదు. ఇదేమాదిరిగా విపాత్రమైనా సానుభూతి కలిగించేదీ, ప్రేక్షకులకు కాస్తయినా సన్నిహితంగా వచ్చేదీ ఒక్కటి కనబడదు. అసలు విపాత్ర మానసికస్థితిని ప్రేక్షకులకు పరిచయం చేసే ప్రయత్నమే జరగలేదు.

దర్శకత్వంలో ఉదాహరణగా మంచి

అంశం దొరకదు. దా|| రాజారావు గారు నిర్మాతగాను, నటుడుగాను ఉంటూ దర్శకత్వం మరొకరికి విడిచిపెడితే ఇంతకన్న మంచి చిత్రం లభించేది. సుశీల రజనీల అయినప్పుడు పువ్వు వికసించినట్లు చూపటం, రాఘవరావు, ఆర్. జి. పాల్, జిమ్మిలచేత Tap dance చేయించటం వగైరా ఘట్టాలు అసభ్యంగా వున్నాయి. దర్శకత్వంలో Restraint లేకపోవటం పెద్ద లోపం. నటీనటులచేత అతిగా నటించటం, నాటకరంగంమీద కూడా అభిసయం వాస్తవ ప్రపంచానికి సన్నిహితంగా ఉండాలన్నానే ఈ రోజుల్లో సినిమాలో భిత్తిగా అరిపించటం, కరచరితాద్య వచనాలు విరివిగా ఉపయోగించటం, కొన్ని పాత్రలను అమానుషంగా కొట్టించటం జాగుప్ప కలిగిస్తాయి.

స్క్రీన్ పై రాసుకోవటంలోనే అసలు లోపం కనిపిస్తుంది. ఒక సన్నివేశం మరొక సన్నివేశంలోకి విరుగుతుంది తప్ప పెరగదు. వివిధ దృశ్యాలు చిత్రాత్మకంగా ప్రారంభమై చిత్రాత్మకంగా అంతమౌతాయి.

అన్నిటిని మించినది కే బిల్ గ్రహాణం. షార్ నిశ్చలంగా ప్రారంభమై మధ్యలో గాని రికార్డింగ్ యంత్రం తొలగాకు రొద్ద వినిపించదు. బస్సులూ, రైల్వూ నిశ్చలంగా నడిచిపోతాయి. పాటలు శివుల తుప్పువదిలేట్టు 'గో' పెడతాయి.

బి. ఎన్. రెడ్డి, అజిత్ కుమార్ గార్ల ఛాయాగ్రహణం బాగున్నది. కొన్ని షాట్లలో బి. ఎన్. రెడ్డిగారి ఖట్టు కనిపిస్తాయి.

సుంకర, వాసిరెడ్డిగార్ల సంభాషణల్లో తేని పస పాటల్లో కనిపిస్తుంది. పాటలన్నీ బాగానే వున్నాయి. హాసనదాసు, చిలపతిరావుగార్ల సంగీతం ఈ చిత్రంలోకల్లా మెచ్చుకోవలసిన అంశం.

రాజా ప్రాడక్స్ ను వారు చక్కటి సాంఘిక చిత్రం అందిస్తారని ఆనెకులాశం చారు. ఆ సందర్భం వారి ఆశయాలు, చురుకుదనం, క్రమశిక్షణ, టీమ్ వర్క్ పలువురి అభినందనకు పాత్రము లయినాయి. కాని వారి చిత్రం మాత్రం తీరని ఆకర్షణగం కలిగించింది. దాని కారణాలు సరిమకుని ముందుముందు మంచి చిత్రాలు తీస్తారని ఆశిస్తున్నాం.

★

హతల్ బెర్రీ పిన్

వెల రూ. 2-0-0

తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల, మద్రాసు-7.

★ పిలిం సెన్సార్ షిప్ సమస్యలు ★

మద్రాసు ప్రాంతీయ సెన్సార్ అధికారి వారితో గొప్ప జరిపారు. గడిచిన సంవత్సరం క్రింది వా సన్ గారు ఈ నెల 4 వ రపు చిత్రాలను అంచనా కనుకూ, అశ్లిలం, తేదీన తమ కార్యాలయంలో పత్రకం (50-వ పేజీ చూడండి)

"అది నిజము..."

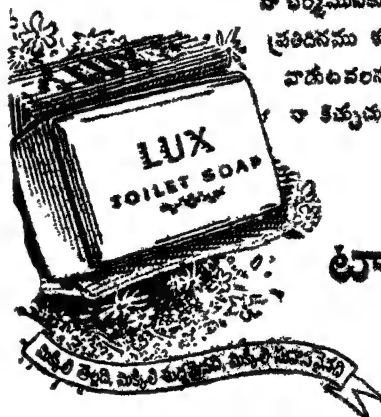
మీరు లక్ష్మీ టాయ్ లెట్ సబ్బుతో ఇంక

మనోహరముగా నుండవచ్చును"

అని మంగళం చెప్పుచున్నది

"లక్ష్మీ టాయ్ లెట్ సబ్బుయొక్క చక్కదానక గుణము వా చక్కమునకు అద్భుతమైన మార్పును తెచ్చుచున్నది. ప్రతిదినము భర్తమైన ఈ తెల్లటి టాయ్ లెట్ సబ్బును వాడటవలన అది మిక్కిలి మృదువైన చర్మమును వా కచ్చుచున్నది" అని మంగళం చెప్పుచున్నది.

లక్ష్మీ

టాయ్ లెట్ సబ్బు

పిసిమా కారలకు

పొందర్యమునిచ్చు సబ్బు

LTS. 373-X30 TL

మార్చి విడుదల

లోకం
బ్రతకబానికి
సాయపడదు
చస్తామంటే
ఒప్పుకోదు
రక్షించదు
శిక్షిస్తుంది!

అరుణా వారి
గుమాస్తా

నాగయ్య - జయప్రకాశ్
రామశర్మ - పండితబాయి

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు: ఆంధ్ర, నీలకంఠ, శైలాంత, పూర్ణా రిలీజ్.
నిర్మాతలు: అరుణా ఫిలిమ్స్, మాద్రాసు - 17.

ప్రశ్నలు..సమాధానాలు

శ్రీ పి. ఆర్. ఎన్. రావు—పైదరా బాదు.

ఇటీవల విడుదలైన ప్రశ్నలకు చిత్రంలో 1వర్సలను 2 గుర్రపు పందాలను, ఎంకుచేత ప్రవేశపెట్టుచున్నారు?

—1. చీరలు, జంపర్లవారిని గౌనులలో అలంకరించడానికి, 2. నిర్మాతల ఆర్థిక విజయం గుర్రపుపందల ఫలితాలమాదిరిగానే ఉన్నాయని తెలుపుకోడానికి కావచ్చు.

శ్రీమతి అక్కలకమల—కొంపపల్లి. మన తెలుగు చిత్రాలలో అన్ని సాక్షిగా వివాహము చేసుకొన్నవారెవరయినా వున్నారా?

—ఉన్నారు. అయినా తారాపథాని కెగిరిన తరవాత అన్ని చేపురి సాక్ష్యమెంతటిది?

మన తెలుగుచిత్రాలలో ఎక్కువగా హిందీ చిత్రాలలోని పాటల స్థాయిల్ను పెట్టున్నారు, ఎందువలన? మన రచయితలకు చాతగాకనా?

—ఆ స్థాయిల్ను అన్ని హిందీచిత్రాల వారి సొంత సామ్యూ కావు.

శ్రీ కందా శ్రీనివాస్—కాకినాడ. ఆంధ్రదేశానికి ముఖ్యపట్టణము మీ ఉత్తే కంలో ఏది అవుతే బాగుంటుంది.

—మందు ఏ మున్సిపాలిటీ బాగుపడుతుందో అది.

శ్రీ యస్. అభిమన్యూ—కర్నూలు. ఒక చిత్రముయొక్క బాగోగులను పత్రికలయందు విమర్శించేవారు దైర్యవేత్త ఆ చిత్రాలు తప్పక ప్రచారంజకము కాగలవని నా భావము. మీరేమంటారు?

—ఇప్పటి నిర్మాతలు విమర్శకులైనప్పుడు వారు చెప్పవలసినదామాట.

శ్రీ జి. నానాసరాథి—కరీం నగరం. సావధాన భావాలు చాలా ఉన్నాయి. భాషలేదు. ఏంచేయమంటారు?

—మూకకవిత్వం అట్లుకొంది.

శ్రీ గద్దెట ప్రసాద్—గుడివాడ. ఇటీవల మా వరినర గ్రామాల్లో ప్రతి

వాయనిరాహారదీక్ష అవలంబించుతున్నారు. అది గౌరవమా? కళా? లేక అభిమానము కొరత?

—అరంభించడానికి కది గులుపుకొబట్టి.

శ్రీ పి. రాజరత్నం—విశాఖనగరం. గతసోమవారములో నురుగు కన్ను, అనురులు బలవంతులని రేడియోలో విన్నవించిరి, ఎందువలన?

—సురాపానం మాత్రం కారణంకాదు.

“కోవాడిస్”

ఎమ్. జి. ఎమ్. వారి “కోవాడిస్” టెక్నికల్ చిత్రం ఇటీవల మద్రాసులో విడుదల అయింది. భారీయెత్తున, చాలా ధనవ్యయంతో, కట్ల చెదిరించే రంగులతో,

బ్రహ్మాండమైన సెటింగులతో తీయబడిన చిత్రం ఇది. పబ్లిసిటీకి నిర్మాతలు కొన్ని లక్షలు ఖర్చుపెట్టివుంటారు. ఈ పబ్లిసిటీ మహిమ, ఏమోగాని మెచ్చించబడిన రేటుకుమాదా జంకక ప్రేక్షకులు ఆసంఖ్యాకంగా హాజరవుతున్నారు.

సీరో చక్రవర్తి రోమన్ సామ్రాజ్యం పాలించే రోజుల్లోని ఇతివృత్తం ఈ చిత్రానికి ఆధారం. క్రొరానిని, నిరంకుశత్వానికి పేరుపడిన సీరో రోమ్ నగరం తగలపెట్టించటం, చివర కత్తిప్రజలు పదమ్యుత్తుణ్ణి చేయటం కథలో ముఖ్యం. రంగులు, సెటింగులు, కమేరా ఆంగిల్స్, టైటిల్స్, సస్పెన్సు, పిక్చర్ సౌందర్యం వగైరా బాక్సఫీసు మూత్రావళితో ఈ చిత్రం ప్రేక్షకులను ఆకరిస్తోంది. అంతకుమించి సురేమి ఉన్నట్టు కనబడదు. ★

కేరళ సోవ్

సానపు సోవులు

చందనపు సోవ్		రోజ్ సోవ్
మెడికల్ సోవులు		
కోల్తార్ సోవ్		వెస్ సోవ్
కుటుంబపు సోవులు		
హాప్ వెల్ సోవ్		దీపా బాగిండు సోవ్
(బాల్లడి కుటుంబం)		

కేరళ సోవ్ ఇన్స్టిట్యూట్, కోజికోడ్

మద్రాసు ప్రభుత్వ ఇంజనీర్ డి.కామర్సు. దీపామెండు యొక్క ఒక దివిజన్.

Sista's-K 3.-34.

అరుణావారి "గుమాస్తా" లో పండరిబాయి, మనోహర్, జయమ్మ.

* పిలిం సెన్సార్షిప్ సమస్యలు *

(47-పేజీ తరువాయి)

అసభ్యం అనిపించే అంశాలు దక్షిణభారత చిత్రాల్లో చాలవరకు తగ్గిపోయాయనీ, ప్రభుత్వ చట్టాలను, పరిపాలనను, మతవిశ్వాసాలను విమర్శించటం మాత్రం ఎక్కడా వైదొలగినది, ప్రజాభిరుచిలేకుండా అవాంఛనీయమైన దృశ్యాలు ఇంకా దక్షిణభారత చిత్రాల్లో చూపించబడుతూనే ఉన్నాయనీ ఆయన అన్నారు.

ఫిలిం సెన్సార్ షిప్ పట్ల ప్రజాసౌకం ఆసక్తికనబడుతున్నదనీ, ఈ ఆసక్తికి ఒక నిర్దిష్ట రూపం గలనక ఇస్తే తమకు చాల సహాయకరంగా ఉంటుందనీ ఆయన అన్నారు. "గతచివరెండేళ్ళలో కలిగిన అనుభవాల మూలంగా సెన్సార్షిప్ విధానంలో కొన్ని మార్పులు చేయబడినై. ఫిలిం పరిశీలన సంమాలలో నలుగురు సభ్యులు నియమించబడ్డారు సినిమా చిత్రా

లకు ఇవ్వబడే సర్టిఫికేట్లు అయితే వరకు చెల్లుతాయి అనేన తిరిగి సర్టిఫై చేయించుకోవలసిందే," అని ఆయన అన్నారు.

"1951 జనవరి నుండి 1952 మార్చి వరకు 15 నెలల్లో మొత్తం తగ్గి కథా చిత్రాలు పరిశీలించాము. 1952 ఏప్రిల్ నుండి 1953 ఫిబ్రవరి వరకు 11 నెలల్లో 78 చిత్రాలు పరిశీలించాము. పౌరాణిక, జానపద చిత్రాల సంఖ్య చాలా తగ్గిపోయి, సాంఘిక చిత్రాల సంఖ్య ఎక్కువైవది తెలుగు, తమిళ చిత్రాల సంఖ్య దాదాపు సమానంగా వుంది; తమిళ చిత్రాల సంఖ్య ఒక్క రవ్వ హెచ్చు దక్షిణభారతీయ చిత్రం సరాసరి పొడుగు ఇదివరకు 16000 అక్షరాలుండేది ఇప్పుడు 15500 అక్షరాలకు తగ్గింది.

జానపద, పౌరాణిక కథలపై మౌజు తగ్గి సాంఘిక కథలపై ఆసక్తి ఎక్కువ అవుతోందనే విషయం ఇప్పుడు మరింత స్పష్టపడింది సమాజ పరిస్థితులను ప్రతిబింబించే భోరణి కూడా ఎక్కువైంది సంఘంలోని చెకుగును విమర్శించటం కూడా ఎక్కువైవది. కొన్ని మతాచారాలను, వస్తుకాలను హేళన చేయటం కొంచెం ఆందోళన కలిగిస్తోంది. ఈ విషయంలో నిర్మాతలూ కొంత నిగ్రహం చూపవలసిన అవసరం వున్నది," అని శ్రీనివాసన్ చెప్పారు.

ప్రజాస్వామిక రాజ్యంలో పిలిం సెన్సార్ షిప్ ను నిర్మూలన చేయవలసి వుంటుందని ఆయన అభిప్రాయపడ్డారు అయితే సెన్సార్ షాన్యత నిర్మాతలకే అప్పగించేముందు నిర్మాతలు తమంతా మే సెన్సార్ చేసుకోగలస్థితిలో ఉండాలని కూడా ఆయన అన్నారు.

భరణివారి "చండిరాణి" లో నర్వసేనాని కుమారుడు ముకుంద్ గా రేలంగి.

సినిమా వార్తలు

శ్రీమతి టి నూర్యకుమారి ప్రస్తుతం సన్నీ ఆర్ట్ పిక్చర్స్ వారి "ఉరన్ ఖల్లా" అనే హిందీ చిత్రంలో రాణిపాత్ర ధరిస్తోంది ఈ చిత్రం నిర్మాత వాడవ్. సంగీత దర్శకుడ కూడా అతడే ఎస్ యు సన్నీ దర్శకుడు. జాల్ విస్త్రీ కేమే రామన్ దిలీప్, నిమ్మి, బిషన్ గుప్త, ఆమా తదితర పాత్రలు ధరిస్తున్నారు ఈ చిత్రం నూర్యకుమారికి మొదటి హిందీ చిత్రం కావడం.

బెటెడ్ నిర్మాత అతెహాంజర్ కోర్గా ఇండియాలో "తెజహూల్" అనే చిత్రం నిర్మిస్తాడట. ఈ చిత్రంలో ఒక ముఖ్య పాత్ర ధరించమని ఆయన శ్రీమతి నూర్యకుమారిని ఆహ్వానించునని తెలుస్తున్నది.

ఈ సెలలో మాడు తెలుగు చిత్రాలు

విడుదల కావచ్చును. ఒకటి "సమాసా", రెండు "అమృతకల్లు", మూడు "కన్న తల్లి" కోహిణివారి "ప్రతిష్ఠ", కోభావారి "పరోపకారం", చిత్రాల నిర్మాణం కూడా త్వరలో పూర్తికావచ్చుట.

కేంద్ర ఫిలిం సెన్సార్ బోర్డు తాలూకు మద్రాసు ప్రాంతీయ అధికారిగా పనిచేసిన కే శ్రీనివాసన్ గారు కలకత్తాకు బదిలీ అయ్యారు ఆయనకు ఓడోగ్రేవ్స్ టానికి వాహినీ నూడియోలో పెద్దవిందు, సభ ఏర్పాటు చేశారు మద్రాసు లో ని స్కూడి యోల యడమానులు, ప్రముఖ నిర్మాతలు కమటిగా ఏర్పడి ఈ ఓడోగ్రేవ్స్ ఉత్సవం జరిపారు. నూడియో అవరణలో విజయవారి "వంద్రహారం" తాలూకుకోట సెట్ ఉన్నది ఈ సెట్ కెదురుగా వేదిక, సీట్లు అమర్చారు. చుట్టూ విద్యుత్తప తోరణాలు వజ్రరా కోభాయనంగా అమర్చారు.

సభకు అధ్యక్షత వహించిన ఎస్ ఎస్. వాసన్ ప్రాంతీయ సెన్సార్ అధికారిగా శ్రీనివాసన్ గారు చేసిన కృషిని, వారు

నిర్మాతల కష్టాలు గుర్తించి చేసిన సహకారాన్ని ఉగ్రడించారు సెన్సార్ షిప్ బాధ్యతను నిర్వహించే వదిలిపెట్టాలని, రాజ్యాంగం ప్రతిసారునికీ యిచ్చే హక్కులనే సినిమా నిర్మాతలకు కూడా ఇవ్వాలనీ, నిర్మాతలు తమ హక్కులను దుర్వినియోగపరిచరని ఆయన అన్నారు.

ఆ తరువాత హెచ్ ఎమ్ రెడ్డిగారు తోడి నిర్మాతల తరపున, నూడియో యజమానుల తరపున శ్రీనివాసన్ కు విడ్కోలు పత్రం చదివి సమర్పించారు. శ్రీనివాసన్ సమాధానమిస్తూ సెన్సార్ షిప్ బాధ్యత నిర్వహణ అప్పగించాలనే వాదనను సమర్థించారు అయితే నిర్మాతలు, దర్శకులు, రచయితలు, సబ్ షేట్లు తమ సొంత క బాధ్యతలను గుర్తించుకోవలసిన అవసరం ఉందన్నారు శ్రీని. రామయ్యగారి వందన సమర్పణతో సభ ముగిసింది తరువాత కుమారి కమల భరత నాట్యం ప్రదర్శించి ప్రేక్షకులను అలరించింది.

అమావాస్య పున్నమి

(9-వ పేజీ తరువాయి)

వలే వెళ్ళి లారీలు పోతున్నా లక్ష్యం కెయ్యక గేట్లు దబాయించి మూసేశాడు. లారీ డ్రైవర్లు హారస్లు కొట్టారు. తనకుగాన వట్టుగా రాములు అటు తిరిగి గూడా జూడలేదు. ఇంతలోనే రైలు వచ్చింది. పెద్దకూత కూసి. మళ్ళీ గేటుమీది గంట. రాములు గేట్లు మూసినవాటిని తెరిచేశాడు. మా లచ్చి భయంతో వణుకుతూ యీ చర్యంతా చూసింది.

“మాకావా, ఎప్పుడేను”

“ఏడక బోద్ది?”

“కలకత్త”

“ఆ..”

“మరేం దనుకొన్నావో?”

“మరి ఆ లారీవాళ్ళు అటా అరగంట నిలబడ్డారే. ఆళ్ళకు కోపం వస్తే”

“అస్సి. ఆళ్ళ కోపం? మనం రాజా అనుకో ఆ కాంతసేపు.”

మాలచ్చి భయం పోయింది. ఆ లారీ వాళ్ళకు దమ్ములేవు. రాములు నీలి చొక్కా, కచ్చుకెండా జూడగానే వాళ్ళ యింకెన్న ఆగిపోవా, మరి?

మళ్ళీ యింకో బండి. పెద్దది. జనం లేని ఘోషా పెట్టెలు. “మాలాగడ్డి” అన్నాడు రాములు.

“ఏడక బోద్ది...”

“ఏడకంటా...ఓస్సి...ఒక దిక్కుంటి? కాగపార్, డిల్లీ, డేరాదూన్...” తన అబద్ధాలకు తనే లోలోపల నవ్వుకొన్నాడు రాములు.

“నిజం?” అంది పెద్దకట్ల చేసుకొని మాలచ్చి.

“నిజం!” అన్నాడు చిన్న కళ్ళ రాములు.

* * *

మాలచ్చికి కొత్తపోయింది. కొత్తతో వింతగూడా. నిద్రబోతూనే రైలుకూతలు విసారి. రాములు ఆదుర్దాతో తిండి తింటాడు. నిద్రగూడా కునికిపాట్ల నిద్ర. గంట మోగితే ఉలిక్కిపడి లేచి వెళ్ళాడు. ఎప్పుడైనా, మెయిలు, గూడ్సులు, పానెం జరుగుతూ రాక్షసి బొగ్గుతో యిల్లంతా బూజుగొడుతూ, తిండిలో బొగ్గు రేరు కొంటూ!! మాలచ్చి మంచిమంచి వంట కాలు చేసి రాములికి పెట్టింది. ఇక్కడ చిల్ల చుక్క గూడా కొనుక్కోవారి. అర్థజా బెడతే గిద్దను నీళ్లు రాలేదు. రైళ్ళకూతలకు తోడు, సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ వైరెస్లు. ఇది

సందయనవుడు అది కూస్తుంది. చెవులు చిలులు పడతాయి. మాలచ్చికి ఒక్కోసారి యేడుపాస్తేది. పొద్దున్నే లేచి, తిరిగినిద్ర బోయిందాకా, నిద్రలో, తెల్లవారూ యీ కూతలు విసారి. అర్థజా బెట్టివా గిద్దను చిల్లచుక్క రాలనిదేకం. కరువులోగూడా వాళ్ళ పూళ్ళో చల్లమ్మకొన్న గర్భాత్రిపు అమ్మలేదు. రాములుగూడా మాలచ్చికి కొత్త వదలగానే, యింటిసంగతి మరిచి పోయినాడు. మొదట్లో అయితే యింత మడిచేసి యింటివెనక వంగలు వేసింది మాలచ్చి. కాని గేట్లు మూసినప్పుడు లారీ డ్రైవర్లు బీడీలు కాల్చుకుంటూ దిగి, వంగ తోటను ధ్వంసం చేశారు. రాత్రికు మిల్లు కూరీ జనం మిగతావాటిక ఒకటి అరకాయ బడితే దొంగిలించారు. ఎంత ఎదురుజూసినా, బొగ్గుదుమ్మ కళ్ళతో గంటల గణగణారైళ్ళ కూతలూ, సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ వైరెస్లు ఎన్నిసార్లు తిరిగి తిరిగి లెక్కించినా మాలచ్చికి పొద్దుపోయేది గాదు. రొండు పొట్టల వంట యింతలోనే అయి పోయేది. అయిపోయిం తర్వాత? రాములు నీలిచొక్కా నుండీలు తెగిపోతే కుట్టేది. నుండీలు రోజూ తెగివి కావు. మాలచ్చి రాములుకోసం కూచునేది. రాములు, పట్నం కలుపు జెపితే యింతలోనే అంత పొద్దు కూలేది. కాని రాములు కొత్తగా నేర్చుకొన్న బీడీలతో, ఫ్యాక్టరీవాచిమన్నను విలిచి గప్పాలు గొట్టుకొంటున్నాడు.

* * *

మాలచ్చి వచ్చింతర్వాత రాములు నెలవ దీసుకోలేదు. ఒక రోజున—“మాలచ్చి, పట్నం బోయి యియ్యార యింటిపామాను దెస్తాను. పొయంత్రం నెలవు మీద బోతాను” అన్నాడు. తన్ను గూడా రమ్మంటాడని మాలచ్చి మునివేళ్ళమీద కూచోంది. రాములు అన్నేడు.

మాలచ్చి ఒంటరిగా రైలింట్లో నల్ల బారిన పెంకుకత్త జాన్నా మందంమీద పడుకొంది. రాములు చోట్లో గేట్లుమూసేందుకు పట్నంనుంచిగామూలు యింకో మనిషి వచ్చాడు. ఎప్పుడైనా పోగానే ఆ మనిషి, కోరగా మీసాలు దువ్వుకుంటూ వచ్చి—మంచి నీళ్ళు డిగాడు. మాలచ్చికి ఆ చూపు నచ్చలేదు. “మా పూ రయితేనా? నడిమీద వడ్డించేదాన్ని” అని అనుకొంటూనే నీళ్ళుండించింది. నీళ్లుతాగి, కోరమీసాలు పోకుండా నిలబడి ఆమాటా, యీమాటా అడిగాడు. ఆమాటలకు మాలచ్చి

నీళ్ళవడింది. కోపం వచ్చింది. ఈ బస్తీవాళ్ళు మంచివాళ్ళు గాదు.

రాములు అర్ధరాత్రికిగాని రా లేదు. “బయల్లోవు కళ్ళివాం. తమిళం. ఓస్సి. మంచిక తిసామలే.” అంటూ మాలచ్చికి సామాన్లం దించాడు. మా లచ్చికి వట్ల మండింది.

అన్నం బెట్టి “ఆ మనిషి మంచిదా గాదు” అంది—మూతి అటు తిప్పకొని.

రాములు ముద్ద నోట్లో గుక్కుకుంటూ— “ఓస్సి—ఆడు మంచాడు గాదని నువ్వ నారి. ఆడుగాదా నాకీడవుద్దోగం వుందని జెప్పింది మొదట్లో. అడికి తెలుగురాదులే. అరవపోడు” అని ముగించేశాడు. రాము లికి అర్థంకాలేదు. మాలచ్చి అర్థం విరిచి చెప్పలేకపోయింది. రైళ్ళకూతలమధ్యనే నిద్రవచ్చింది.

వచ్చేవారం రాములు మళ్ళీ చక్కాడు పట్నం.

“యివ్వారే యారి మొగం జోకానో”. అనుకుంటూ తిరిగి వచ్చాడు.

“ఏమయింది?”

“అయిదు రూపాయలు వచ్చం”

“పో...యిందా?” అని మాలచ్చి భయ పడింది.

“ఓస్సి...నీకేం చెప్పు నట్లాలో గట్టి నాం నేనూ ఫ్యాక్టరీ వాచి మేను గల్ఫి. పులుసులో గలిసిపోయింది.”

“—మ...రి...”

“మరి లేదు గిరిలేదు” అని చికాకుగా అన్నాడు చివరకు రాములు. మాలచ్చి మాట్లాడలేదు. వణుకుతున్న చేతుల్లో రైలు దీపం ముట్టించి రాములుచేతి కండించింది. మాలచ్చికి రాములుదగ్గర వాసన గొట్టింది.

6

ఆ వైరెస్లో మాలచ్చికి దమ్మిడి యివ్వ లేదు రాములు.

“జీతమంతా అయిపోయింది...ఖలాన్” అన్నాడు.

మాలచ్చిలో గొల్ల చల్లమ్మ పోట్లాడింది. ఒకపూట తిని, పాతగుడ్డలు ముందరేకుకొని కుట్టుకుంటూ కూర్చున్నది. పొయంత్రం రాములాచ్చి “నీకంటే యిటు దేనే మాలచ్చి” అని చెయి జాపాడు. దీనితోట అమ్మగా వచ్చిన రొక్కంతో కానుల కంటే జేయించుకొన్నది మాలచ్చి.

“ఎందుకో?”

“పనుంది. యిటుదే?”

“నే నియ్యను. మా అయ్యసొమ్ము.” అంది మాలచ్చి. మాలచ్చి చేతులు యే ప్రయత్నం చేయకుండానే మెడలో కంటేను గట్టిగా లంకించుకొన్నది. ఎందుకు

కంటే అడిగాడో మాలచ్చికి తెలుసు. నిన్న సాయంత్రమే శేక్సరీ కొత్త వాచిమేను పెళ్ళాం చెప్పింది. అయ్యలంత గలిసి సత్రా ఆడుతున్నారంటే.

రాములు ఒకడుగు ముందుకొచ్చి “నీ పాణం దీస్తా. జాగ్రత్త. ఒళ్ళు గాపాడుకో” అని తెలిపింది. వెళ్ళిపోయాడు. రాములన్నం దినలేదు. మాలచ్చి దిగులుతో, భయంకో జువ్వెక్కొంది కెళ్ళి కూచొంది. ఎవరితో చెప్పకొంటుంది? ఈ బక్షిజనం నిద్రలేచింది లగాయతు ఎవరి బదుకు వాళ్ళు చూసుకోటాని కలవాటయి పోయినారు. పక్షింట్లో చుక్క జరుగుతున్న పట్టించు కోరు. కొత్త వాచిమేను పెళ్ళాం, తన లాగా పల్లెటూరునుంచి వచ్చినట్లు. కాని వాచిమేను జూస్తే కొడతాను.

నీకట్లో పాలెం దొంకలో తల విర బోసుకొన్న పొడుగు దయ్యంవలె జువ్వెక్కొని నిల్చివుంది. ఎందుకు తనిక్కడికి పచ్చింది? చీనినోట, రాములుబావ, బస వమ్మపాలు, చెరువునీళ్ళు, వీతము, నాయన-వీనీ, ఒకనాగు మురుగునీళ్ళు యీ సాయులు? వీటికి బగులు పీడకలతర్వాత భయంలాగా కలుగుతలు, దుమ్ము, శేక్సరీ కైకెను, లారీలకంపు, నల్లగా మసిబారిన కొంప, ప్రాణం దీస్తానని తెలిసివున్న మొగుడు. ఆలోచనలతో మాలచ్చివడికి, జువ్వెక్కొని నీడను గూడా నూడలేక, కన్నీళ్ళు తుడుచుకొన్నది. బావ వువ్వోగం అంటే ఏమిటో నవకొని కన్న కలులు, యిప్పుడు యీ ఆకలి, నోగం, నిరాశ ముందు బలి ఆయిపోయినాయి. బావజూదం ముందు పాతకలలు. మాలచ్చి కత్తెరబడవి. తోటలో నీమ్మనీడకింద చాకిరినోవ్వలన్నీ మురిచి, బావతోనే పేలు జూసిన మాలచ్చికి తనకేనా బావను జూస్తే ప్రాణం భయం? చుట్టూగట్టే నోజున బావకు తలంటుబోసి, కొత్త పంచెలుగట్టబెట్టి, కుంకం బొట్టు కల్పాణంగాబెట్టి, క్షీతెలం సాగనంపిన తనవేనా, బావ “జాగ్రత్త, ప్రాణం దీస్తా” నన్నది? కలలో, ననిలో, ఉదలో, నిశలో తన బావ రాములు ఒకనాడు. మురిచి, విరిచి మాట్లాడే యీ బావ రాములు? తన చెప్పలు మోసి, తనను నీడ గూచోబెట్టిన పాత బావలో యీ రాక్షసు డెట్లా వుదబించాడు?

మాలచ్చి వెళ్ళి బావను వెతికింది. శేటు పక్క ఇనపకడలమీద గూచొని కెలుకట్టి మీదికి గులకరాళ్ళు విసుగుతున్నాడు తడేక ధ్యాసతో. మాలచ్చి ముందునిలిచి, తనకంటే తీసి బావ ఒళ్ళో నెమ్మదిగా వుంచింది. “కంటే గావాలంటివే?”

రాములు నమ్మలేదు బిత్తరపోయినాడు. మాలచ్చివంక చూడబోయి కళ్ళు బాల్చు కొన్నాడు.

“వద్దు...” అనగలిగాడు చివరకు. “కావాలి...”

రాములు-తనలోని మానవుడివైపు, రాక్షసుడివైపు చూచుకొన్నాడు.

“ఈ ఒక్కసారి ఆడతా. వాచిమేను జెబుతున్నాడు. ఆడికి అంకె దల్పిందంట. మన పోయిన డబ్బుతో అంతా రావాలి. నీకు చీరలు దస్తా మాలచ్చి. ఓస్సీ-నవ్వా వుతే... అడ్డిగో... నవ్వి నావుతే...”

రాములు దూర్జితే అయి పోగానే మాయమై తెల్లవారుగూచు కొచ్చి తెలుపు ధట్లాడు. మాలచ్చి లేచి వట్టి చేతుల రాముల్ని చూసింది. బావిదగ్గర మొదట్లో కొట్టిన సారాకంపు గొట్టింది.

మాలచ్చి కంటే సంగతి అడగలేదు. కాని తన మూత్యాని కది అవమానంగా పెంచు కొనాడు రాములు. మాలచ్చికి తన్నులు దప్పలేదు. మట్టిగాజులన్నీ చిట్టిపోయినై. తలమీద బొప్పలు గట్టివని.

మళ్ళీ కొద్దిరోజులు రాములు మారిపోయాడు. జీతం రాగానే మాలచ్చికి గెవిక గుడ్డలు కొన్నాడు. కన్నయ్య చూడనొస్తే మంచి మర్యాద జేకాడు.

మాలచ్చిని మంచి జేసుకోబోయి— “రైలోళ్ళందరు సమ్మె గడతారంటే. ఆ రోదవల్లో నేం గల్పేదిలేదు” అన్నాడు ఒకనోజున.

“అళ్ళందరూ ఎదవలేనా?” అని మాలచ్చి అమాయకంగా అడిగింది.

“కాక మరి?”

కాని సమ్మెరోజున తనగూడా శేటు వదిలి పోయాడు. సమ్మెలో రాములు దోగం పోవాలని మాలచ్చి మొక్కుకుంది. ఈ దరిద్ర వుద్యోగం బోలే మళ్ళీ వూరుజేరి, చిన్నతోటెసుకొని, పాత నోజులు అమభించవచ్చు. కాని సాయిం త్రానికల్లా సమ్మె లేదని తెలియవచ్చింది.

రాములు జూదాలకు పోవటంలేదు; కాని నోజురోజున బక్షిమనివైపోయాడు. మాలచ్చికి రెవికలు గొన్నాడు, మనసు కోనలేదు.

మాలచ్చి యింటి దిగులుతో కుంగిపోయింది. ప్రక్కతిని పిలిచింది. కెలు దుమ్ము, శేక్సరీ కుళ్ళులో జీవితమంతా మురికై మురిగిపోగా, తనబావ జూదకై, పలకరించే దిక్కు లేక! మృత్యుమిచ్చి మాట్లాడే మనుషులేరు. తను చీనినోటలో ఏతాం సంగతి చెప్పితే అర్థంజేసుకోగల ఆప్తవైరు. చెట్లా, దొంకలా, బాగూ, చెరువూ, చీని

తోటలూ, చిన్ని గూడల చెంగల పొద్దున్నే పిట్టలూ, ఎద్దుల మేమువ్వలూ, మారిదాసు కీర్తనలూ, గొమ్మలూ, రేగడి పెరుగూ— యిక్కడే! దున్నై? వాటి నెప్పుడై నా చూపాంది ఆనందించిన వాళ్ళొక్కరి కనిపించలేదు మాలచ్చికి.

మాలచ్చికి ఎక్కడా దగ్గర్లో దేవుడి కనిపించలేదు. తమ వూళ్ళో పూజారివ నందినామాలూ చూడలేదు... యిక్కడ కొచ్చిం తర్వాత. పండగలకి యిల్లం పాటిమట్టి పూతిబూసి, మందంగా పేడ అలికి ముగులు బెట్టటాని కిక్కజేముంది.

పార్వతీమ్మది నా, మత్తొలు గా మారేడు, కవల పిల్లలు నీతమ్మ, రాజమ ఒకనాటి తన స్నేహితురాళ్ళు. పండేర కొని చెరువునించి నీళ్ళు మోసుకురావ నీకీ, వెన్నెలో మొగ్గలట ఆడుకొందుకు, గారెలు పంచుకోటానికీ, వోల మార్పుకొనేందుకూ, సుల్లో కొబ్బరిముకలకూ వాళ్ళు పిలుస్తున్నారు. వ నవ్వింది. వాగుమీద ఒంటి తాటి బొబ్బిడి విడ్డింది. చెటువు చేతులెత్తి స్ట్రా చేసింది. పాత చీనితోట బాలిగా ఏ రమ్మన్నది. కాని రాములుకే మనసు లే

7

తోచక మార్చొన్నది మాలచ్చి. శే మూసున్నై. నాగపూర్, జేరాడున్ ? రైసుమీదబోయే రాములు గూడ్సు బు పోతున్నది. శేటు యీవల మంచొన్న ఘునిలా డెవరు? గొల్లేశేమ గాదూ?

“శేసు మామా! శేపు మామా”

మునిలాడు చూసి ఒక్క గంతువేళా.

“మా అమ్మా! మా అమ్మా!! మా ల ను విక్రమిద్దావా?” అని శేసుమా మాట దింపుకొన్నాడు. శేసుమామ రా శ్వరం బోతున్నాడంటే.

ఆరాత్రి శేసు మామ చాలా పొద్దుల యిందాకా “నంద్రులు” పాడాడు. “వ హరినారాయణ ఆది నారాయణా, కరుణం మమ్మేలు కమలలోపమదా”- అని శే

నారసింహ లేహ్యము

బంగారు చెర్చబడినది. మేము, నిక్కొక్క, నిస్సత్తుకు, కు న్నమును హరించి బలమున కాంధి, వీర్వివృద్ధిని క గించు వరప్రసాదము—

20 ము. పెచ్చి గు. 3-4-0 పొస్తే 12 e
సి. సి. ఏ గ్రికం పెసి. ఆయుర్వేదసమాజం
పెరిడెసి- వెల్లూరు జిల్లా.

★ అమావాశ్య పున్నమి ★

మామ చెవుమీదకు చెయి బోనిచ్చుకొని ఆలాపన బాడి - సీతమ్మ వనవాసం - కథ చెప్పాడు. లోకంనిండలు బడలేక రాముల వారు సీతమ్మను అగ్ని ప్రవేశం చెయ్యి మంటం, అందులో ఆమె నెగ్గటం చివరకు భూదేవిని సీతమ్మ ప్రార్థించి తనకు దారి యివ్వటం, భూదేవి బీటలు వారగా అందులో సీతమ్మ మాయం గావటం.

మాలచ్యు ఏడ్చింది.

“ఎందుకే...?” అన్నాడు రాములు.

“మావూరు బంపించవా బావా? ఇద్దరం అడకల్సి సుఖపడదాం.”

“ఉన్న. ఆడేమంది? బూడిద.”

మాలచ్యు ఏడవనూ లేదు. మాట్లాడనూ లేదు.

పొద్దున్నే శేసుమామ పయనంగట్టాడు. ఆరోజున ఎక్కువైన కింద మనిషి బడి చస్తే, ఆ పనికి బోయినాడు రాములు. మాలచ్యు, మామను సాగనంబోయింది.

“మా:వా! సీతమ్మ పార్శనకు తల్లి బలి కిందా?”

“ఘరి పలక్కుంటే జానికమ్మ భూమిలో కట్టా బోయింది?”

శేసుమామ మా లచ్చి వంక వింతగా జూచాడు.

“ఇదుగో ఆ లైలుకింద బడితే, ఆ మనిషి... ఆమెను మాత్రం తిల్లి గాదూ తిలి చింది? సీతమ్మతల్లి అనుమతి లేందే చీప్తేనా గుట్టెను.”

“నిజం మావా!”

“ఇక వుండు మా అమ్మ! మా లచ్చీ! చాలాదూరం నడిచావు.”

శేసుమామ రామేశ్వరయాత్ర బోయి వాడు.

మర్నాడు రాత్రి మెయిలు నిన్న ఎక్కువైన ఆగినచోటనే ఆగిపోయింది.

“ఆడమనిషి... పాపం కుర్రడి... యిరవై ఏళ్లు గాడా లేవు” అన్నాడు లైలు చేసిన గార్డు.

“శేటుమనను పిలవండి.”

ఇంతలోనే సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ వాచి మెన్ వచ్చి, కవాన్ని చూపి “శేటుమెను వెళ్ళాం బాబూ” అని పెడిమ కరచుకొన్నాడు.

మాలచ్యు కిడమీ తెలియదు. తను భూదేవిని ప్రార్థించింది—భూదేవి బీటలువారి తనను విక్రయం చేసుకొంటుంది.

దగ్గర కొచ్చింది నీళ్లు పట్టుకొన్నదానికి. కాప రాని కొచ్చేక నీళ్లు పట్టుకొన్నదానికి కొళాయిదగ్గరకు రావడం, అది మూడో మారో, నాలుగో మారో!—

ఓ ముసలావిడ ముందు కొచ్చి లక్ష్మి ముఖంలోకి అదోలా చూస్తూ... “బోనమ్మ! —నీకెంత సిగ్గులేడే, ముసిలిముండ చేత చాకిరీ చేయించుకొంది?” అంది.

మరొకావిడ — “ఏమ్మకోయ్! — ఈవిడ గారు నవీన నాగరికత కలమనిషి! — ఏమీ అనకండి. ప్రమాదం!... అత్తగారితో పని చేయించుకోడం ఈవిడగారి నాగరికత!” అంది.

కన్నీటిని ఆపుకోలేకపోయింది లక్ష్మి! — వాళ్ళంతా తన నలా ఎందుకుంటున్నారో అర్థం చేసుకోలేకపోయిందామె. వుడుకు మోతనం హెచ్చయింది. సహించలేనంత కోపం వచ్చింది!—

ఇంకొకావిడ — “ఏవమ్మాయ్! — నాకు తెలికడుగుతాను; నీమొగుడికి నీదగ్గర భయ మనుకుంటాను...” అంది.

మరి సహించలేకపోయింది లక్ష్మి. “మీ కెందుకూ నా ఊసు? —” అంది బొంగురు గొంతుకతో. ముఖం కందగడ్డలాగింది. ఆప్రయత్నంగా కళ్ళంట నీళ్లు కాలేయి.

“మా ఇష్టం వచ్చినట్టు విమర్శిస్తాం! — నువ్వెవరివిమర్శి?” అని సమాధానమిచ్చిందొకామె.

లక్ష్మి హృదయం బాగా గాయపడింది. ఎందుకు వాళ్ళలా తనమీద ఊరికినే కత్తి కట్టేరో అర్థంకాలే దామెకు. తనేం తప్పు చేసిందిగనక? — ఉదారస్వభావంకలలత్తకు కోడలవడమా తను చేసినతప్పు — బిందె నిండింది. కళ్ళుమాడా నిండేయి నీళ్ళతో! — అడుగులు తడబడుతున్నామంటే బిందె భుజం మీద ఉంచుకొని ఇంటివేపు అడుగులేసింది లక్ష్మి. ఆమె వెలిపోతూఉంటే, కొళాయి దగ్గర ముగిన అమ్మలక్కలు నానారకాలు గానూ అన్నారు.

లోకులు తనగుఱించి ఇన్నాళ్ళయి ఏమను కుంటున్నారో లక్ష్మికి అనాడే తెలిసింది! — ఆమె మనస్సు వికలమయిపోయింది. తను సుఖంగా ఉండడం లోకుల కంఠ కథ్థంగా ఎందుకుందో అర్థంకాలే దామెకు! —

నిజానికి లోకులు విమర్శించుతున్నట్టుగా, తను అత్తగారిని బాధలు పెడు తున్నదా? — లేదే! — ఆమెకు తనన్నదూ కష్టం కల్గించలేదే! — కానీ ఒకవేళ తనకు తెలికుండా తనవల్లామెకు కష్టం కలుగు తున్నదా? — కైకి తనముండమీ అనకుండా లోలోన క్రుక్కుతూ లోకులముందు తన గుఱించి చెడ్డగా అత్తగారు ఇన్నాళ్ళయి చెప్పకుంటున్నదా? — లక్ష్మి మనస్సు తీవ్ర

★ లోకం తీరు ★

(10-వ పేజీ తరువాయి)

బోయిన బిందె అందుకుంటూ.

“అసలు మీ కోడలు పనిచేసే ఘటం కాదని చెప్పండి. మీవాడికి ముద్దు. అవిడ గారికి టైక్కు! — ఇక మీరు చాకిరీ చెయ్యక తప్పదని చెప్పండి. ఏదో ఇంటి గుట్టు కప్పాలని చూస్తున్నారు. కానీ నిజం మాకు తెలికపోతుందా చెప్పండి.” అం దొకావిడ దీర్ఘాత్మనూ.

“మీరంతా పొరబడుతున్నారు. నా కోడలు మీ రనుకుంటున్న రకం మనిషి కాదు. దాన్ని అర్థం చేసుకోడం కష్టం లెండి.” అంటూ మెల్లగా కోళాయి వేపు అడుగు వెయ్యబోయింది. తీరా నడక ప్రారంభించేసరికి ఆమెకు తెలిసింది తన కౌలు ఇరుకెట్టిందన్న సంగతి.

ఈలోగా ఒకావిడ పనికెట్టుకొని సీతమ్మ ఇంటికివెళ్లి, లోన పుస్తకం చదువుకుంటున్న లక్ష్మితో — “ఏవమ్మాయ్! — చక్కగా పుస్తకం చదువుకుంటున్నావు కాబోలు. వెళ్లు వెళ్లు! — మీ అత్తగారు నీళ్లు తేనూ

తెన్నూ పడిపోయారు. ఏమయినా ముసలావిడ చేత చాకిరీ చేయించుకోనే సామాసికు రాలవ!” అని చెప్పి వయ్యారంగా వెలి పోయింది.

చివుక్కుమంది లక్ష్మి హృదయం! — పుస్తకం ముడిచి వీధిలోకి పరుగెట్టింది. అత్త గారి దగ్గరకు ఆం దోళ న తో వెళ్లింది. “అయ్యో! — ఇదేమిటండీ! — ఎంతపని జరి గింది! నే తెన్నానంటే తేనివ్వరు! — డబ్బు తగలేదు కదా?” అంది గబగబా వణుకు తూన్న స్వరంతో.

“ఏం ఘరవాలేదమ్మా. కౌలు కొంచెం నొప్పెట్టింది. అంతే! ఓక్షణం ఇలా కూర్చుంటే అడేపోతుంది. నువ్వు వెళ్లు.” అంది సీతమ్మ కోడిలు తలనిమురుతూ.

“ఇక్కడేమిటి? — మెల్లిగా లేవండి. నన్నాను కొని మెల్లగా నడవండి.” అంది లక్ష్మి.

సీతమ్మ లేచింది. లక్ష్మి నానుకొని మెల్లగా కుంటుకుంటూ ఇంటికెళ్లిపోయింది. అత్తగారిని దిగబెట్టేసేక లక్ష్మి కొళాయి

మైన ఆలోచనలమధ్య సరిగిపోడం మొదలి పట్టింది!...

కుదురుమీద బిందె దించింది. వంటింటి వేపు చూసింది. అప్పటికప్పుడే పొయ్యి అంటించి ఎవరు పెట్టింది సీతమ్మ. ప్రక్కనే కూర్చుని అరటికాయలు తరుగుతున్న ఆ తగారిని లక్ష్మి చూసింది. ఏదో బాధ ఆమె వృద్ధయంలో చలలేగింది. లోకుల విమర్శలలో కొంత సబబు వుందనుకొంది.....

“లెండ్రాగారూ!—మీరు కొంచెం విక్రాంతి తనుకొండి. నేనివాళ్ళ వండుతానంది” అంతా క్రొత్తగా కనిపించింది సీతమ్మకు! చిరునవ్వు నవ్వింది — “పిచ్చి పిల్లా! — ఆ కొరాయిదగ్గర వాళ్ళేమయినా అన్నా లేమిటి?—ముఖం అలా వాడిపోయిందే?— పోయి ముఖం కడుక్కో! నువ్వేం వండు తావు” అంది.

“మీరిలా అంతపని చేస్తూ ఉండడం వాళ్ళేం ఇష్టంలేదు. ఇకనుంచి నేనే పసంతా చేస్తాను!” అంది లక్ష్మి.

మళ్ళీ నవ్వింది సీతమ్మ. “ఓ కొడుకు పుట్టేక చేద్దామనిలే! — నాకు ఇంకా సత్తువఉండగా నువ్వు నన్ను కూర్చోపెట్టి పనిచేయడం, నన్ను మానవరచినట్లువుతుంది! — లోకులు రకరకాలుగా వాగుతారు. చానికే?—ముఖం కడుక్కొని ఆపత్రికలో ఏదో చదువుకో! — మీ ఇద్దరూ ముఖంగా ఉండడమే నా ముఖం. అంతే!”

అత్తగారి మనస్తత్వం ఎలాంటిదో అర్థం కాలే దామెకు. ఏంచెయ్యాలో తోచలేదు. అలా ఆలోచిస్తూనే సబ్బుపెట్టి పట్టుకొని పెరట్లోకి వెళ్ళింది లక్ష్మి.

లక్ష్మి పెరట్లోకి వెళ్ళేక “పిచ్చిపిల్ల” అని అనుకుంది సీతమ్మ. కొండలంటే ఆమెకు తగనివాళ్ళల్లో!— కూతురులేనిలోటు ఆమె లక్ష్మిద్వారా తీర్చు ను కుంటున్నది. ఏమిచూసారైనా లక్ష్మి ఆమెకు కొడతలెందో అనాటినుంచీ లక్ష్మిమీద ఏదో అవ్యక్తమైన ప్రేమ కలిగిందామెకు. లక్ష్మిముఖంలో ఎలాంటి అద్భుత క్రికీ ఉందో, సీతమ్మలో కూర్చున్నప్పుడు పొంగు చిరికింది. లక్ష్మి కుసుం వంటి చాలు ఆమెకు భయం! — గట్టిగా దగ్గిందంటే చాలు డాక్టరు రావలసిందే— లక్ష్మిచేయి ఎట్టాగా కండడం సహించలేని విషయం శీతమ్మకు. కాపరానికి వచ్చిన క్రొత్తలో లక్ష్మి ఈపని ఆపనీ చేయడానికి పూనుకొనేది. కానీ కొడలు పనిచేసే అందుకు ఒప్పుకొనేదికాదు సీతమ్మ. కొడుకు రంగనాథంకూడా లక్ష్మిని తన అద్దపై జేవరగా నానుకొనేవాడు. విశేషం ఏమిటి అంటే ఏనాడయితే లక్ష్మి ఇంట్లో కాలి పెట్టిందో అనాటినుంచీ అంతవరకు ఆర్థికంగానూ, మానసికంగానూ, భారీకంగానూ

ఎన్నో బాధలు వడిన ఆ కుటుంబం, క్రమ క్రమంగా ఆ బాధలలోంచి విముక్తి చెందడం మొదలుపెట్టింది. కొడుక్కి నెలకు నూటపైదైరూపాయల జీతం గల ఉద్యోగం దొరికింది. అంత జీతంగల ఉద్యోగం లభ్యమవుతుందని ఎప్పుడూ అనుకోలేదామె. పైగా అదివరకు ఆ వారోగ్యంగా ఉండే ఆమె కొడుకు లక్ష్మి వచ్చాక ఆరోగ్యవంతు డయేడు. లక్ష్మి ప్రవేశమే ఆ కుటుంబ ఉన్నతస్థితికి కారణమని శీతమ్మ నమ్మకం. అంచేత ఆమెను ఓ లక్ష్మిగా ప్రేమించి ముఖపెట్టడం మొదలెట్టింది. పైగా ఏ పని పాటూ చెయ్యకుండా తీరుబాటుగా కూర్చోడం ఆమెకు చాతకాదు. తను పనిచేస్తూ ఉన్నప్పుడు ఇంకొకరి సాయం అవ్వవలసినది ఆమె లక్షణంకాదు. పనిచెయ్యడం ఆమెకో అలవాటు!—అంతే!—

ఎంతో అన్యోన్యంగా ఉన్న ఆ కుటుంబాన్ని చూచి అపార్థం చేసుకున్నార లోకులు. లక్ష్మికి ఆమె భర్త పూర్తిగా దాసుడయి పోడంవల్లా, సహజంగా శీతమ్మ అమాయకురాలవడంవల్లా, లక్ష్మి అలా దర్జాగా ఏపనిపాటూ చెయ్యకుండా సోమరి పోతుతనంగా కూర్చుంటున్నదని లోకుల ఉద్దేశ్యం!—

అదివరకు చాలాసార్లు లోకులు శీతమ్మకు నచ్చుచెప్పబోయారు. “కొడలింటి కొచ్చినా ఇంకా మీ కందుకొండి ఈ క్రమం!— హాయిగా మీ మానాన మీరు కూర్చండి. వచ్చినట్లు చాకిరి చేస్తుందని!” అని.

అలా వాళ్ళన్నప్పుడల్లా శీతమ్మ చిరునవ్వు నవ్వేది. “నేనున్నంతకాలమయినా అది ముఖంగా ఉంటే చాలు!” అని సమాధాన మిచ్చేది.

శీతమ్మ అలా అనడంచేత, దైర్యంలేని మనిషి, పైగా లోలోన బాధ వదుతున్నప్పటికీ ఇంటిగుట్టకొపాడుకోడంకోసం పైకి అలా అంటున్నదనీ ఇరుగు పొరుగుల వారు తీర్చానించేరు.

అవార్ శీతమ్మ నీళ్లు తేస్తూ తేస్తూ కాళ్ళలోబట్టి అడ్డపడి పడిపోవడంవల్ల; సమయం దొరికింది కదా అని లక్ష్మిని దుయ్యబడుతూ శీతమ్మకు సానుభూతిని తెలియజేసారు. లక్ష్మిని దూషిస్తే శీతమ్మ లోలోన నం తోషిస్తుం డనుకున్నార వాళ్ళు.

అవార్ల విమర్శలవల్ల శీతమ్మ అంతగా బాధపడకపోయినా లక్ష్మిమాత్రం చాలా బాధపడింది. లోకులు తనమీదఎందుకంతలా కత్తికట్టి దుయ్యబడుతున్నారో అర్థమయింది కాదు లక్ష్మికి. తను ఏ పనిపాటూ చెయ్యకుండా హాయిగా బ్రతకాలనే

అత్తగారు వాంఛిస్తున్నది. తన భర్తకూ అదే వాంఛిస్తున్నాడు. తనకుటుక్కి కూడా అలా ముఖంగా కాలం గడిచిపో చాలనుకుంటున్నది!—ఇకపోతే తను ఏమి పాటూ చెయ్యకుండా ముఖంగా ఉండడం, తనతో వివిధమయిన సంబంధాలేని లోకుల కంత కనీగా ఉండడానికి కారణం?... తను వాళ్ళకేం అపకారం చేసింది!— తన మానాన తనుంది. తనతో మాట్లాడిన వాళ్ళందరితోనూ సఖ్యతగానే మాట్లాడేది. వాళ్ళ వ్యక్తిగతవిషయాలజోరికి తనన్ను దూ పోలేదు. మరయితే తన బ్రతుకు వాళ్ళకంత విమర్శనీయాంశంగా ఉండడానికి కారణం? — ఒకరు ముఖంగా బ్రతకడం ఇంకొకరికి ఈర్ష్యాజనకంగా ఉంటుందా ఈలోకంలో!—

— ఒకవేళ తనే ఇంటికి చాకిరిచేస్తూ అత్తగారిని ముఖపెడితే? అప్పు డీలోకులు అత్తగారిని గయ్యార్చిదనీ, వృద్ధయంలేనిమనిషనీ నిందిస్తారా?—తనని బుద్ధిమంతురాలని మెచ్చుకుంటారా? — ఆలోచన రెక్క వవడంవల్ల తలనొప్పి వచ్చిందామెకు. పోయి మంచంమీద పడుకుంది.

— ఇంతకీ లోకుల విమర్శలకు తల ఒగ్గడం మూర్ఖత్వ మనుకుంది!—కానీ లోకుల విమర్శలనేనే లేకపోతే ఈ లోకంలో మానవులు పద్ధతులకు కట్టుబడుంటారా?— కానీ అది క్రమపద్ధతిలో ఉండాలి—అయితే తనమీది కొచ్చిన విమర్శలు ఎంతవరకు సక్రమమైనవని ప్రశ్నించుకుంది లక్ష్మి.

— కొంతవరకూ తనదే తప్పని తీర్మానించుకుంది! ... యావనంలో ఉన్న తన సోమరిపోతులా కాలంగడుపుతూ, వయస్సు మళ్ళిన అత్తగారు ఇంటెడు చాకిరి చేస్తూ ఉంటే చూస్తూ ఉండకొని, ఒక్కపిసరైనా ఇంటిపని చెయ్యకపోడం సబబేనా? కనీసం రోజూ కాఫీలయినా పెట్టినపాపానపోయిన దా తను? ఒకటి గెండుమారులు కాపరాని కొచ్చేక పెట్టింది కాబోలు. అంతే!—

అమృతమనటి

అనంగ ప్రభాకరకుమారి

మందరమైన యోగ్యతనికీ. శ్రవణవంకమైన తేజస్సుకు. ఉత్తమమైనది. రాత్రువున గట్టవరద వృద్ధిచేయును నింపినవలెదనన వరమంత గల్గింది. వయస్సుమన చేతుచ్చును. ముగ్ధమైన దాంవత్యజీవితమనకు ఉత్తరవాదముగలవందేవి. 30 మాత్రం ఉ. 10, 15 మాత్రం ఉ. 5.

మదనమంజరి ఫార్మసీ

184, నైవాజురు రోడ్డు, మద్రాసు. జె.నాథ. శ్రీనివాస మెడికల్ స్టోర్స్ పార్లర్ రోడ్డు రాజమండ్రి-ఈశ్వరదాస్ & కో. మొదల రోడ్డు వెల్లుడు-1. ఆర్.ఎస్. పార్సీ-1 (బంకురోడ్) ఇతర కేంద్రాల్లో విశేషము కావాలి

కొంపకి చిచ్చుపెట్టడం అనేది తాటాకు, రెల్లుగుడిసెలు దండిగా ఉండే మనవూళ్లలో గడ్డివాములు లేని నిర్మాణాలు చాటున గుట్టగా కత్తులు తీర్చుకునే సాధనం. అమెరికాలో అంతేకాదు.

అక్కడ ఒక రకం కుర్రకారు ఉంటాటం, లోని ఆవేశం, ఆక్రోశం తీరక కల్పించుకునే వ్యావృత్తిలో ఇదొకటి. ఈ కుర్రకారులో మొగిల్లలే కాదు, అడపిల్లు కూడా ఉన్నారట. (అమెరికాలో తాటాకుల సంగతి తెలియదుగాని క్రాకలపా

★ తోకంటేరు ★

అఖిరికి భర్తన్నానంచేసేందుకు నీళ్లయినా తొల్లిస్తున్నదా రోజు? — లేదే మరి తప్పేవరిది?

కానీ తన అత్తగారు తన కాలు కడిచే అందుకేనా ఒప్పుకోకుండాఉండాయో! — బాధతో కాక హృదయపూర్వకంగానే ఇంటికి చాకిరీ చేస్తున్నది. తన భర్తకూడా అంతే! — తల్లి ఏం చెప్పితే అజే! — ఇంటి సరిబంధమైన చాకిరీ చెయ్యమని తన నెన్నడూ కాసించలేదు. అధికవాత్సల్యం కూడా ప్రమాదకరమే అనుకుంది లక్ష్మి! — ఇంట్లో తప్పేవరిదనే ఆలోచనలో పడింది లక్ష్మి.

బాగా ఆలోచించి, ఇక అత్తగారిచేత బలవంతాన్నయినా పని మానిపించేసి తన ఇంటికి చాకిరీచేసే అందుకు తీర్మానించుకుంది లక్ష్మి.

ఎన్ని రకాలగానో నచ్చుచెప్పింది శీతమ్మ. కానీ వింటేనా? — “ఏమయినాసరే, మీరికనుంచి పని చెయ్యడానికి వీలేదు.” అంది లక్ష్మి.

“చూడులక్ష్మి! — లోకులు రకరకాలుగా అనుకుంటారు. వాటన్నింటినీ మనం లెక్కించకూడదు”

“అత్తగారూ! — మీరింత ఆమాయకులెం? — మీరు మంచినారే! — కానీ మీరింత మంచివాళ్లవడంవల్ల లోకులు నాహృదయం కూట్లు పడేలా విమర్శిస్తున్నారు. ఏమైనా

సరే నా గుణించయినా మీరు కొంచెం మార్పుకొవాలి. ఇక మీరు ఒక్క పనయినా ముట్టుకుంటే నన్ను చంపుతున్నట్టే!” అంది లక్ష్మి.

మాట్లాడలేకపోయింది శీతమ్మ. ఆమె గొంతుకే బొంగురుపోయింది. సకమంగా సాగిపోతున్న తమ కుటుంబంలో లోకులెందుకు చిచ్చు పెట్టేరో అర్థం కాలేదామెకు.

మొదట్లో ఒకటి రెండు రోజులు శీతమ్మ పనిచెయ్యబోయేసరికి, లక్ష్మి అలిగి తిండి తినడం మానేసింది. “ఇంత మూర్ఖత్వంకూడదు లక్ష్మి!” అంది శీతమ్మ.

— కానీ లక్ష్మిలో మూర్ఖత్వం కరడు గట్టుకు పోయింది. ఇక గత్యంతరం లేక శీతమ్మ విశ్రాంతి తీసుకోవలసి వచ్చింది.

అర్థంలేని సంతృప్తి కలిగింది లక్ష్మికి! —

ఎప్పుడూ తెగపనిచేసే చేతులకి కాళ్ళకి ఒక్కమారు అనవసరంగా విశ్రాంతి లభించడంవల్ల, అవి మరెప్పుడూ పనిచేసేందుకు వీలులేని స్థితిలోకి వచ్చేయి శీతమ్మకు. మానసికవ్యాధి కారితకవ్యాధిగా మార్చింది.

— అంత వేగంలోనే అత్తగారు ఆపరిస్థితిలోకి రావడానికి కారణం లక్ష్మికి తెలుసు! కన్నీటి ప్రవంతికి అనకట్ట ఎలా కట్టాలో చేతనయిందికా దామెకు.

లోకులు అనుకుంటున్నారు. “మెల్లిగా మంచంమీది కెక్కించేసిం దత్తగారిని! — అంతవరకూ కృషి చేసిం దావిడిగారు” అని.

ఆమెహృదయంలో అనుపడనిగాయాల! — “ఈ లోకంలోరు ఇంతే కాబోలు!” అనుకుంది లక్ష్మి.

సతతం కన్నీరు కారుస్తూఉండే కోడలిని ఎన్నాళ్ళు చూడగల దా మహా సాధ్య శీతమ్మకి! —

కొంపల్లో అధికంట) ప్రత్యేకం పని గట్టుకుని శాస్త్రజ్ఞులు కొందరు ఇందు విషయమై పరిశోధన జరిపేటంత ముప్పుగా పరిణమించింది ఈ సమస్య. పరిశోధన చెయ్యగా తేలిం జేమిటంటే కొందరు యువకుల్ని పరిశీలిస్తే తేలిన అంశా లేమిటంటే: — కొంపకి నిప్పంటిస్తే ఎలాటి ప్రమాదం సంభవిస్తుందో, ఎంత నష్టం కలుగుతుందో ఈ యువకులికి తెలియకపోదు. అయినా ఆపని చేసేస్తేగాని ఉండబట్టలేదు; ఒళ్లంతా చిటపటలాడుతుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు ఎవ్వరూ వినడానికి వీలేనిచోటు చూసుకుని గట్టిగా గొంతు తీపు తీరేలాగ అరిచేస్తారు. కొందరు గంటల తరబడి విడుస్తారు. ఆ నిప్పుకొస్తా పెట్టేస్తే, ఈ బాధంతా తీరిపోతుంది. బాజ్యల్యమానంగా కొంప తగలడిపోతుంటే చూసి సంతోషావేశాలు పట్టలేక కేరితాలు కొడతారు. కొందరు ఇష్టానుకూలంగా ఇష్టానుకూలంగా తాళంపెట్టి నిప్పంటించి అతైన వినవచ్చే భీకర రోదనాలూ, ఆర్తనాదాలూ వింటూ ఆనందవాష్టవులు విడుస్తారటకూడా.

ఈ సంగతు లాలోచిస్తూవుంటే, విద్యాద్విధే జ్ఞప్తికి వస్తుంది. ఏ కొద్దిమందో తప్పు అలరిపడని టీచర్లు అంటూ ఉండరు. అత్యంత సౌమ్యుడూ ఉత్తమడూ అనో, లేక అరివీరభయంకరుడనో పేరు తెచ్చుకునే టీచర్లని చూస్తే విద్యార్థులికి అంత ఉత్సాహం ఉండదు. పాఠ్యవిషయంలో ఆసక్తి కలిగించే టీచర్లకూడా కొందరు పాఠశాలావరణకు అవతలి విద్యార్థులకు దూరంగా ఉంటే అలరిపడరు.

ఇంక మిగతా టీచర్లని క్షామలో అయ్యేది, వీధిలో అయ్యేది, చూస్తేచాలు విద్యార్థులికి హాసారెక్కువైపోతుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు బల్లలు బద్దలౌతాయి, చెవులు చిల్లులు పడతాయి; పుస్తకాలు తుంపులై గాలి కెగడడంకూడా కద్దు.

ఇలా బల్లలు బద్దలుకొవడం కూతలు మొరుగులు వగైరాలతో చెవులు చిల్లులు పడం మొదలైన లక్షణాల్ని ఏ శాస్త్రజ్ఞులైనా పరిశీలించినట్లయితే, తరచూ మొదటి రకమేననీ, అయితే అమెరికన్లకంటే మన వాళ్ళు ఇంకా సౌమ్యులనీ, ఉత్తమలనీ, నాగరికులనీ బోధపడుతుంది. పాఠశాలలో నేర్చుకోవలసిన, లేక చదవలసిన విషయాలు ముతత, ఆసక్తి కలిగించేవిగా మారే శుభదినం వచ్చినప్పుడు, కాలుచేతులూ గొంతికల విశేష పరిశ్రమకూడా మరొక మంచి తెన్నులోపడి చదువుల కొట్టాలు విజ్ఞాన నిలయా లౌతాయి. ఎస్. ఆర్.

కుప్ప ★ బొలి

తగ్గరా మేహమచ్చలు, పెగ, సవాలు క్యాథులకు, గాగ్గరింటి చికిత్స, క్యాటలాగు ఉచితం. జి. వి. రెడ్డి అండ్ కో., (రిజిస్టర్డ్) “భాస్కరాశ్రమము” గోపాలపురం, తూ. గోదావరి.

పంచవంతుం

మిత్రలాభం

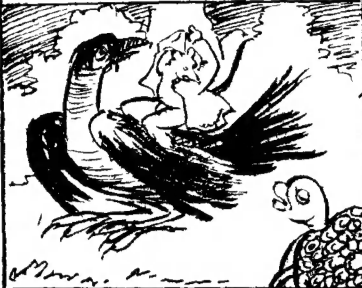
కృత్ విశ్వత్సల నరసింహమూర్తి

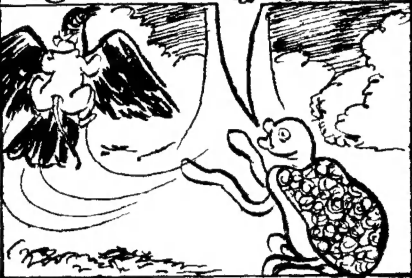
పొరణ్ణకునికే మంథరునికని
ఈ దుర్భాగ్యుని వినిపించగనే
కంటక మంటక పకథారగా
ఇద్దరు మిత్రులు పడవారు.

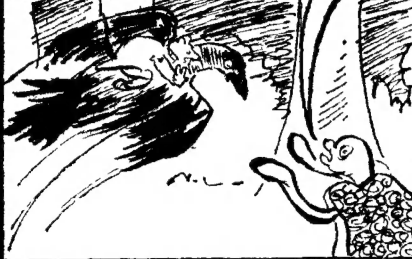
అలసించితే అవాయమునని
లభ్యపతనకుడూ తొందరచేసి
పొరణ్ణకుని తన మూపున నిడుకొని
గగన మార్గమున కెగిరాడు

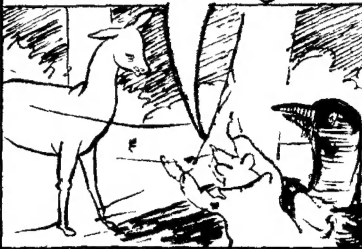
"ఇదిగో త్వచా రావాలి సుమా!
కైమంగా మారితే వరకూ
మనసు మనసులో వుండదు నాకు
అచటా ఇతర అలసించకా
చిత్రాంగునితో వచ్చేయ్యండి."

"పమయ్యోవ్, పొరణ్ణకా!
భద్రం, భద్రం, పడిపోతావ్.
గట్టిగ పట్టుకుకూరొప్పవయ్యోవ్!"

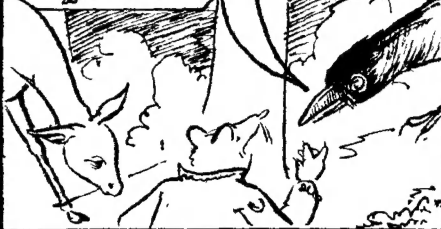
"అయ్యో, అయ్యో, ఎంత ప్రమాదం
దాపురించినది చిత్రాంగా!
బుద్ధికాలివే, పాడు పురులలో
తగులుకొంటేవా, నువ్వుకూడా?"

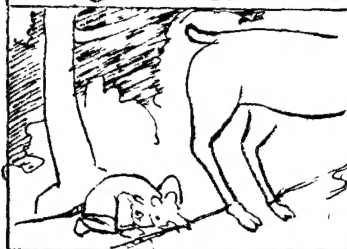
"విధిచెయ్యదమనకు తిశ్మన్నది?
ఈ మాదిరిగా బందనోటకు
ఇప్పటికప్పుడే రెండోసారి!"

అదేమిటయ్యో, పొరణ్ణకా! - నీ చాదస్యం
నీదగ్గోనీ - అతగాడేమో వలలో పడితే -
తాళాను తెంచక కట్టేమిటి? - వేటగాడు
ఇప్పుడొచ్చాడంటే, - సర్వనాశనము
అప్పుడు గాదా?

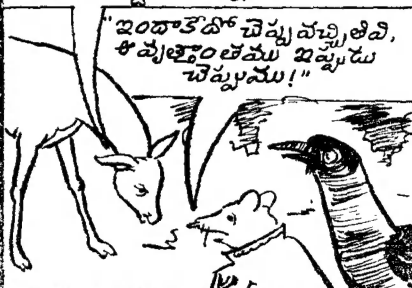
వెంటనే పొరణ్ణకుడు ఎలతానుతన
పడునగు పళ్లతో కొరికాడు
రాహుముక్తుడగు రాకాచండుని
వలచిత్రాంగుడు వెలికరుడెంచెను

మిత్రుని చేర విడిపించినందులకు
లభ్యపతనకుడూనంద వశుండై
పొరణ్ణకునిగాడ్డొంగినమున
ఓక్కిరి బిక్కిరి చేశాడు

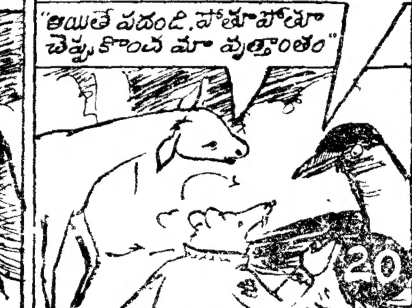
"పూర్వజన్మలో పమెనర్థి అనా
ఈ జన్మములో అన్నీ యిడుమలే
విధిబలమని, బ్రతుకనిత్యమని
అందుకే పెద్దలు అన్నాడు."

"ఏవో అదియా? నేనదివరకే
చేరలో బిక్కిన వయసమైనా? ..
చేబుతా వినండి ఆకథను."

"ఇక్కడ కూర్చుని కథ మొదలెడితే
వేటగాడు యమకింకరై మన
అందరి ప్రాణాల్ తీస్తాడు!"

"ఇంకాకదో చెప్పవచ్చితివి,
శివుడొంటేము ఇప్పుడు
చెప్పము!"

"అయితే పదండి, పోతాపోతా
చెప్పకొంచ మా వృత్తాంతం"

మార్చి 12 వ తేది మొదలు పోతామన్నో

సరస్వతి	—	విజయవాణి
మినర్వా	—	విజయనగరం
మినర్వా	—	విశాఖపట్నం
పూర్ణా	—	కాకినాడ
రామకృష్ణ	—	అనకాపల్లి
మినర్వా	—	రాజమండ్రి
కేసరి	—	నిలూరు
స్వామిజీ	—	భీమవరం
రత్నం	—	పాలకోట
సరస్వతి	—	బందరు

రత్నం	—	తెనాలి
సరస్వతి	—	గుంటూరు
మణి	—	నెల్లూరు
ప్రభాత్	—	బళ్లారి
సరస్వతి	—	కడప
రాధాకృష్ణ	—	కర్నూలు
రఘువీర్	—	అనంతపురం
రాజేశ్వర్	—	సికింద్రాబాద్
సాగర్	—	హైదరాబాద్
మార్కండేయ	—	వరంగల్

CHITRAO

... చమ్రయా రిలీజు ...